

ЯАГААД БҮХЫ ЮУМЭН ЭХИЛЭЭБ

Оршолон юртэмсые бүтээлгэ

1 ¹Эхинэй эхиндэ Бурханай оршолон юртэмсые бүтээжэ захилахда, ²газар дэлхэйн үшөө мүндэлөөдүйдэ, оёоргүй гүнзэги уһан дээгүүр — харанхы, гансал Бурханай хүлдын уһан дээгүүр элин байхада, ³Бурхан:

— Туяа гэрэл оршо! — гэжэ айладхаба. Туяа гэрэл бии болобо.

⁴Бурхан туяа гэрэлэй һайхан байһые хараад, тэрэнээ харанхы-һаа илган амяарлаба. ⁵Тиигээд Тэрэ туяа гэрэлые «үдэр» гэжэ нэрлэбэ, харин харанхые «һүни» гэбэ.

Иигээд үдэшэ үнгэржэ, һүни болоод, үглөө эхилэн, нэгэдэхи үдэр дүүрэбэ.

⁶Хоёрдохи үдэрөө Бурхан:

— Уһан хоёр тээшээ хубаараг! — гэжэ захирба. ⁷Удаань Бурхан уһые хоёр тээшэнь хубаахадаа, нэгыень дээрэ тогтоожо, нүгөөдыень доро болгобо. ⁸Хоёр уһа илгәһан зүйлые Тэрэ «тэнгәри» гэжэ нэрлэбэ. Иигээд үдэшэ үнгэржэ, һүни болоод, үглөө эхилэн, хоёрдохи үдэр үнгэрбэ.

⁹Гурбадахи үдэрөө Бурхан:

— Тэнгәри дорохи уһан нэгэ газарта сугларжа, хуурай газар үзэгдэг! — гэжэ айладхаба. Айладхалайнь ёһоор энэ бүтэбэ.

¹⁰Бурхан хуурай газарые «газар түби» гэжэ нэрлэбэ, сугларһан уһанда «далай» гэжэ нэрэ үгэбэ. Хараһан зүйлөөрөө Бурхан сэдхэлээ хананги байгаа бэлэй. ¹¹Удаань Бурхан:

— Энэ газар ургасатай байха болтогой! Элдэб янзын үбһе ногоон, жэмэстэ элдэб модон ургаг! — гэжэ захирба. Энэнь бүтэбэ. ¹²Тиигэжэ газарай хүрьһэнһөө янза бүриин ургамал ургаба. Эдэ бүхэнэй хэр зэргэ һайхан болоһые Бурхан анхараад, сэдхэлээ ханаба.

¹³Иигээд үдэшэ үнгэржэ, һүни болоод, үглөө эхилэн, гурбадахи үдэр үнгэрбэ.

¹⁴Дүрбэдэхи үдэр Бурхан:

— Үдэр, хүниие илгаруулхын, саг болзор, уларилай шэнжэ харуулхын, хоног, жэлнүүдые хэмжүүрлэхын тулада тэнгэридэ ялагар дэнгүүд бии болохонь болтогой! ¹⁵Тэнгэрийн оройһоо ялалзан, газар дэлхэйе тэдэ гэрэлтүүлэг! — гэбэ. Тон тиимээр бүтэбэ. ¹⁶Иигэжэ Бурхан асари томо хоёр ялагар дэн бии болгоо бэлэй: хурса гэрэлтэйн үдэрые зонхилхо, бүрүүл гэрэлтэйн хүниие зонхилхо гэбэ, мүн одо мүшэдые бии болгобо.

¹⁷Бурхан тэдэнэ тэнгэриһээ газар дэлхэйе гэрэлтүүлхын, ¹⁸үдэр, хүниие зонхилхын, үдэрэй тодо гэрэлые хүнийн шэб харанхыһаа илгахын тула табиба. Эдэ бүгэдые Тэрэ харахадаа, сэдхэлээ хананги үлэбэ.

¹⁹Иигээд үдэшэ үнгэржэ, хүни болоод, үглөө эхилэн, дүрбэдэхи үдэр үнгэрбэ.

²⁰Табадахи үдэрөө Бурхан:

— Далайн уһан соогуур амирад бисалха болтогой! Түби дэлхэй дээгүүр, огторгойн орьёлоор жэгүүртэн ниидэг! — гэжэ айладхаба. ²¹Тиигээд Тэрэ далайн асари томо болон янза бүрийн уһанай амирадые бии болгоод, тэдэн уһан соогуур бисалан байба, мүн баһа янза бүрийн жэгүүртэниие Тэрэ бии болгобо. Тиигээд Бурхан эдэниие һайхан гэжэ үзээд, ²²эдэ бүгэдэе адислан:

— Уһанай амирад олон боложо, үнэржэжэ, далай дүүрэн боллогты! Мүн түби дэлхэйгээр жэгүүртэн олошорог лэ! — гэжэ үрээбэ.

²³Иигээд үдэшэ үнгэржэ, хүни болоод, үглөө эхилэн, табадахи үдэр үнгэрбэ.

²⁴Зургаадахи үдэрын Бурхан:

— Газар дэлхэйдэ элдэб янзын — гэрэйшые, зэрлигыше, бага, ехэшые — амирад бии болог! — гэжэ айладхаба. Тон тиимээр бүтэбэ. ²⁵Иигэжэ Бурхан элдэб түрэлэй ан, адуу мал болон мүлхидэг амирадые газар дэлхэй дээрэ бии болгоһон гээшэ. Тиигээд эдэ бүгэдөөр сэдхэлээ хананги Тэрэ байгаа бэлэй.

²⁶Удаань Бурхан:

— Хүн гэдэгые Өөртөө адли түхэлтэйгөөр бии болгоё. Далайн заһаадые, огторгойн шубуудые, зэрлиг болон гэжээмэл ами-

ЭХИНЭЙ ЭХИН 1:27–2:7

тадые, газараар мүлхидэг хамаг амиадые болон бүхы түби дэлхэе Тэрэ захиран-зонхилон байг! — гэжэ айладхаба.

²⁷ Бурхан Өөртөө адли түһөөтэйгөөр хүниие бүтээбэ.

Эрэ хүниие, эхэнэрые

Тэрэ бии болгобо.

²⁸ Тиигээд Бурхан тэдэниие үрээр:

— Уг удамтнай олошоржо, үнэр үдхэн болоод, газар дэлхэй дүүрэн тарагты, тэрэниие эзэлэгты. Далайн загаһадай, огторгойн шубуудай, газар дэлхэйн хамаг амиадай эзэд бологты.

²⁹ Таанадта эдэе хоол гэжэ үрэ таряанай ургамал, жэмэстэ хамаг мододые үгэнэб. ³⁰ Харин газар дэлхэйн ангуудта, огторгойн жэгүүртэндэ — бүхы амиды амитай аймагта би эдэе хоол болгон ургаса ногоо үгэнэб, — гэжэ айладхал буулгаба.

Айладхаһанайнь ёһоор хэрэг бүтэбэ. ³¹ Бурхан Өөрынгөө бүтээһэн юумэ хараад, сэдхэлээ хананги үлөө һэн.

Иигээд үдэшэ үнгэржэ, һүни болоод, үглөө эхилэн, зургаадахи үдэр үнгэрбэ.

2 ¹ Иигэжэ оршолон юртэмсэ бүтээгдэһэн гээшэ. ² Долоодохи үдэр болоходо, Бурхан ажалаа дүүргэһэн байжа, тэрэ үдэрөө амарба. ³ Бурхан долоодохи үдэрые үрээжэ, тусхай нангин үдэр гээд тодорхойлбо, юундэб гэхэдэ, энэ үдэр хэжэ байһан ажалһаа Тэрэ амараа ха юм: бүтээлгэ байгуулгын хэрэг түгэсөө. ⁴ Иимэл даа, оршолон юртэмсын байгуулагдаһан түүхэ.

Эдемэй сэсэрлиг

Эзэн Бурханай газар дэлхэй болон огторгой бүтээхэдэнь, ⁵ газар дээрэ нэгэшье һөөг бургааһан, нэгэшье ногоон үгы һэн. Эзэн Бурхан газарта бороо оруулаагүй мүн баһа таряа тариха хүн гэдэгы бии болгоодүй байгаа. ⁶ Гансал гүн гүнзэгыһөө нэбтэрэн гаража байгаа манан уурал газарые шиигтүүлжэ байгаа бэлэй.

⁷ Тиигээд Эзэн Бурхан хүниие газарай шоройһоо бии болгожо, хамар руунь амидаралай амисхал үлээжэ оруулба. Хүн амидырба. ⁸ Тэрэ зүүн зүгтэхи Эдем гэдэгтэ сэсэрлиг һуулган таряад,

ЭХИНЭЙ ЭХИН 2:8–24

тэндээ Өөрынгөө бии болгоһон хүн гэдэгые байрлуулба. ⁹Энэ сэсэрлиг соогоо Эзэн Бурхан харахада аятай, эдихэдэ амтатай жэмэстэ мододые ургуулба. Сэсэрлигэй дунда ажаמידарал үршөөдэг модон ба хайн, мууе ойлгохо болгодог эрдэмэй модон хуулгагдаа хэн.

¹⁰Эдемэй сэсэрлигээр гол урдажа, сэсэрлигые уһална, саашал-хадаа, дүрбэн халаа гол болон урдана. ¹¹Тэдэ голойнь нэгэн Пишоон гэгдэдэг, Хавилаан гэжэ нютаг ороноор урдадаг бэлэй. ¹²Тэрэ газар орондо сэбэр алтан, гүгэл болон мана шулуун байдаг хэн. ¹³Хоёрдохи голынь Гихоон гэжэ нэрэтэй, Куш гэжэ орон дайдые тойрон урдадаг. ¹⁴Гурбадахи голынь Тигр, Ассириһаа зүүн тээшэ урдана. Дүрбэдэхи голынь — Евфрат.

¹⁵Эдемэй сэсэрлиг хэргээн харууһалжа байхыень Эзэн Бурхан хүниие тэндэ байрлуулаад, ¹⁶иимэ захяа үгэбэ:

— Энэ сэсэрлигэй ямаршые алим жэмэс эдихэдэш болохо. ¹⁷Зүгөөр хайн муугай илгаае мэдэрүүлдэг модоной жэмэсэй ойронь хүрэжэ болохогүй. Тэрэниие оройдоо бү эди. Эдэе хаа, тэрэл үдэртөө үхэхэш.

¹⁸Тиигээд Эзэн Бурхан:

— Хүнэй гансаараа байхань муу. Өөртэнь таараха хани бии болгохомни, — гэжэ айладхан шиидэбэ. ¹⁹Тиигээд Тэрэ газар шоройһоо элдэб түрэлэй ан, шубуудые бии болгоод, тэдэндэ хүн ямар нэрэ үгэгшэ ааб гэжэ мэдэхэеэ ойронь асарба. Иигэжэ амиды амисхалта бүхэн нэрэтэй болобо. ²⁰Хүн адуу мал, ангуудта болон жэгүүртэ шубуудта тус тустань нэрэ олгобо, зүгөөр тэдээн сооһоо өөртэнь таараха хани олобогүй.

²¹Тиихэдэнь Эзэн Бурхан хүниие гүнзэгы нойроор унтуулаад, нэгэ хабһыень абажа, шархыень юушыегүй болоторынь эдэгээгээд, ²²тэрэ хабһаараа эхэнэрые бүтээбэ. Тиигээд тэрэнэе хүндэ асарба. ²³Хүн тэрэниие хараад:

— Зай, энэ минии яһанһаа таһарһан яһан,
мяханһаам таһарһан мяхан.
Эрэ намһаа абтаһан энэ хүн
эхэнэр гэжэ нэрэтэй болог, — гэбэ.

²⁴Эгээл иимэһээ хүн гээшэ эхэ, эсэгэеэ орхижо, һамгантаяа нэгэн хүн шэнги болодог ушартай.

²⁵Хүн мүн тэрэнэй һамган хоюулаа шараа нюсэгэнүүд байгаа, зүгөөр эшэхэ гээшые мэдэдэггүйнүүд бэлэй.

Түрүүшын нүгэл ба хойшолонгын

3 ¹Эзэн Бурханай бии болгоһон газарай амитад сооһоо эгээл мэхэтэйн могой һэн. Тэрэ эхэнэрһээ асууба:

— Энэ сэсэрлигэй ямаршы модонһоо үрэ жэмэс эдихыетнай Бурхан зүбшөөнэгүй гэжэ үнэн гү? ²— Сэсэрлигэй алишы модоной үрэ жэмэс эдихэдэмнай болохо. ³Зүгөөр сэсэрлигэй тэг дундахи модоной үрэ жэмэс эдижэ болохогүй, тэрээнһээ байха энэ модондо дүтэлжэшые болохогүй, тиигэбэл, үхэхэт гэжэ Бурхан айладхаа һэн, — гэжэ эхэнэр харюусаба.

⁴— Үгы, үхэхэгүйт, — гэжэ могой эхэнэртэ хэлэбэ. ⁵— Зүгөөр тэдэниие эдихэдээ таанад тэрэ үдэр нюдөө гэнтэ нээһэндэл юумэ боложо, һайн муу хоёрые илгаха шадбаритай Өөртэнь адли болохот гэжэ Бурхан мэдэнэ.

⁶Энэ модоной үрэ жэмэс эдихэдэ һайн, харахадашы аятай мүн эрдэм мэдэсэ үгэдэг гэһэн бодолдо эхэнэр абтаба. Тиигээд нэгэ алим жэмэс таһалжа абаад эдижэрхибэ. Мүн үбгэндөөшые энэ алим үгэбэ — тэрэнь эдибэ. ⁷Нюдөө нээһэн юумэдтэл, бэе бэеынгээ нюсэгэн байһаниие тэдэ обёоржо, инжир модоной набшаһаар халхабша хэжэ, нюсэгэн габаа халхалба.

⁸Сэсэрлиг соо үдэрэй һэбшээндэ Эзэн Бурханай ябахые соносоод, модод соогуур тэдэ хоргодобод.

⁹— Хаанабши? — гэжэ Эзэн Бурхан эрэ хүниие ооголбо.

¹⁰— Сэсэрлиг соо Танай абяа шэмээ дуулаад, нюсэгэн байһандаа эшээд, бээе нюугааб, — гэжэ тэрэнь харюусаба.

¹¹— Нюсэгэнши гэжэ хэн шамда хэлээб? — гэжэ Эзэн Бурхан асууба. — Хорюултай модоной алим эдээ алтайш?

¹²— Танай намда үршөөһэн һамган тэрэ модонһоо алим үгөө, тиихэдэнь би эдээ һэм, — гэжэ хүн харюусаба.

¹³— Юундэ ши тиигэбэш? — гэжэ Эзэн Бурхан эхэнэрһээ асууба.

— Минии ухаае могой төөрюулээ, үгэдэнь орожо эдеэлби даа, — гэжэ тэрэ эхэнэр харюусаа бэлэй.

¹⁴Эзэн Бурхан могойе харааба:

— Ши хэһэн энэ хэрэгэйнгээ түлөө хараалда хүртэхэшни: арьяатан, адууһа мал соо эгээл доройнь боложо, гэдэһэн дээрээ мүлхин ябахаш, хамаг наһаараа тоборог шоройгоор хооллохош.

¹⁵Би эхэнэр та хоёрые эбсэшгүй дайсад болгохоб. Таанадай үри һадаһад хоорондоо дайсад болохо, тэрэнэй хүбүүд толгойеш бизалха, харин ши тэдэнэй хүлэй улье хадхаха-хазахаш.

¹⁶Эхэнэртэ Тэрэ айладхал буулгаба:

— Шинии хээлитэй болохые хэмгүй зоболонтой болгохоб, зобожо, үбдэжэ хүүгэдые түрэдэг болохош, үбгээеэ хододоо хүсэн байхаш, үбгэншни шинии эзэн болохо.

¹⁷Хүндэ Эзэн Бурхан айладхаба:

— Һамганайнгаа үгэдэ орожо, Минии хорюултай гэһэн алим эдихэнэйш түлөө,

шамһаа уршагтажа,

энэ газар хараалда хүртэбэ,

шэмэтэ үрыень шадал шэнээгээ гарган,

зобожо абадаг байхаш.

¹⁸Адаалхай һөөгүүд, бог үбһэн эндэ гансал ургаха, адагай ногоогоор хооллохо болонош.

¹⁹Хүлһөө адхан эдэеэ хоол олодог байхаш.

Газарһаа абтаһан хадаа

дахинаа газартаа бусахаш.

Юуб гэбэл, ши тоборог шорой гээшэш,

иимэл ёһонһоо юрын лэ шорой тоһон болохош.

²⁰Тиигээд Адам һамгандаа Ева гэжэ нэрэ үгэжэ, хүн түрэлтэ-нэй изагуур эхэ болгобо.

²¹Эзэн Бурхан амитанай арһаар хубсаһа хээд, Адамые, һамгыень хубсалуулба.

²²Тиигээд Эзэн Бурхан айладхаба:

— Зай, эдэ зон маанадтал адли һайн, мууе танижа илгаруулдаг болобо. Ажамидарал үгэдэг модоной алим жэмэс таһалжа эдээд, үхэл мэдэхгүй, мүнхэ боложо магад!

²³Тиигэжэ Эзэн Бурхан болгоомжолоод, тэдэ хоёрые Эдемэй

3:20 Еврей хэлэн дээрэ Адамай нэрэ «хүн», Евын нэрэ «амидарал» гэһэн удхатай.

сэсэрлиг сооһоо үлдэбэ: газарһаал абтаһан хадаа тэрэ газараа элдүүрилжэ байг. ²⁴Хүниие үлдөөд, ажамидаралай хүлдын модондо хэниешье дүтэлүүлхэгүйн тула сэсэрлигэй зүүн талын зам хаража хамгаалха үүргэтэй, баймга эрьелдэжэ-хүдэлжэ байдаг галта хэлмэтэй, галаар дүлэтэһэн амитад-харуулые Тэрэ табиба.

Адам Ева хоёрой хүбүүдэй түүхэ

4 ¹Адам Ева һамгантаяа унтажа, тэрэнь хээлитэй болоод, хүбүү түрэжэ:

— Эзэн намайе үршөөжэ, хүбүүтэй болобоб! — гэбэ. Тиигээд тэрээндээ Хаин гэжэ нэрэ үгэбэ. Энэнь «хүбүүтэй болоһон» гэһэн удхатай нэрэ юм. ²Ева баһа нэгэ хүбүү түрөөд, Һээвэл нэрэ үгэбэ. Томо болоходоо, Һээвэл хонишон, Хаин таряашан болобо.

³Хожомынь нэгэ үдэр Хаин Эзэндэ талархалаа элирхэйлхэ гэжэ газарайнгаа ургасаһаа үргэбэ. ⁴Харин Һээвэл хонин хүрэгэйнгөө түрүүшын түлэй хамагай тарганиенъ шэлээд, Эзэндэ үргэбэ. Һээвэлэй үргэл Эзэндэ һайшаагдаба, ⁵харин Хаинай үргэл һайшаагдабагүй. Энээндэ Хаин ехэ уурлажа, шэг шарайнь барайба.

⁶— Ши юундэ уурлабаш? — гэжэ Эзэн Хаинһаа асууба. — Юундэ шэгшни хубилбаш? ⁷Хэрбээ зохистой хэрэг хэһэн һаа, ши энеэжэ байха һэнши. Харин шинии зохисгүй хэрэг хэһэн ушарһаа нүгэл хэхэ гэһэн хүсэлшни үүдэнэй хажууда отожо, зэрлиг амитан мэтэ шамайе хүлээжэ байна. Гэбэшье ши тэрэ хүсэлөө дабан диилээрэй.

⁸Хаин Һээвэл дүүдээ хэлэбэ:

— Хээрэ тала гарая.

Тэдэнэр хээрэ тала гараба. Тэндэ Хаин гэнтэ Һээвэлдэ добтолоод, алажархиба.

⁹Эзэнэй Хаинһаа:

— Һээвэл дүүшни хаанаб? — гэжэ асуухада,

— Мэдэнэгүйб! Би дүүгэйнгээ харуулшан юм гүб? — гэжэ Хаин харюусаба.

¹⁰— Ямар юумэ хэбэ гээшэбши? — гэбэ Эзэн. — Дүүгэйшни

ами шуһан нам руу газарһаа хашхаржа байна! ¹¹Одоо Би газар хүрһэнтэйш хамта шамда хараал шэнгээхэм. Алаһан дүүгэйш шуһан энэ газарта нэбтэрэнхэй. ¹²Шинии хэдышые энэ газар үйлэдбэрилхэдэ, тэрэшни шамайе тэжээхэ, хооллуулхагүй. Энэ сарһаа хойшо ши орон нютаггүй зайгуул, тэнүүл болобош.

¹³— Энэ хэһээлтэ намда айхабтар хүшэр хүндэ, — гэжэ Хаин Эзэндэ хэлэбэ. — Энээниие би даажа шадахагүйб. ¹⁴Энэ орон нютагһаа, Өөрһөө намайе үлдэнэт. Тиигэбэл, орон нютаггүй зольбо, дайралдаһан лэ хүн намайе алаха бшуу.

¹⁵Зүгөөр Эзэн харюусаба:

— Тиимэшые бэшэ. Хэн шамайе алааб, долоо дахин гэмынь ехэ болгоод, тэрээнһээ үһөөгөө абахаб.

Тиигээд Эзэн уулзаһан зоной Хаиниие алахагүйн тула тэрээндэ тусхай тэмдэг табиба. ¹⁶Хаин Эзэнһээ холодон, Эдемһээ зүүлжээ Ноод гэжэ газарта байрлаба.

¹⁷Хаин һамгантаяа Ноодто амидаржа, һамганиинь хүбүү түрэжэ, Ханоох гэжэ нэрлэбэ. Хаин хото балгааһа барижа, тэрэнээ хүбүүнэйнгээ нэрээр Ханоох гэжэ нэрлэбэ.

¹⁸Ханоох Ираад гэжэ хүбүүтэй болобо. Ираадһаа Мехуяээл, Мехуяээлһээ — Метушаээл, Метушаээлһээ Лаамех гарба.

¹⁹Лаамех хоёр һамга абаһан юм: нэгэнэйнь нэрэ Адаа, хоёрдохинь Циллаа гэжэ нэрэтэй. ²⁰Адаа гээшэһээ Яваал гэжэ хүбүүн түрэбэ: эгээл тэрээнһээ майхан соо байдаг, мал адуулдаг хүнүүд гараһан юм. ²¹Яваал Юваал гэдэг хүбүүн дүүтэй һэн: тэрээнһээ ятага болон лимбэ дээрэ наададаг зон үдэбэ.

²²Лаамехэй хоёрдохи һамган Циллаа хүүгэдтэй боложо, Тувал-Хаин гэдэг нэрэ үгэбэ. Тувал-Хаин түмэршэ дархан боложо, гуулин, түмэрөөр олон янзын багажа хэрэгсэл хэдэг һэн. Тувал-Хаин Наһамаа гэжэ дүү басагатай һэн.

²³Нэгэ үдэр Лаамех һамгадтаа иигэжэ хэлэбэ:

— Адаа Циллаа хоёрни! Шагнагты намайе! Намайе айлгажа хүрдүүлхэ гэхэн нэгэ залуу хүниие би алааб. ²⁴Хаиниие алаһан хүн долоо дахин хүндөөр сүүдлүүлэгдэхэ һаа, намайе алаһан хүн далан долоо дахин хүндэ хэһээлтэ амасаха.

²⁵Адамай намган дахин нэгэ хүбүү түрөөд:

– Хаинда алуулхан Һээвэл хүбүүнэйм орондо Бурхан нам-
да үшөө нэгэ хүбүү үршөөгөө, – гэжэ хэлэн, тэрээндээ Шеэт
гэжэ нэрэ үгэбэ.

²⁶Шеэт хожом хүбүүтэй болоод, тэрээндээ Эноош гэжэ нэрэ
үгэбэ.

Тэрэ саһаа хойшо зон Бурханда мүргэхэдөө, «Эзэмни» гэжэ
солынь дуудан-дурдан хүндэлдэг болоо бэлэй.

Адамай угай бэшэг

5 ¹Энэ болбол Адамай угай бэшэг юм. Бурхан зониие бии
болгоходоо, Өөрынгөө дүрэ үгэжэ бүтээһэн гэхэ. ²Тэрэ
эрэ, эмэ зониие бүтээжэ, «хүн» гэжэ нэрлэн, хайн хайхание
үрээһэн гээшэ.

³Адам зуун гуша наһатай байхадаа, өөртөө ехэ адлихан хү-
бүүтэй боложо, тэрээндээ Шеэт гэжэ нэрэ үгэбэ. ⁴Тэрээнһээ
хойшо Адам үшөө найман зуун жэл амидархадаа, хэдэн хүбүүд,
басагадтай болоо бэлэй. ⁵Иигээд юһэн зуун гуша наһатайдаа
Адам наһа бараа һэн.

⁶Шеэт зуун таба наһатай байхадаа, Эноош гэжэ хүбүүтэй болоо.
⁷Эноошой гараһанай һүүлдэ Шеэт үшөө найман зуун долоон жэл
амидаран, үшөө хэдэн хүбүүд, басагадтай болоо һэн. ⁸Юһэн зуун
арбан хоёр наһатай болоод, Шеэт нүгшөө бэлэй.

⁹Эноош ерэтэй байхадаа, Хаянаан гэжэ хүбүүтэй боложо,
¹⁰тэрээнһээ хойшо найман зуун арбан табан жэл амидараад,
хэдэн хүбүүд, басагадтай болоод, наһа бараа. ¹¹Юһэн зуун та-
батайдаа Эноош наһа бараа бэлэй.

¹²Хаянаан далатайдаа Маһалалээл гэдэг хүбүүтэй болобо.
¹³Тэрээнһээ хойшо Хаянаан хэдэн хүүгэдтэй боложо, үшөө
найман зуун дүшэн жэл ажаһуугаа. ¹⁴Юһэн зуун арба наһатай-
даа Хаянаан наһа бараа.

¹⁵Маһалалээл жаран таба наһатайдаа Яаред гэдэг хүбүүтэй
боложо, ^{16–17}тэрээнһээ хойшо найман зуун гушан жэлэй удаа

4:25 Шеэдэй нэрэ «үгэһэн» гэжэ удхатай.

найман зуун ерэн таба хүрөөд, нүгшөө. Тэрээндэ баһа олон хүүгэд байгаа юм.

¹⁸Яаред зуун жаран хоёр наһатай байхадаа, Ханоох гэжэ хүбүүтэй боложо, ^{19–20}тэрээнһээ хойшо найман зуун жэлэй удаа юһэн зуун жаран хоёр наһандаа нүгшэбэ. Тэрээндэ баһа хэдэн хүбүүд, басагад бии хэн.

²¹Ханоох жаран табатайдаа Метушелах гэжэ хүбүүтэй боложо, ²²Бурханай захяа заабари сахин ажамидараа. Тэрэ үшөө гурбан зуун жэл амидаран, хэдэн хүүгэдтэй болоо хэн. ²³Гурбан зуун жаран таба наһатайдань ²⁴Бурхан тэрэниие Өөртөө абаа бэлэй.

²⁵Метушелах зуун наян долоотой байхадаа, Лаамех гэжэ хүбүүтэй боложо, ^{26–27}тэрээнһээ хойшо долоон зуун наян хоёр жэлэй удаа юһэн зуун жаран юһэн наһандаа нүгшөө. Лаамехһаа гадна тэрэ хэдэн хүүгэдтэй байгаа.

²⁸Лаамех зуун наян хоёртой байхадаа, хүбүүтэй болобо.

²⁹— Эзэнэй газарай хүрьһэ хараалда хүртээһэн ушарһаа бидэ саг үргэлжэ хүндэ хүшэр ажалда ябанабди. Энэ хүбүүн ажалыемнай жаахашье һаа хүнгэлжэ магад, — гэжэ Лаамех хэлээд, хүбүүндээ Ноах гэжэ нэрэ үгэбэ.

^{30–31}Ноахай түрэнһэнэй һүүлээр Лаамех үшөө табан зуун ерэн табан жэл ажаһуугаад, олон хүүгэдтэй болоод, долоон зуун далан долоон наһандаа гээгдээ бэлэй.

³²Ноах табан зуу наһатай байхадаа, Шеэм, Хаам ба Еепэт гэдэг гурбан хүбүүтэй болоо хэн.

Хэһээлтэ ба найдуулга

Хүнэй нүгэлтэ хэрэгүүд

6 ¹Түби дэлхэй дээрэ зон олошоржо эхилбэ. Басагадтай тэдэнэй болоходонь, ²хүмүүн басагадай сэбэр һайханиие тэнгэрийн хүбүүд анхаржа, дуратай басагадые шэлэн, һамга абадаг болобо. ³Тиихэдэнь Эзэн зарлиг буулгаба:

5:29 Еврей хэлэн дээрэ Ноахай нэрэ «һанаа заһаха» гэдэгыг һануулна.

— Хүн гээшэ юрэ бусын амитан, тиимэһээ иимэ удаан тэдэниие байлгаха хэрэггүй. Энээнһээ хойшо хүнэй ами наһанай болзор, амиды ябаха, ажамидарха сагынь зуун хорин жэл болог.

⁴Бурханай хүбүүд хүн түрэлтэнэй басагадтай ханилан, тэдэнь түрэжэ, хүүгэдынь абарга мантан бэетэйнүүд хэн. Тэдэ эртэ урдын нэрэ солотой баатарнууд болоно.

⁵Түби дэлхэй дээрэ хүн зоной муу үйлэ хэхые, тэдэнэй хүсэл ханааншые буруу шэглэлтэй гэжэ Эзэн харахадаа, ⁶газар дэлхэй дээрэ хүн гээшые бии болгоһондоо хара бууба. Тэрэ угаа ехээр гэмшэн, ⁷иигэжэ айладхаба:

— Би газар дэлхэйн нюрууһаа хамаг хүн зоние, тэдэнтэй хамта адуу мал, арьяатаниие, шубуудые огтолон үгы болгохоб. Эдэниие байгуулһандаа голхорноб.

⁸Гансал Ноах эдээн сооһоо Эзэнэй ханаанда тааруу, аятай байгаа бэлэй.

Ноахай үнэн шударга байлга

⁹Энэ болбол Ноахай түүхэ юм.

Тэрэ сагай хүн зон соо гансал Ноах үнэн шударга ба ямаршые өө мөөгүй байгаа, Бурхантай эбтэй эгтэй ажаһуугаа. ¹⁰Тэрэ Шеэм, Хаам ба Еэпэт гэдэг гурбан хүбүүтэй бэлэй.

¹¹Ииһээр Бурханай урда хүн түрэлтэн ёро муу ябадалтан боложо, алаха, һүйд хэхэ ушарнууд хаа-хаанагүй дэлгэрбэ.

¹²Хүн бүхэн ёро муу хэрэгтэ дашуурба. Иигэжэ хүн түрэлтэн газар дэлхэйе бузарлаа хэн. Бурхан энээниие хараад, ¹³Ноахда айладхаба:

— Хүн түрэлтэн хаа-хаанагүй ёрото муу хэрэг үйлэдэнэ, тиимэһээ Би тэдэниие дууһынь хюдахам. ¹⁴Харин ши һайн шанартай бүхэ модоор абдар мэтэ онгосо өөртөө бүтээжэ, тэрээн соогоо таһалгануудые хээд, онгосынгоо газара, досоо талые дабирхайда. ¹⁵Тэрэшни утаашаа гурбан зуун тохой, хүндэлөөшөө табин тохой, үндэрөөрөө гушан тохой байгуужаг. ¹⁶Абдар-онгосошни хушалта оройтой байха, хушалта ба ханануудай хоорондо нэгэ тохой зай үлөөгөөрэй. Хажуу талаһаань үүдэ хэхэш. Абдар-онгосошни гурбан дабхартай байгуужан. ¹⁷Амиды хамагые үгы хэхээ Би түби дэлхэйдэ уһан галаб — асари ехэ үер буулгахаб.

Энэ дэлхэй дээрэ байгаа амитан бүхыдөө хосорхо. ¹⁸Зүгөөр Би шамтай хэлсээ баталхаб. Тиимэһээ ши абдар-онгосо руу хамгантаяа, хүбүүдтээ, бэрээдтээ хамта орохош. ^{19–20}Бүхы амитаднаа – жэгүүртэ шубууднаа, адуу малнаа, зэрлиг амитаднаа түрэл түрэлөөрнь – эрэ, эмые өөртөө абалсахаш. Эдэ шамтай хамта амиды үлэхэ ёһотой. ²¹Өөртөөшье, бэшэндээшье хүрэхөөр элдэб эдээ абахаш.

²²Бурханай зарлигые Ноах дүүргэхээ оролдоо һэн.

Уһан галаб

7 ¹Эзэн Ноахда айладхаба:

– Зай, гэр бүлээ абаад, абдар-онгосо руугаа оро. Энэ үеын зоной дунда гансал шамайе Би үнэн зүб юумэ хэхээ эрмэлзэжэ ябадаг, гэм зэмэгүй хүн гэжэ хаража байнаб.

²Онгосодо ороходоо, ши бузаргүй амитаднаа эрэ, эмые, хамта дээрээ нэгэ түрэлэй долоон эрэ, эмэ зүйлые, тиихэдэ бузартай амитаднаа түрэл түрэлөөрнь хоёролжон зүйлые нэгэ нэгээр абаарай. ³Шубуудай янза бүриин долоон зүйлнүүдые хоёрлон абдар-онгосо руугаа абахаш. Иигэжэ түби дэлхэйдэ амитадай, шубуудай уг бү таһалдаг. ⁴Долоон хоногой удаа Би энэ дэлхэйдэ үер бороо оруулжа эхилхэб. Дүшэн үдэр, дүшэн һүни тэрэ үргэлжэлхэ. Иигэжэ Би Өөрынгөө бии болгоһон хамаг амитадые газар дайдаһаа үгы хэн хюдахаб.

⁵Эзэнэй зарлигые Ноах дүүргэхээ оролдоо һэн.

⁶Уһан галабай эрьһэн тэрэ үедэ Ноах зургаан зуу наһатай байгаа.

⁷Уһан галабай эрьехын урдахана Ноах, хамганиинь, мүн хүбүүдынь, бэрээдынь абдар-онгосо руу хорон оробо. ^{8–9}Бурханай зарлигаар Ноах янза бүриин сээртэй, сээргүй ан амитадые, мүлхигшэдые, жэгүүртэниие абдар-онгосодоо хоёр-хоёроор оруулба.

¹⁰Долоон хоног үнгэрөөд, дэлхэй дээрэ уһан галаб эхилбэ.

¹¹Ноахай зургаан зуудахи наһанда, жэлэй хоёрдохи һарын арбан долоондо оёоргүй гүн гүнзэгыһөө, мүн огторгойн орьёлһоо уһан адхараад, ¹²аадар бороо түби дэлхэйдэ дүшэн үдэр, дүшэн һүни орожол байба. ¹³Уһан галабай эхилһэн үдэр Ноах хам-

ЭХИНЭЙ ЭХИН 7:14–8:9

гантаяа, Шеэм, Хаам, Езпэт хүбүүдтээ, гурбан бэрээдтээ абдар-онгосо руу оробо. ¹⁴Мүн энэ дэлхэйдэ амидардаг янза бүрийн тэжээмэл, зэрлигшые амитад, мүлхигшэд, шубууд онгосо руу оробо. ¹⁵Амин голтой гэдэг зүйл бүрийн амитад хоёр хоёроороо Ноахтай хамта иигэжэ абдар-онгосо руу ороо бэлэй. ¹⁶Тиигэжэ айладхалай ёһоорнь янза бүрийн амитадые эрэ, эмээрнь хоёр хоёроор Ноахай абдар-онгосо руу оруулһанай удаа Эзэн Бурхан онгосын үүдэ хааба.

¹⁷Галабай эхилһээр дүшэн хоног соо уһан улам нэмэжэ, абдар-онгосонь долгиндо абтан, тамаран урдаба. ¹⁸Уһан ехэ үер болоһоор хамаг газар дэлхэйе шэнгээбэ. Абдар-онгосо ойро тойронгоо тамаржал байба.

^{19–20}Үерэй уһан улам ехэ болоһоор эгээл үндэр уулын орьёл хушаба, тиигээд үшөө дээшээ долоон метр үндэр болотороо нэмэбэ. ²¹Янза бүрийн гэрэй болон зэрлиг ан амитад, мүлхижэ амидарагшад, жэгүүртэн болон бүхы зон уһанда абтажа хосорбо. ²²Иигэжэ амиды голтой гэхэ юумэн хүрьһэтэ дэлхэй дээрэ үлэбэгүй. ²³Газар дэлхэй дээрэхи хамаг юумэн — хүн түрэлтэншые, малшые, ан арьяатаншые, жэжэ бага амитадшые, шубуудшые — булта хосорбо. Гансал Ноах болон тэрээнтэй абдар-онгосо соо байгшад амиды үлэбэ.

²⁴Зуун табин үдэрэй туршада уһан заахашые татангүй байгаа бэлэй.

8 ¹Тиигээд Бурхан Ноах тухай, тэрээнтэй суг абдар-онгосо соо ябаһан амитадые һанаандаа оруулжа, һалхи үлээлгэхэдэнь, үерэй уһан татажа эхилбэ. ²Тиигээд Эзэн газарай гүнһөө гарагша уһа шэргээбэ, огторгойһоо адхарһан бороо тогтообо. ³Зуун табин үдэрэй туршада үерэй уһан бага багаар шэргэбэ.

⁴Долоодохи һарын арбан долооной үдэр абдар-онгосо Арараат уула дээрэ газардан тогтообо. ⁵Үерэй уһан аалиханаар татажа, арбадахи һарын нэгэндэ зарим хада уулануудай орой харагдаба.

⁶Тэрээнһээ хойшо дүшэн хоногой үнгэрһэнэй удаа Ноах абдар-онгосынгоо сонхо нээгээд, ⁷хирээе газашань табиба. Уһанай тататар хирээ ойро тойронгоор ниидэжэ байба.

⁸Үер дүүрэбэ гү гэжэ мэдэхээ Ноах гулабһаа шубуу газашань табиба. ⁹Зүгөөр тэрэнь һууха хуурай газар олонгүй бусажа,

Ноах сонхоор гараа харбайн, досоошонь оруулба. Газарай нюруу үшөөл уһан доро байба ха юм.

¹⁰Долоо хоноһоной һүүлээр Ноах гулабхаагаа дахин газашань табиба. ¹¹Тэрэнь үдэшэлэн бусахадаа, хушуундаа олива модоной нарай набша зуугаад ерэбэ. Тиихэдэнь Ноах уһанай татаһые ойлгобо. ¹²Тэрэ үшөө долоон хоног хүлээгээд, дахин гулабхаагаа табиба, тэрэнь һөөргөө бусабагүй.

¹³Тэрэ жэлэй нэгэдэхи харын нэгэндэ, Ноахай зургаан зуун нэгэ наһатай болохо үедэ үерэй ехэ уһан одоошье шэргэбэ. Ноах абдар-онгосын хушалта нээгээд харахадаа, газарай хуурай боложо байһые обёорбо.

¹⁴Хоёрдохи харын хорин долооной үдэр газарай хүрһэн дууһан хатаба. ¹⁵Бурхан Ноахдо айладхаба:

¹⁶— Мүнөө һамгантаяа, хүбүүдтээ, бэрээдтээ абдар-онгосоһоо гарахадаш болохо. ¹⁷Мүн хамаг амидадые — гэрэй, зэрлигшье амидадые, мүлхин амидарагшадые, жэгүүртэниие сүлөөдэ таби. Иигэжэ тэдэ үдэжэ, хаа-хаанагүй таран олошорог.

¹⁸Иигэжэ Ноах һамгантаяа, хүбүүдтээ, бэрээдтээ хамта абдар-онгосоһоо гаража, ¹⁹янза бүриин тэжээмэл, зэрлиг амидадые, мүлхигшэдые, шубуудые тус тустань сүлөөдэ табиба.

Бүхы амидадтай Эзэнэй баталһан хэлсээн

²⁰Ноах Эзэндэ үргэл үргэхэ шэрээ бүтээгээд, янза бүриин сээргүй амидад болон шубуудһаа нэгэ нэгые шэлэжэ, амиинь таһалан, гүйсэд шатаалгатай үргэл болгон шатааба.

²¹Эзэндэ энэ үнэр ехэ һайшаагдажа, Тэрэ иигэжэ шиидэбэ:

— Саашадаа Би хүнэй түрэлхиин муу шанар, хара һанаанда голхорон, хүрһэтэ газарта хараал шэнгээхээ болёоб. Дахин Би хэзээшье амиды амидадые иимэ аргаар усадхахагүйб. ²²Түби дэлхэйн байгаа сагта хододоо үрэхэ тариха, ургаса хураха уларил, үбэлэй хүйтэн, зунай халуун, үдэр, хүнинүүд таһарангүй байг лэ.

9 ¹Бурхан Ноахые ба хүбүүдыень үрээбэ:

— Үри хүүгэдээр үнэр үдхэн боложо, энэ дэлхэе хүн амидадар дүүргэгты. ²Газар дайдын бүхы ан амидад, тэнгэ-

ЭХИНЭЙ ЭХИН 9:3–19

риин жэгүүртэд, далайн загаһад хүн таанадһаа айжа хүрдэжэ байг: эдэнэр булта танай захирал мэдэлдэ үгтэнэ. ³Урда тээнһь ногоо ургамал таанадта үгэһэн мэтээр бүхы эдэ амитадые таанадта эдэе хоол болгон үргэнэб. ⁴Зүгөөр хорюултай нэгэл юумэн байха: шуһатай мяха бү эдигты. Энээнһие хориноб, юундэб гэхэдэ, амитанай амин гээшэ шуһан соонь оршодог. ⁵Харин хүнэй ами наһа таһалдуулһанай түлөө Би шуһа адхагшаһаа — арьяатаншье байг, аха дүүгээ хорооһон хүншье байг, хатуу хэмжээ абахаб. ⁶Хэрбээ хэн нэгэн хүниие алаа һаа, өөрөө алуулха. Юундэб гэхэдэ, хүн гээшэ Минии, Бурханай, түһөөгөөр бии болгогдоһон юм. ⁷Олошорон, үнэржэн ябагты, түби дэлхэе эзэмдэн ажаһуухатнай болтогой!

⁸Бурхан Ноахда, тэрэнэй хүбүүдтэ айладхаба:

⁹— Би таанадтай болон таанадай үри һадаһадтай хэлсээ баталнаб. ¹⁰Мүн баһа абдар-онгосо сооһоо гараһан хамаг амитадтай: шубуудтай, адууһа мал, ан арьяатадтай — түби дэлхэйн бүхы амитадтай хэлсээ баталнаб. ¹¹Сонсогты: энээнһээ сааша үерэй уһан ажаמידарал үрэхихэгүй, энээнһээ сааша уһан галаб газар дэлхэе хохидоохогүй. ¹²Минии таанадтай мүн бүхы амитадтай хэтэ мүнхын хэлсээнэй хүлдэ тэмдэг иимэ байха: ¹³үүлэд соо өөрынгөө номо-һолонго үлгэбэб. Энэ болбол газар дэлхэйн амитадтай Минии баталһан хэлсээнэй гэршэ тэмдэг. ¹⁴Газар дээгүүр үүлэдые бөөгнэрүүлэн суглуулхадам, дундуурнь һолонго толорхо. ¹⁵Тиихэдэнь Би таанадтай ба хамаг амитадтай баталһан Өөрынгөө хэлсээн тушаа һанахаб — амитан олонһие хосороогшо асари үер бэшэ тохёолдохогүй. ¹⁶Үүлэн соогуур һолонгын толорхые харахадаа, түби дэлхэйдэ ажаמידарагшадтай хэһэн Өөрынгөө хэтэ мүнхын хэлсээ һанахаб. ¹⁷Энэ болбол түби дэлхэй дээр ажаמידарагшадтай Минии баталһан хэлсээнэй гэршэ тэмдэг мүн.

Ноахай хүбүүн Хаамай нүгэл

¹⁸Абдар-онгосо сооһоо гараһан Ноахай хүбүүд гэбэл, Шеэм, Хаам ба Еэпэт. Хаамынь хожом Ханаһаан гэдэг хүбүүтэй болоо һэн. ¹⁹Ноахай эдэ гурбан хүбүүдһээ түби дэлхэйн хүн түрэлтэн үнэржэһэн юм.

ЭХИНЭЙ ЭХИН 9:20–10:7

²⁰Ноах газар элдүүрилжэ, виноградай сэсэрлиг таряад, ²¹нэгэн удаа виноградай дарахан архи уужа, ногтоһондоо хубсаһаа тайлажа хаяад, гэртээ салдага нюсэгэн унтажа байгаа ха.

²²Ханаһаанай эсэгэ болохо Хаам нюсэгэн эсэгэеэ хараад, аханартаа дуулгаба. ²³Тиихэдэнь Шеэм Еэпэт хоёр нэмэргэнүүдые хэдэрээд, ара нюргаараа майхан руу ороод, эсэгынгээ нюсэгэн бээдэ нэмэргэ хаяба. Тэдэнэр хажуу тээшээ зорюута хаража, эсэгынгээ нюсэгые обёороогүй хэн. ²⁴Ноах тэлэрхэдээ, бага хүбүүн Хаамайнгаа юу хэһые мэдэжэ, ²⁵иигэжэ хэлэбэ:

— Хаам, шинии хүбүүн Ханаһаанай уг удам хараалда хүртэбэ!

Тэдэ Шеэм, Еэпэдэй үри хадаһадай богоол болохо!

²⁶Шеэм, Эзэн Бурхан шамайе үрээхэнь болтогой!

Ханаһаанай бүхы уг удам шинии үри хадаһадай богоол болохо.

²⁷Бурханай хүсөөр Еэпэдэй уг удам үнэр үдхэн боложо, Шеэмэй үри хадаһадтай хамта нэгэн амин бүлэ болон амидаржа,

Хаамай хүбүүн Ханаһаанай үриие богоолшолхо.

²⁸Галаб эрьһэнэй һүүлээр Ноах үшөө гурбан зуун табин жэл ажаһуугаа. ²⁹Юһэн зуун таби наһатайдаа тэрэ наһа бараа хэн.

Ноахһаа үдэн гараһан арадууд

10 ¹Ноахай Шеэм, Хаам ба Еэпэд хүбүүдэй угай бэшэг гэбэл, энэ. Үерэй һүүлээр тэдэ хүбүүдтэй болоо хэн.

²Еэпэдэй хүбүүд: Гомер, Магог, Маадай, Яваан, Туваал, Мээшэх ба Тираас. ³Гомерэй хүбүүд: Ашкенааз, Рифаат ба Тогармааһ.

⁴Яваанай хүбүүд, тэдээнһээ эхи абагша арадууд: Элишааһ, Таршииш, хийдүүд ба додаанууд. ⁵Тэдэнэй үри хадаһад олтирогуудаар ажаһуугша зоной эхи табигшад болоно. Элдэб газар дайда, уг унги, айл аймагуудаар ажаһуугша, өөрын тусгаар хэлэтэй зон тэдээнһээл эхи абаа.

⁶Хаамай хүбүүд Куш, Египет, Пүүт ба Ханаһаан. ⁷Кушай хүбүүд: Севаа, Хавилааһ, Савтааһ, Раһамааһ ба Савтехаа. Раһамааһ

гэгшын хүбүүд: Шеваа ба Дедаан. ⁸Куш хүбүүтэй болоод, Нимроод гэжэ нэрэ үгэжэ, Нимроодын дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын эзэмдэгшэ, хүсэтэ баатар бэлэй. ⁹Эзэнэй туһаар тэрэ ехэ ангуушан болоһон байгаа. Тиимэһээ зон иигэжэ хэлсэдэг: «Эзэнэй үршөөл хайратай мэргэн ангуушан Нимроод мэтэ». ¹⁰Түрүүшээр тэрэнэй хаан түрэ Вавилон, Ээрэх, Агхаад гэдэг гурбан хотоһоо бүридэдэг бэлэй. Эдэ гурбуулаа Вавилоной дайдада оршодог байгаа. ¹¹Энэ газар дайдаһаа тэрэ Ассири ошожо, тэндээ Нинэвээһ, Реховоот-Ийр, Калаах, ¹²мүн баһа Ресен (энэнь Нинэвээһ ба ехэ хото Калаахай хоорондо) хотонууды бодхоогоо хэн.

¹³Египедһээ лүүдүүд, анаамууд, леһаавууд, нафтухууд, ¹⁴пат-русууд, каслухууд, кафтоорнууд үдэн гараа. Тэрэ мүн лэ пелешет арадай үбгэ эсэгэ юм.

¹⁵Ханаһаан ууган хүбүүндээ Цидоон гэжэ нэрэ үгэбэ. Тэрэнэй бусад хүбүүдын Хет, ¹⁶Йевүүс, Эмоор, Гиргааш, ¹⁷Хиив, Арк, Сиин, ¹⁸Арваад, Цемаар ба Хамаат гээд нэрэтэй хэн. Хожомын ханаһаан угайхид хэдэн тээшээ үргэнөөр тараа бэлэй. ¹⁹Тэдэ Цидоон хотоһоо урагшаа далайн эрьеын Гааза хотын оршом болохо Гераар хүрэтэр, тэндэһээ зүүн тээшээ Лаша хүрэтэр Цевоим, Содом, Гоморра, Адмааһ гэдэг хотонууды бии болгобо.

²⁰Иигэжэ Хаамай бүхы үри һадаһад өөр өөһэдын хэлэтэй обог аймагууд боложо, өөһэдын мэдэлэй харьяата газар нутагтай болоһон гэхэ.

²¹Еэпэдэй аха Шеэм еврей яһатанай элинсэг эсэгэ болоно.

²²Шеэмэй хүбүүд гэбэл: Элаам, Ашшур, Арпахшаад, Лүүд ба Араам.

²³Араамай хүбүүд: Үүц, Хул, Гэтэр ба Мааш.

²⁴Арпахшаад Шелаах гэдэг хүбүүтэй хэн, Шелаахай хүбүүн Эвэр. ²⁵Эвэр хоёр хүбүүтэй болоһон юм. Тэрэ үедэ олон обог аймагуудай бэе бэеһээ таһаран халажа байһан ушарһаа Эвэр нэгэ хүбүүндээ «таһаралга» гэнэн удхатай Пээлэг гэжэ нэрэ үгэбэ. Нүгөөдэ хүбүүнэйн нэрэ — Яктаан.

²⁶Яктаанай хүбүүд гэбэл: Алмодаад, Шелеф, Хацар-Маавет, Иарах, ²⁷Хадораам, Узаал, Диклааһ, ²⁸Оваал, Авимаээл, Шеваа, ²⁹Офир, Хавилааһ ба Йоваав.

ЭХИНЭЙ ЭХИН 10:30–11:9

³⁰⁻³¹Иигээд Шеэмэй үри хадаһад өөр өөрын хэлэтэй обог аймагууд боложо, Мешаа хотын ба зүүн зүгтэ хада уулатай газарта оршодог Сефаар хотын хоорондо һуурижаһан гэхэ.

³²Ноахай хүбүүдһээ эдэ олон обог аймагууд үдэжэ, хожомын амяарлаһан арадууд болоһон гэхэ. Үерэй удаа тэдээнһээл бүхы дэлхэйн арад түмэн эхи абаһан түүхэтэй.

Вавилоной самхаг

11 ¹Арадуудай болон гүрэн түрэ бүхэнэй өөһэдын өөрсэ хэлэтэй болохын урда тээ дэлхэйн бүхы зон нэгэ түрэлхи хэлэтэй, нэгэн адляар хөөрэлдэдэг һэн. ²Олон зон Зүүн зүг руу нүүжэ, Вавилон гэдэг тала газар руу ерэжэ һуурижаба.

³Тиигээд өөһэд хоорондоо тэдэ иигэжэ хөөрэлдэбэ:

— Һууриной барилга ябуулха хэрэгтэй. Шабараар хирпиисэнүүдые хээд, бүхэ шанартай байхын тула тэдэнээ галда шатаая.

Тиигээд тэдэ барилгада шулуунай орондо хирпиисэ, хирпиисэнүүдые барисалдуулхын тула сагаан шохойн орондо дабирхай хэрэглэдэг болобо.

⁴Хоорондоо тэдэ дахин хэлсэбэ:

— Газар дэлхэйгээр таража бутархагүйн тула бидэ асари хүсэтэй, алдар солотой, һүр ехэтэй улас түрэ болохо ёһотойбди. Тиимэһээ тэнгэри тулама үндэр самхаг, бата найдамтай хэрэмтэй хото бария.

⁵Эзэн хүн түрэлтэнэй хэжэ байһан ажал хэрэгүүдые хараад, ⁶иигэжэ зарлиг болобо:

— Харыт, эдэ зон иишэ-тиишээ зөөжэ ябахын орондо нэгэ газарта обооржо, нэгэ хэлэтэй нэгэ арад болохоёо һэдэнэл. Иигэжэ суг хамта барилга эхилбэл, саашадаа тэдэ юушые хэжэ магад. ⁷Тиимэһээ бэе бэеэ ойлгохоо болиторнь хэлыень худхан холие! ⁸Иигэжэ зон барилгаа дүүргэнгүй орхижо, орон дайдаар зайгуултаба.

⁹Тэрэ хотын зоной нэгэн хэлые бэе бэеэ ойлгохоёо болиторнь Эзэнэй худхаһан ушарһаа хото «худхаха» гэнэн удхатай, еврей хэлээр «Вавилон» гэдэг нэрэтэй болоһон байна. Тэндэһээ Эзэн зониие бүхы түби дэлхэйгээр тараан сасаа.

ЭЛИНСЭГ ХУЛИНСАГУУД

Авраамаамай урда үенүүд

¹⁰Шеэмэй угай бэшэг эндэнээ эхилнэ.

Үерэй хүүлээр хоёр жэл үнгэрөөд байхада, Шеэм зуу наһатай-даа Арпахшаад гэжэ хүбүүтэй болобо. ¹¹Арпахшаадай гараһанай хүүлээр хэдэн хүбүү, басагатай болоод, Шеэм үшөө табан зуун жэл ажаһуугаад, наһа бараа бэлэй.

¹²Арпахшаад гушан табатай байхадаа, Шелаах гэжэ хүбүүтэй болобо. ¹³Шелаахай түрэнэнэй хүүлээр Арпахшаад үшөө дүрбэн зуун гурбан жэл ажаһуугаад, хэдэн хүбүү, басагадтай болоод, гээгдээ бэлэй.

¹⁴Шелаах гушатай байхадаа, Эвэр гэжэ хүбүүтэй болобо. ¹⁵Эвэрэй түрэнэнэй хүүлээр Шелаах үшөө хэдэн хүүгэдтэй болоод, дүрбэн зуун гурбан жэлдэ ажаһууһанай удаа наһа бараа һэн.

¹⁶Эвэр гушан дүрбэтэй байхадаа, Пэлэг гэжэ нэрэтэй хүбүүтэй болобо. ¹⁷Эвэр энээнһээ гадна хэдэн хүүгэдтэй болоод, Пэлэгэй түрэнэнэй хүүлээр үшөө дүрбэн зуун гушан жэл ажаһуугаад, наһа бараа бэлэй.

¹⁸Пэлэг гуша наһатай байхадаа, Реһүү гэжэ хүбүүтэй болобо. ¹⁹Энээнэй хүүлээр тэрэ хоёр зуун юһэн жэл ажаһуугаад, хэдэн хүүгэдтэй болоод, гээгдээ бэлэй.

²⁰Реһүү гушан хоёртойдоо Сэрүүг гэжэ хүбүүтэй болобо. ²¹Сэрүүг хүбүүнэй түрэнэнэй хойно Реһүү хоёр зуун долоон жэл ажаһуужа, хэдэн хүбүү, басагадтай болоод, наһа бараа һэн.

²²Сэрүүг гушатай байхадаа, Нахоор гэжэ хүбүүтэй болобо. ²³Энээнэй удаа Сэрүүг үшөө хэдэн хүбүү, басагатай болоод, үшөө хоёр зуун жэл ажаһуугаад, гээгдээ бэлэй.

²⁴Нахоор хорин юһэтэй байхадаа, Теэрах гэжэ хүбүүтэй болобо. ²⁵Тэрэ саһаа хойшо Нахоор зуун арба юһэн жэл ажаһуугаад, үшөө хэдэн хүбүүд, басагадтай болоод, нүгшэбэ.

²⁶Теэрах далатай байхадаа, Авраам, Нахоор ба Һараан гэдэг гурбан хүбүүтэй болобо.

^{27–28}Энэ болбол Теэрахай угай бэшэг юм. Авраам, Нахоор, Һараан гэгшэд Теэрахай гурбан хүбүүд болоно. Тэдэ Вавилоной дэргэдэ оршодог Үүр гэжэ хотодо амидардаг байгаа. Һараан Лоот

гэдэг хүбүүтэй, Милка, Иска гэдэг хоёр басагатай болоод, наһа бараа бэлэй. Тэрэ үедэ Теэрах эсэгэнь амиды мэндэ ябаа.

²⁹Нахоор түрэнэн дүү Һараанайнгаа басаган Милкае, Авраам Саара гэдэг басагые һамга абабад.

³⁰Саара үхибүү түрэдэггүй, хээлитэй боложо шададаггүй байгаа.

³¹Теэрах Авраам хүбүүгээ, аша хүбүүгээ — Һараанай Лоот гэжэ хүбүүе, бэриее — Авраамай һамган Саарые абаад, Ханаһаан орон руу нүүжэ ошохоёо Вавилоной дэргэдэхи Үүр хотоһоо гараба. Гэбэшье эдэнэр замдаа тогтожо, Хараан хотодо хүрөөд, тэндээ байрлаа хэн. ³²Теэрах тэндэ ажаһуужа, хоёр зуун таба наһатайдаа нүгшэһэн юм.

Аврааһаам

Авраамые Эзэн Бурханай шэлэлгэ

12 ¹Нэгэтэ Эзэн Авраамда иимэ айладхал буулгаба:
— Өөрынгөө нютаг, түрэлхидөө, эхэ эсэгийн гэр байра орхи. Минии зааһан газар дайда ошо. ²Би шамһаа үнэр үдхэн агууехэ арадые бии болгохоб, үреэхэб, шамай нэрэ хүндэтэй хүн болгохоб, шамаар дамжан хожомой сагта олон зондо баяр баясхалан дахин ушарха.

³Хэн шамайе үрезнэб — тэрэниие Би үреэхэб!

Хэн шамайе хараанаб — тэрээндэ хараал хүртөөхэб!

Шамаар дамжуулан Би орон дэлхэйн бүхы арад зониие аза жаргалтай болгохоб!

⁴Иигэжэ Авраам Эзэнэй зарлигаар харгы замда гараба; тэрэнтэй хамта дүүгэйнэ хүбүүн Лоот ябалсаба. Хараанһаа гарахадаа Авраам далан таба наһатай байгаа. ⁵Тэрэ Саара һамгаяа, дүүгэйнгээ хүбүүн Лоодые мүн Хараанда олоһон хамаг эд зөөриее, зарасанараа бултыень абаад, тэдэнтээ Ханаһаан нютаг зорибо.

⁶Тэрэ үедэ Ханаһаан нютагые ханаһаан обогойхид эзэлжэ байгаа.

Авраам Ханаһаанай урда зүгтэ оршодог Шехем гэжэ хотын

ЭХИНЭЙ ЭХИН 12:7-16

хажуудахи Морэ гэдэг газарта ерээд, нэгэ сарса модоной дэргэдэ хонобо.

⁷Тэндэ Эзэн Авраамда үзэгдэжэ, иигэжэ айладхаба:

— Би энэ газар дайдые шинии үри надаһадта үгэхэб!

Иигэжэ өөртэнь үзэгдэһэн Эзэниие хүндэлжэ байһанаа элирхэйлэн, мал үргэл болгон шатааха шулуун шэрээ Авраам тэндэ түхээрбэ.

⁸Үүүлээрынь Авраам тэндэһээ урагшаа ябажа, Бейт-Ээл хотын зүүн талада оршодог хада уулатай газарта ерэжэ, майханаа табиба. Тэндэһээ баруун зүгтэ Бейт-Ээл, зүүн зүгтэ Ай хото оршодог байгаа. Авраам тэндэ үшөө нэгэ үргэлэй шулуун шэрээ түхээрэн баряад, Эзэндэ зорюулжа мал хёрбоһолон үргөөд, Эзэниие хүндэлжэ байһан тухай үгэнүүдые хэлэбэ.

⁹Тэрэнэй үүүлээр Авраам улам саашаа урагшалан, Ханаһаанай урда зүгтэ оршодог Негев гэдэг ханха зайдан газар нютагруу ерэбэ.

Авраам Египет орондо

¹⁰Энэ нютагта үлэн хоһон байдал тохёолдоо һэн. Тиймэһээ Авраам үшөө саашаа урагшалан, Египет руу түр зуура байха газар бэдэрбэ. ¹¹Египет орон орохынгоо урдахана тэрэ Саарада иигэжэ хэлэбэ:

— Би шамайе сэбэр һайхан гэжэ мэдэнэб. ¹²Египедэйхид шамайе харахадаа, минии һамган гэжэ ойлгохо, тийгээд шамайе амиды орхихо, зүгөөр намайе алаха! ¹³Ши минии дүү басаганби гэжэ хэлээрэй, тийхэдэш амгалан һайн байжа, ши минии ами наһа абархаш.

¹⁴Авраам Египет ерэбэ, тийхэдэнь египедэйхид Саарын сэбэр һайханиие хараба. ¹⁵Хаанай түшэмэлнүүд Саарые хаража, хаандаа хэлэжэ, Саарые ордондонь абаашажа байрлуулаа һэн.

¹⁶Саарын һайгаар Египедэй хаан Авраамда һайнаар хандажа, олон хони, ямаа, үхэр, элжэгэ, тэмээ ба эрэ, эмэ зарасануудые бэлэглэбэ.

¹⁷Зүгээр Авраамай намган Саарые абаһанайнь түлөө Египедэй хаанда, бүхы ордонойнь албатанда Эзэн гай зоболон тохёолдуулжа, үбшэ хабшанда нэрбүүлбэ.

¹⁸Хаан Авраамые яаралтай дуудажа ерүүлээд, иигэжэ хэлэбэ:
— Ши юу хэбэ гээшэбши? Юундэ тэрэниие намгамни гэжэ нюугаабши? ¹⁹Юундэ дүү басагамни гэжэ мэхэлээбши? Тиихэдэшил тэрэниие намган болгожо абаа ха юмбиб. Намгаяа абаад яба эндэхээ!

²⁰Тиигээд Авраамые намгантайнь, эд бараатайнь Египедһээ ябуулха тухай сэрэгтээ тэрэ захиралта үгэжэ, тэдэниие орон нютагһаа үлдэхэн бэлэй.

Авраам ба Лоот

13 ¹Авраам намгантаяа хамаг малаа туун, эд бараагаа абаад, Египедһээ һөөргөө Негев ошобо, түрэнэн дүүгэйнь хүбүүн Лоодшые тэрэнтэй суг ябалсаба. ²Мүнөө Авраам айхабтар баян болоод ябаа: адуу малааршые, алтааршые, сагаа мүнгөөршые. ³Негевһээ тэрэ Бейт-Ээл Ай хоёр хотонуудай тэгэн дундахи газар руу бусаба. Анхан тэрэ эндэ тогтожо, ⁴Эзэндэ зорюулан, үргэлэй шэрээ шулуугаар зохёогоо бэлэй. Авраам мүнөө тэндэ Эзэниие дахин хүндэлжэ, үрээл гуйба.

⁵Авраамтай суг нүүжэ ябаһан Лоот өөрын гэр бүлэтэй, мүн лэ өөрын малтай, өөрын майхангуудтай болонхой ябаа. ⁶Тэрэ газар нютагай бэлшээри, уһалуури эдэ хоёр айлай мал хүрэгтэ хүртэхөөр бэшэ болобо. ⁷Авраам Лоот хоёрой зараса малшад энээнһээ боложо, арсалдадаг, хэрэлдэдэг болобо. Тэдээнһээ гадна тэндэ ажаһуудаг ханаһаан болон пэризи обог аймагайхид бэлшээри, уһанда бүришые хүртэхэгүй болоһон байгаа.

⁸Тиимэхээ Авраам Лоодто иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэ түрэл гарал зон гээшэбди. Тиимэхээ маанадай, түрэл зоной, мүн зараса малшадаймнай хоорондоо эбээ таһархань хайн бэшэ. ⁹Үргэн салуу газар дайда урдашни байна бэшэ гү? Бэе бэеһээ таһарая. Шинии зүүлээ һааш — би баруулхаб. Шинии баруулаа һааш — би зүүлжээ ошохоб. Дуратай газараа шэлыш даа.

¹⁰Лоот хараба: Иордан голой нюруу Цоар хото хүрэтэр үргэлжэ бэлшээри, уһа һайтай, Эзэнэй Эдем сэсэрлиг мэтэ, Египедэй баян шэмэтэй газар дайда мэтэ һалбаржа байба. Тэрэ үедэ Эзэн Содом болон Гоморра хотонууды усадхаадүй байгаа. ¹¹Лоот энээнине шэнжэлээд, Иордан голой нюруу шэлэжэ, зүүн зүг зорин ябаба.

Иигэжэ эдэ хоёр бэе бөөһөө таһаржа, ¹²Авраам Хананаанда нютагжаба, харин Лоот Иордан голой нюруу дамжан нүүһээр Содом хотын шадар ерэжэ байрлаба. ¹³Содомой улад муу аягтай зон байгаа, Эзэниие оройдоошье ойндoo оруулдаггүй, хүндэлдэггүй һэн.

¹⁴Лоодой таһаржа нүүһэнэй удаа Эзэн Авраамда айладхаба:

— Байһан газартаа зогсоод, зүг бүхэниие шэртэ! ¹⁵Нюдэнэйш хараагай хүрэхэ бүхы энэ дайдые шамда болон шинии үри һадаһадта хэтын хэтэдэ эзэлхыетнай үгэнэб. ¹⁶Шинии үри һадаһадые элһэн мэтэ олон болгохоб. Сүл губиин элһэ тоолохын аргагүй мэтэ шинии үри һадаһад тоогүй олон болохо. ¹⁷Ши энэ байһан газараа орхёод, энэ Минии шамда гэжэ үгэһэн бүхы газар дайдаар нүүн яба!

¹⁸Иигээд Авраам майханаа хуряагаад, аян замда гаража, Хевроон хотын Мамрээ гэдэг сарса мододой дэргэдэ ерэбэ. Тэрэ Эзэндэ зорюулан, шулуугаар баһа нэгэ үргэлэй шэрээ барижа байгуулаа бэлэй.

14 ¹Вавилоной хаан Амрафээл, Элласаарай хаан Ариох, Элаамай хаан Кедарлаомерэй мүн Гоимой хаан Тидаал гэгшэдэй үедэ энэ үйлэ хэрэг болоо бэлэй. ²Эдэ дүрбэн хаашуул нэгэдэжэ, Содом хотын Бераа хаан, Гоморра хотын Биршаа хаан, Адмааһ хотын Шинаав хаан, Цевоим хотын Шэмээвэр хаан болон Белаа хотын, ондоогоор тэрэниие нэрлэбэл, Цоар хотын хаанда эсэргүү дай үүсхэжэ эхилбэ. ³Иордан голой нюруу Сиддиимдэ тэдэ сэрэгээ хамтадхан, байлдаанда бэлдэбэ. (Һүүлдэнь Дабһата далайн тогтоходо энэ Сиддиим нюруу үгы болоо бэлэй).

⁴Энээнэй урда тэрэ оршом дайдын хаашуулые Элаамай Кедарлаомер хаан арбан хоёр жэлэй туршада зонхилоо, арбан

гурбадахи жэлдээ тэдэ хаашуул урдаһаань буһалгаа хээ һэн. ⁵Тиимэһээ арбан дүрбэдэхи жэлдээ Элаамай хаан Кедарлаомер, тэрээнтэй эб холбоо байгуулһан хаашуул сэрэгээ Сиддиимэй нюруу руу оруулахын урда тээ урда зүг руу шэглэн, Ханаһаан ороной Аштероот-Карнаим хотын рефаим гэдэг обог зонтой дайралдажа диилээ бэлэй. Удаань тэдэ Һаам хотые эзэлэн, зузиим яһатаниие илаба. Һүүлдэнь Шаве-Хириатаим гэдэг тала нютагта оршодог эмиим обог зоние диилээ бэлэй. ⁶Хорин обог зоние Эдоом гэдэг хадалиг газар нютагһаань элһэн губиин хилэ дээрэ оршодог Эл-Параан хото хүрэтэр намнаба. ⁷Тэндэһээ эрьежэ, хойто зүгтэ Эйн-Мишпаат руу, ондоогоор нэрлэбэл, Кадээш хото руу, орожо, амалэйхидые тэдэ бута сохёод, удаань Хацецон-Тамаарта байдаг эморин обог зоние илаба.

⁸⁻⁹Содом, Гоморра, Адмааһ, Цевоим болон Белаа, ондоогоор тэрэниие нэрлэбэл, Цоар хотонуудай табан хаан нэгэдэжэ, Сиддиим голдо ошожо, Элаамай хаан Кедарлаомер, Гоимой хаан Тидаал, Вавилоной хаан Амрафээл, мүн Элласаарай хаан Ариох гэдэг дүрбэн хаашуулай урдаһаа тэмсэбэ.

¹⁰Сиддиим голдо дабирхайгаар дүүрэн нүхэнүүд олон бэлэй. Содом ба Гоморрын сэрэгшэд зугадан тэрьедэхэдээ, иимэ нүхэнүүдтэ орожо хосорбо. Амиды үлэхэниинь хада уулаар тэрьедэбэ. ¹¹Илалта туйлагша дүрбэн хаашуулай сэрэг Содом ба Гоморра хотонуудые эзэлэн, хамаг эд зөөриинь, эдэе хоолыень хуряан абаба. ¹²Ошоходоо, тэдэнэр Содом хотодо тэрэ үедэ ажаһуужа байгша Лоот гэгшые, Авраамай дүүгэй хүбүүе, хамаг эд зөөритэйнь абаад ябаба.

¹³Тэрэ үедэ Авраам еврей эморин обог зонтой хамта Мамрээ гэдэг сарса модото харьяата газартань ажаһуужа байгаа. Энэ хугасаа соо тэрэ Мамрээтэй, Эшкоол, Анээр гэдэг дүүнэртэйнь анда нүхэд болоһон юм.

Гэнтэ нэгэ хүн Содом хотоһоо арай амиды тэрьедэжэ, Авраамда ерээд, юун болоһон тухай дуулгаба. ¹⁴Дүүгэйнгээ хүбүүнэй дайсадта баригдаад байһые дуулаад, Авраам бүлэдэнь түрэжэ үдэһэн, сэрэгэй эрдэм шудалһан гурбан зуун арба найман албатадаа дахуулаад, Кедарлаомерые тала баригшадтайнь хамта

Даан хүрэтэр мүрдэн дахаба. ¹⁵Тэндэ Авраам зоноо хэдэн бүлэг болгон хубаагаад, хүнндөө дайсадта добтолон, бута сохибо. Иигэжэ тэрэ Дамаскһаа хойшоо оршодог Ховаа хото хүрэтэр үлөөшэ сэрэгые намнаа бэлэй. ¹⁶Дайсадай дээрмэдэн абанан хамаг юумэ тэрэ һөөргэнь бусаагаа — Лоодые хамаг хогшол зөөритэйнь, Содом болон бусад хотонуудһаа олзологдоһон эрэ, эмэ зониие эд зөөритэйнь хамта бусаан асараа һэн.

Малхи-Цэдээк Авраамые үрөөнэ

¹⁷Кедарлаомерые мүн тэрэнэй тала барихан хаашуулые илаад бусажа ябахадань, Авраамые Содом хотын хаан угтажа, хотоһоо гараба. Тэдэ Шавээ гэдэг нюруу газарта (мүнөө Хаанай нюруу гэдэг) уулзаа бэлэй. ¹⁸Мүн лэ Шалээм хотын хаан Малхи-Цэдээк Авраамые тэндэ угтан золгобо. Малхи-Цэдээк миин лэ хаан бэшэ, Дээдын дээдэ Эзэнэй тахилшан байһан ушарһаа Авраамда хилээмэ, жэмэсэй архи барижа, ¹⁹иигэжэ үрөөбэ:

— Огторгой газар хоёрые бүтээһэн Дээдын дээдэ Эзэн Бурхан таниие үрөөхэнь болтогой! ²⁰Дайсадаа дарахадатнай туһалһан Дээдын дээдэ Бурханай алдар соло бадархань болтогой!

Авраам тэрээндэ дайсанһаа бусаан абанан эд баялигай арбанай нэгэ хубиие бэлэглэбэ.

²¹Удаань Содомой хаан Авраамда иигэжэ хэлэбэ:

— Бусаажа абанан энэ бүхы эд зөөриие та өөртөө үлөөгты. Харин минии хотын зонииел намда һөөргэнь үгыт.

^{22–23}Гэбэшье Авраам иигэжэ харюусаба:

— Һэтэрхэй зүүшье, түгдэрхэй тэбэнэшье танай зөөриһөө абахагүйб гэжэ огторгой газар хоёрые бүтээгшэ Дээдын дээдэ Эзэн Бурханай урда тангаригланаб. «Би Авраамые баян болгооб» гэжэ хожом танай хэлэжэ байхагүйн тула иигэнэб. ²⁴Манай зон дайралдажа ябахандаа, хоол хүнэнэнэйтнай зарим хубиие эдэе юм бэээ. Тэрэл минии хубида үгтэһэн болуужан. Анда нүхэд Мамрээ, Эшкоол, Анээр гэгшэдэй бусаажа абанан эд баялигһаа хуби хүртэхэнь зүб бэээ. Харин намда юуншье хэрэггүй.

Бурханай Авраамтай баталһан хэлсээн

15 ¹Энэ болоһон үйлэ хэрэгүүдэй удаа нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада Авраамда үзэгдэл үзэгдэжэ, тэрэ Эзэнэй иимэ айлдхал дуулаба:

— Авраам, юунһээшье бү ай! Би шамайе хододоо хаража хамгаалжа, угаа ехэ һайн һайханиие үршөөхэб.

²Тиихэдэнь Авраам хэлэбэ:

— Агууехэ Эзэмни! Үхи хүүгэдһээ бэшэ ондоо ямар шагнал намда угаа ехэ байхаб даа. Дамаск хотоһоо уг гарбалтай Элиэзер зараса минии һүүлээр зөөрием эдлэхэ хүн болохол. ³Нэрым нэрлүүлхэ хүбүү намда үршөөгөөгүй хадатнай Танай намда заяаһан эд баялиг наһа бараһанайм удаа тэрээндэл эдлэгдэхэ.

⁴Авраам Эзэнэй дахин тэрээндэ иигэжэ айлдхахые дуулаба:

— Үгы! Шинии зөөри тэрэ эдлэхэгүй. Ши өөрын гэхэ хүбүүтэй болохош!

⁵Эзэн Авраамые майханһаань гаргаад, иигэжэ айлдхаба:

— Огторгой өөдэ хара, одо мүшэдые тооло, харин тооложо шадаха гүш? Иимэ олон үри һадаһадтай болохош.

⁶Авраам Эзэндэ бүхы сэдхэлээрээ этигэбэ, Эзэн Авраамые найдамтай үнэн гэжэ тоолобо. ⁷Тиигээд Эзэн Бурхан Авраамда иигэжэ айлдхаба:

— Би болбол Эзэн гээшэб. Шамайе Үүр хотоһоо иишэнь асаржа, энэ газар нютагые эзэлэн байхыеш үгэнэб.

⁸— Агууехэ Эзэмни! Теэд энэ газар минии болохо гээд би яажа мэдэхэбиб, үгээе бзелүүлхээ баталжа үгыт! — гэжэ Авраам гуйба.

⁹Тиихэдэнь Эзэн Бурхан иигэжэ захирба:

— Ши намда гунжан үнеэ, шүдлэн эмэ ямаа, шүдлэн хуса гаргажа, мүн баһа эрэ, эмэ хоёр гулабхаа үргэл болго.

¹⁰Авраам эдэ амитадые асараад, үнеэ, эмэ ямаа, хусын ами таһалжа, хоёр хуби болгон таһа сабшаба, гулабхаануудыел бүтэн орхибо. Тиигээд тэрэ хахад хубинуудые, гулабхаануудые урда урдаһаань харуулан табижа, Эзэниие хүлээжэ эхилбэ.

ЭХИНЭЙ ЭХИН 15:11–16:2

¹¹Мяхаша шубуудай ниидэн ерэхэдэ, Авраам үргөөн һуугаа бэлэй.

¹²Наранай орожо байхада Авраам бүхэ нойрто абтажа, оршон тойронгоо тэрэниие харанхыгаар хүрээлжэ байһандал мэдэрэлдэ абтан хүндөөр нойрмоглобо.

¹³Тиигээд Эзэн айладхал тэрээндэ буулгаба:

— Шинии үри һадаһад хожом хари газар руу ошожо, дүрбэн зуун жэлэй туршада тэндэ богоол болон дарлагдаха. ¹⁴Гэбэшье Би тэрэ дарлагша үндэһэ яһатаниие ехэ шэрүүнээр шийдхэхэб, тийхэдэм шинии уг удам хариин нютагһаа сүлөөлэгдэхэдөө ехэ олзотой гаран ошохо. ¹⁵Харин ши өөрөө тэрээнһээ урид наһанайнгаа дүүрэхэдэ элинсэг хулинсагтаа амгалан тайбан мордохош, айһанай хэрэггүй. ¹⁶Дүрбэн үеын уг удамшни хариин нютагта ажаһууһанай удаа иишээ бусажа ерэхэ. Тэдэнэй эндэ ерэтэр эмории обог зон энэ газар нютаг эзэлэн ажаһууха. Эдэ зоной доройтоһон ушарһаа Би тэрэ үедэ шинии уг удамай тала хаража, эмории обогой зониие эндэһээ үлдэхэб. Харин эмории обогойхидой тиймэ ёро муутай болотор Би мүнөө хүлээгээд, һүүлдэнь хэһээлтэ амасуулхаб.

¹⁷Наранай орожо, бүтүү харанхы болоходо гэнтэ дүрэлзэн ехэ гал аһаба. Галһаа үдхэн утаан бөөгнэрэн гаража, дүлэн сасаржа байба. Тэрэ гал дүлэн амитадай хахадлан сабшагдаһан бэеын хубинуудай хоорондуур гаража үнгэрбэ.

¹⁸Иигэжэ тэрэ үдэр Эзэн Авраамтай хэлсээ баталаад, айладхаба:

— Египедэй хилэ дээрэхи голһоо эхилээд Евфрат мурэн хүрэтэр нэмжыһэн энэ орон нютагые Би шинии уг удамда үгэнэб. ¹⁹Кении, кенизии, кадмонии, ²⁰хиит, перизии, рефаим, ²¹эмории, ханаһаан, гиргааш болон иевүүс обогтон аймагуудай газар тэрэ болоно.

Һагаар Ишмаэл хоёр

16 ¹Авраамай һамган Саара хээлитэй болодоггүй хэбээрээ байба. Тэрэ Египет ороной Һагаар гэжэ нэрэтэй шэбэгшэтэй бэлэй. ²Тиигээд Саара Авраамда иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэн намда үхибүү заяанагүй. Тиймэхээ ши минии зараса эхэнэртэй нуу. Магад, тэрэ минии түрөөгүй хүбүүе шамда түрэжэ болохо.

Авраам Сарын үгэ зүбшөөбэ. ³Тиихэдэнь Саара үбгэндөө хэбтэриенень хубаалдахаар өөрынгөө шэбэгшэ, Египет орон нютагай эхэнэр Ыагаарые үгэбэ. Тэрэ үедэ Хананаанда байрлахаар Авраам арбан жэл болоод байгаа.

⁴Авраам Ыагаартай унтаж, тэрэнь хээлитэй боложо, эзэн эхэнэртээ ехэ дээрэлхүүгээр хандадаг болобо.

⁵— Ши минии доромжолуулханда гэмтэйш, — гэжэ Саара Авраамда хэлэбэ. — Би шамда өөрынгөө шэбэгшэ эхэнэрые үгөө һэм, харин тэрэш хээлитэй болоходоо намда дээрэлхэнэ. Тиибэл, Эзэн маанадай дунда хэнэй зэмэтэй байһые шийдхэг лэ!

⁶— Шинии шэбэгшэ шинии мэдэлэй ха юм, — гэжэ Авраам харюусаба. — Юу хэхээе өөрөө мэдыш.

Тиихэдэнь Саара Ыагаарые зоргоороо харшалжа, тэрэнь тэрьедэбэ.

⁷Шүүр хото руу Ыагаар шэглэн ябаба. Хээрэ талада, булагай дэргэдэ тэрэнэй зогсожо байхада, Эзэнэй элшэн олоод, ⁸иигэжэ асууба:

— Саарын шэбэгшэ эхэнэр Ыагаар, ши юундэ иигэжэ тэнэжэ ябанаш?

Тэрэ харюусаба:

— Би минии эзэн эхэнэр Саараһаа зугадажа ябанаб.

⁹Эзэнэй элшэн хэлэбэ:

— Эзэн эхэнэртээ бусажа, мэдэлдэнь оро. ¹⁰Шинии үри һадаһад тоо томшогүй олон болохо. ¹¹Ши хээлитэйш. Хүбүүтэй болохош. Тэрээндээ Ишмаэл гэжэ нэрэ үгөөрэй, юундэб гэхэдэ, зоболондо ороод уйлахаш, Эзэн шамае дуулаа. («Ишмаэл» гэдэгын «Бурхан хүнэй үгэ анхаран дууладаг» гэхэн удхатай). ¹²Харин хүбүүншни зэрлиг амитан мэтэ нүүдэл байдалтай, тэнэн түгэншэлэн ябаха. Үри һадаһадын түрэл садаһаа амьарлан, сусалһаа — гал, сухалһаа — хэрүүл гэдэгтэл, гэдэнтээ адага шүбгэ мэтэ бололсон байха.

¹³Ыагаар ехэтэ гайхаба, һүүлдэнь «нээрээ эндэ Бурхание хараа гээшэ гүб?» гэжэ өөрөө асуун, өөртэйн хөөрэлдэһэн Эзэндэ «Хүние анхаран байдаг Бурхан» гэжэ нэрэ үгэбэ.

¹⁴Тэрээнһээ хойшо Кадээш болон Бэрэд хотонуудай хоорондо оршоогшо тэрэ булаг «Намае хододоо хаража байдаг Эзэн Бурханай булаг» гэжэ нэрэтэй болоо бэлэй.

¹⁵Нагаар эзэндээ бусажа, Авраамда хүбүү түрэбэ. Тиихэдэнь Авраам хүбүүндээ Ишмаээл гэжэ нэрэ үгэбэ. ¹⁶Авраам тэрэ үедэ наян зургаа наһатай байгаа.

Бурхан Авраамда хүбүүтэй болохош гэжэ найдуулна

17 ¹Авраамай ерэн юһэтэй байхада, Эзэн тэрээндэ дахин үзэгдэжэ, иигэжэ айладхаба:

— Би Бүгэдые шадаха хүсэтэй Бурхамби. Минии үгөөр ябажа, зэмэгүй арюун ажаһуугаарай. ²Би шамтай хэлсээ баталхаб, тиигээд олоной олон үри хадаһадые шамда бэлэглэхэб.

³Авраам газар мүргэн хүгэдэбэ. Бурхан тэрээндэ хандан, үгээ үргэлжэлүүлбэ:

⁴— Мүнөө Би шамтай хэлсээ баталжа, үнэр олон арад зоной эхи табигша элинсэг эсэгэ болгохоб. ⁵Тиигээд шинии нэрэ Авраам бэшэ, харин Авраһаам болохо. ⁶Шинии угые олошоруулан үнэржүүлхэб, зариманиинь хаан шэрээ эзэлхэ, олон арадууд шамһаа уг гарбалтай болохо. ⁷Би энэ хэлсээ шамтай баталаад, шинии хойто үе удамтай мүн лэ баталнаб. Энэ хэлсээн хадаа үеын үедэ хүсэн түгэлдэр байха. Хэлсээнэй ёһоор, та бүгэдэнэй хүндэлхэ, шүтэхэ Бурхан гэбэл, Бил болохоб! ⁸Нүүжэ амидаржа байгаа энэ Ханаһаан нютагые шамда болон үри хадаһадташ үмсын газар болгон үгэнэб. Таанадай шүтэхэ Бурхан Бил болоноб!

⁹Бурхан Авраһаамда дахин хандан айладхаба:

— Зүгөөр шишье Намтай баталһан хэлсээгээ бөөлүүлхэ, сахиха ёһотойш, мүн шинии һүүлээр үри хадаһадшни үеһөө үедэ сахиха ёһотой. ¹⁰Бидэнэй хоорондо хэлсээнэй баталагдаһые гэршэлһэн зүйл гэбэл, танай угай эрэ хүн бүхэндэ бэлгэ хүндэхэ ёһолол хэгдэхэ ёһотой. ¹¹Иигэжэ энэ Минии болон таанадай хоорондо хэлсээнэй баталагдаһые гэршэлхэ тэмдэг болохо. ¹²⁻¹³Түрөөд долоо хоноһон нарай хүбүүн бүхэндэ энэ ёһолол хэхэ хэрэгтэй. Өөрын, түрэлэйшье зондо, бусад арад яһатанһаа худалдажа абаһан богоолдошье, хүгшэн, залуу

илгаагүй эрэ хүн бүхэндэ энэ ёһолол хэхэт. Ёһололой удхань гэбэл, хүнэй бээдэ табигдаһан тэмдэг маанадай хоорондох хэлсээнэй үеын үедэ хүсэндөө байһанай гэршэ мүн. ¹⁴Энэ ёһолол хэнгүй үнгэрһэн хүниие Би Минии бэшэ гэжэ тоолохоб, юундэб гэхэдэ, тэрэ хүн Минии хэлсээ эбдэһэн болохо.

¹⁵Үшөө Бурхан Авраһаамда иигэжэ айладхаба:

— Энээнһээ хойшо шинии һамган Саара бэшэ, харин «Саарра» гэжэ нэрэтэй болохо. ¹⁶Би тэрэниие үреэгээд, шамда тэрээнһээ хүбүү түрүүлхэб, уг удамһаань агууехэ улас яһатаниие байгуулжа, заримыень хаан шэрээдэ һуулгахаб.

¹⁷Авраһаам урдань һүгэдэн мүргэн унабашье, үнэншэжэ ядангяар бүтүү энеэсэгээгээд, досоогоо бодобо: «Зуу наһатай би хүүгэдтэй болохо юм аалби? Ерэ хүрэнһэн Саарра түрэжэ шадаха юм гү?» ¹⁸Тиигээд тэрэ Бурханда:

— Ишмаэлые харууһан дороо байлгаа һаатнай, хэды хайн хайхан байгаа! — гэбэ.

¹⁹Бурхан:

— Үгы. Саарра, шинии һамган, хүбүү түрэхэ, тиихэдэнь тэрээндэ Исаак гэжэ нэрэ үгэхэш. Би баталһан хэлсээгээ тэрэ хүбүүндэ болон хойшонхи үедэнь хүсэн түгэлдэр бээлүүлхэб. Тэрэ болбол хэтэ мүнхын хэлсээн юм. ²⁰Ишмаээл тушаа гуйжа байгааһанһи хайн хэрэг. Би тэрээниеш үреэхэб, тэрэнэй угые үнэржүүлхэб, тиигэжэ тэрээндэ олон үри һадаһадые заяахаб. Арбан хоёр хүбүүд Ишмаээлһээ гараха: тэрэһни агууехэ арадай эхин удамай эсэгэ болохо. ²¹Харин Намтай баталһан хэлсээн Исаагта хамаатай. Тэрэ хүбүүе Саарра хойто жэл түрэхэ, — гэжэ айладхаба.

²²Иигээд Бурхан ябашаба.

²³Тэрэл үдэртөө Авраһаам Эзэнэй захирһанай ёһоор, гэртээ байһан эрэ хүн бүхэнэй бэлгэ хүндэбэ. Өөрынь хүбүүн болон гэртэнь түрэнһэн бүхы эрэшүүл, тэдээндэ ажал хэдэг, хари газарһаа худалдажа абаһан бүхы богоолнууд бэлгээ отолуулба. ²⁴Авраһаам отололго хүүлэхэдэ ерэн юһэ наһатай байгаа, ²⁵харин тэрэнэй хүбүүн Ишмаээл арбан гурба наһатай бэлэй. ²⁶Нэгэл үдэр Авраһаамшые, тэрэнэй хүбүүн Ишмаээлшые отололго хүүлэбэ. ²⁷Тэдэнэйдэ түрэнһэн бүхы эрэшүүл, хари

газарнаа худалдажа абahan бүхы богоолнууд тэрэ үдэр мүн лэ бэлгэеэ хүндүүлбэ.

Эзэн Авраамда айлшан бууна

18 ¹Удын наранай халуунда, Мамрээгэй сарса мододой дэргэдэ, майханайнгаа үүдэндэ Авраамамай нуужа нуухада тэрээндэ Эзэн дахин үэгдэбэ. ²Авраамаам гурбан эрэ хүнэй зогсожо байхые хараба. Тэрэ гүйжэ ошоод, тэдээндэ газар хүрэтэр доро дохёод:

³— Мэндэ амар, эрхим хүндэтэ айлшад! Алад бү үнгэрыт, манайда тогтожо хайрлыт! ⁴Таанадта хүлөө угааха уна асарха. Модондой хүүдэртэ амархат. ⁵Тэрэ үедэтнай эдэе хоол асархаб. Таанад холын замда үлэсхэлэн ябахагүйт. Манайда ерэнхэндэтнай ехэ баяртайб, — гэбэ.

— Зай, хайн, — гэжэ тэдэ харюусаба. — Тиигээл даа.

⁶Авраамаам майхандаа гүйжэ ороод, Сааррада хэлэбэ:

— Дары түргэн нэгэ тулам хайн талхаар хилээмэ болго.

⁷Хотондоо яаран тэрэ гүйжэ ошоод, эгээл хайн тарган тугал шэлээд, тэрэнэе үүсэлжэ, түргөөр мяхан табак бэлдэхэ даабари зарасадаа үгэбэ.

⁸Бэлэн болоходонь, Авраамаам шара тоно, ну, мяха айлшадтаа бариба. Тэдэнэй эдэе хоол бариха үедэ өөрөө модондой хүүдэртэ зогсобо.

⁹— Саарра хамганшни хаанаб? — гэжэ тэдэнэр Авраамамаа асуубад.

— Эндэ, майхан соо нууна, — гэжэ тэрэ харюусаба. ¹⁰Тэдэ гурбанай нэгэн иигэжэ айладхаба:

— Би нүгөөдэ жэл энэл сагта шамда дахинаа бусахаб, тиихэдэмни Саарра хүбүүтэй болоод байха.

Саарра тэдэнэй арада, майханай үүдэнэй дэргэдэ байһан аад, эдэ үгэнүүдые дуулаба. ¹¹Авраамаам Саарра хоёр тиихэдэ үгэлһэн, Сааррын эхэнэрэй харынхиншые гарахаяа болинхой һэн. ¹²Тиимэһээ Саарра энеэн алдаад, досоогоо бодобо: «Бидэ хоёр үгэли амитад юундэ залуу мэтэ хамта унтажа байхабиди даа».

¹³Зүгөөр Эзэн Авраһаамһаа асууба:

— Энэ Саарраш «үтэлһэн хүгшэн би хайшан гэжэ үхибүү түрэхэбиб» гэжэ юундэ энеэнэб? ¹⁴Эзэн Бурханай шадахагүй юумэн бии юм аал? Би хэлсэһэн болзортоо ерэхэб, юһэ нарын үнгэрхэдэ, Саарра хүбүүтэй болоод байха.

¹⁵— Би энеэгээгүйлби, — гэжэ сошоһон, айһан Саарра хэлэбэ.

— Үгы, — гэжэ Тэрэ Сааррада харюусаба. — Ши досоогоо энеэгээш.

¹⁶Айлшад нууриһаа бодожо, Содом хото шэглэбэ. Авраһаам тэдэниие үдэшэн ябалсаба.

¹⁷Содом хотын харагдахада, тэдэ гурбанай нэгэн болохо Эзэн иигэжэ үгүүлбэ:

— Юу хэхээ байһанаа Авраһаамһаа нюуха хэрэг бии юм гү?
¹⁸Уг удамыень бодото дээрээ агууехэ, хүсэтэй арад болгожо, тэдэнээр дамжуулан, орон нютаг бүхэнэй улад зондо һайн һайханиие хүртөөн, баяр жаргал үрэхэб. ¹⁹Үгы, Би нюухагүйб. Авраһаамые Би шэлэн һунгахадаа, тэрэниие өөрынгөө үхибүүдтэ мүн хамаг үри һаһадтаа Минии зааһан замаар ябаха, ходоодо үнэн шударга сэдхэл түхөөхэ тухай захижа, хургажа байхынь тула шэлээ һэм. Тиимэ ябаа һаань, Би тэрэндэ найдуулан хамагые бөөлүүлхэб.

²⁰Тиигээд Эзэн иигэжэ айладхаба:

— Содом болон Гоморра хотонуудай зоной муухай үйлэ хэрэгүүд хэмһээ хэтэрээ: нүгэл шэбэлын тэсэшгүй хүндэ болобо. ²¹Доошоо буужа, бултадаа тэдэ иимэ зэмэтэй гү, магад, булта бэшэ аалам гэжэ шалгахам.

²²Тиигээд Эзэнтэй суг ябаһан хоёр хүн Эзэниие болон Авраһаамые орхижо, Содом руу шэглэбэ. ²³Авраһаам Эзэндэ дүтэлөөд:

— Зэмэтэй зонтой хамта Та гэмгүй зониие үгы хэхэ аалта? Энэ зүб гээшэ гү? ²⁴Хэрбээ тэрэ муу зоной дунда ядахадаа табин гэмгүй хүнэй байбал, тэдэнэй түлөө хотые усадхангүй үнгэржэ болохогүй юм гү? ²⁵Би үнэншэхэгүйб — тиимэ байхагүй! Та иимэ юумэ хэхэгүйт! Үнэн сэхэ, нүгэлгүй зониие дорой ябадалтай золигуудтай хамта хосороохогүйт. Үнэн сэхэ ябаһан хүнүүд муу муухай хэрэг үүсхэгшэдтэй хамта хэһээлтэдэ хүртэхэ ёһогүй.

Тиимэ байхагүй! Хамаг дэлхэйн үйлэ шийдхэгшэ алдуута шийдхэбэри абаха ёһогүйл! — гэбэ.

²⁶Тиихэдэнь Эзэн:

— Хэрбээ Би Содом хотодо табиншые гэмгүй хүниие олоо хаа, энэ хотые дүмэхэб, — гэжэ харюусаба.

²⁷Авраһаам саашань үргэлжэлүүлбэ:

— Эзэн Бурхамни! Би болбол Танай урда үнэнэн, шандаруу гээшэлби, гэбэшые зүрхэлжэ, Танаа иигэжэ гуйнаб. ²⁸Хэрбээ тэрэ хотодо таби арай хүрэхэгүй гэмгүй зоной байгаа хаань, табан хүнөөр үсөөн хаань, Та хотые бүхыдэнь усадхаха юм гүт?

Эзэн Бурхан:

— Зай, хэрбээ тэндэ дүшэн табан гэмгүй хүниие олоо хаа, хотые үгы хэхэгүйб, — гэжэ үгүүлбэ.

²⁹Авраһаам:

— Теэд тэндэ гэнтэ гэмгүй дүшэн хүн олдобо гэлэй? — гэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Тиихэдэнь Эзэн Бурхан:

— Дүшэшые байгаа хаань, Би хотые дайрахагүйб, — гэжэ харюусаба.

³⁰Авраһаам дахин:

— Хэлэндэм минии Эзэн бү уурлаг. Гэнтэ тэндэ гэмгүй гушан хүн олдобо гэе? — гэжэ гуйба.

Эзэн Бурхан:

— Хэрбээ тэндэ гэмгүй гушан хүниие олоо хаа, энэ хото балгаана хайрлахаб, — гэбэ.

³¹Авраһаам:

— Эзэмни! Танһаа дахин асуухыем зүбшөөгыт. Гэнтэ тэндэ оройдоол хорин гэмгүй хүнэй байгаа хаань яахабта? — гэжэ асууба.

Тиихэдэнь Эзэн Бурхан:

— Хорин хүнэй түлөө хотые хайрлахаб, — гэнэн харюу үгэбэ.

³²Авраһаам дахин:

— Эзэмни намда бү уурлаг, дахин Танһаа зүрхэлжэ асууя. Гэнтэ тэндэ арбахан лэ гэмгүй хүнэй байбал, Та хотые усадхангүй үлөөхэ гүт? — гэбэ ха.

Эзэн:

— Зай, тэрэ арбан хүнэй түлөө хотые дүмэхэб, — гээ хэн.
³³Энээнэй хүүлээр Эзэн Авраһаамые орхин ошожо, Авраһаам гэртээ бусаба.

Лоодой, Содом ба Гоморрын хуби заяан

19 ¹Тэнгэрийн хоёр элшэ тэрэ үдэшэ Содом хото ерэбэ. Тэрэ үедэ Авраһаамай дүүгэй хүбүүн Лоот хотые хүрээлһэн үндэр хэрэм ханын үүдэнэй хажууда һуужа байгаа. Аяншадые харамсаараа тэрэ һууриһаа бодожо, доро дохин хэлэбэ:

²— Хүндэтэ айлшад, мэндээ! Аян замтнай амгалан гү? Хайраараа орхингүй, минии, танай богоолой, гэртэ орыт. Манайда хонолго табижа, хүлөө угаажа амараад, эдэе хоол барихыетнай уринаб. Тиигээд үглөөгүүр аян замдаа гарана бээт.

— Үгы, — гэжэ тэдэ харюусаба. — Танайда орожо, түбэг ушараажа байһамнай үлүү. Бидэнэй газашье хоноходо болохо.

³Зүгөөр Лоот тэдэниие ехэл гуйба, тиихэдэнь тэдэ зүбшөөжэ, Лоот гэгшын гэртэ ошобо. Лоот тэдээндэ эдэе хоол бэлдэжэ, хилээмэ барижа хүндэлбэ.

⁴Унтарида ороодүй байхадань, Содом хотын үбгэн, залуугүй бүхы эрэшүүл Лоодой гэрые бүһэлжэ зогсоод, ⁵тэрэниие дуудан:

— Танайда үдэшэ ерэхэн зон хаанаб? Наашань тэдэниие гарга! Одоо бидэ зоргоороо тэдэниие эдлэхэбди! — гэжэ хашхаралдаба.

⁶Лоот өөрөө тэдээндэ гараад, гэрэйнгээ үүдэ нюргаараа тулан, ⁷хэлэбэ:

— Нүхэдни, иимэ муухай үйлэ бү хыт! ⁸Эрэ хүниие үшөө үзөөгүй хоёр басагад намда бии. Эдэ үхидөө таанадта үгэнэлби, юушые тэдэнтэй хэгты, зүгөөр минии гэртэ орогшодой ойро бү хүрэгты!

⁹— Тонило! — гэжэ тэдэ хүхирэлдэбэд. — Хэн аад, маанадые захирха болообши? Бидэ шамтай энээнһээ дороор аашалхабди!

Тэдэнэр Лоодые түлхин, гэрэйн үүдэ эбдэхээр дугташалдаба.

ЭХИНЭЙ ЭХИН 19:10–20

¹⁰Гэртэ байһан хоёр тэдэ эрэшүүл үүдэ онгойлгон, Лоодые досошонь татажа оруулаад, үүдэ хаажархиба. ¹¹Харин газраа байгша бүхы эрэшүүлые, ехэ багагүй, бултыень харахагүй һохор болгобо. Хэдышье оролдоо һаа, тэдэнэр үүдэ оложо шадахагүй болобо.

¹²Айлшад Лоодто:

— Энэ хотодо шинии гэхэ үшөө хэд бииб? Хүрьгэд, хүбүүд, басагад болон үшөө түрэл гаралаа бултыень эндэһээ дахуулан гарга! ¹³Эзэн энэ хотын зоной бузар муухай ашанууд тушаа дуулаһан ушарһаа маанадые эльгээжэ, хотые үгы хэхэ даабари үгөө, — гэжэ хэлэбэ.

¹⁴Лоот ошожо, басагадтайнь гэрлэхэ заяатай хүбүүдтэ хэлэбэ:

— Дары түргэн энэ хотоһоо гаража ошогты! Эзэн энэ хотые үгы хэхэнь!

Теэд тэдэ Лоот шоглон наадаба гэжэ һанаба.

¹⁵Үүр сайжа эхилбэ. Бурханай элшэнэр Лоодые яаруулба:

— Һамгаяа, хоёр басагадаа абаад бушуу яба! Үгы һаа, энэ нүгэл шэбэл шэнгээһэн хото балгаһантай хамта хосорхош!

¹⁶Зүгөөр Лоот яаха гээшэб гэжэ бодолгото болон удаарба, хүдэлбэгүй. Эзэнэй Лоодые хайрлаһан ушарһаа Бурханай тэдэ хоёр элшэнэр Лоодые, тэрэнэй һамга болон хоёр басагадыень гарһаань хүтэлэн, хотоһоо гаргаба.

¹⁷Тиигээд тэдэ элшэнэрэй нэгэн Лоодой гэр бүлэдэ хандажа:

— Амиды үлэхэ гэбэл, эндэһээ түргэн тэрьедэгты! Гэдэргээ эрьежэ бү харагты, талада ошожо зогсожо бү байгты! Хада өөдэ түргөөр гарагты! Үгы бол, таанад хосорхот! — гэжэ захирба.

¹⁸Теэд Лоот:

— Ноёмни! Би тэндэ ошожо шадахагүйб. ¹⁹Таанад намайе энэрэн хайрлажа, ами наһыем абаржа, һаие хэһэншье һаатнай, би тэрэ холын хада уула руу хүрэжэ үрдихэгүйлби. Тэндэ хүрэхым урда тээ аймшагтай һүйд намайе хүсэхэ, хосорхолби! ²⁰Тээ тэрэ багахан тосхон байна. Тишээ би гүйһүүлби, үсөөхэн зонтой тэндэ би амиды мэндэ үлэхүүлби, — гэжэ гуйба.

²¹— Зай, тиигэ, — гэбэ Бурханай элшэн. — Таанадай хүрэжэ ошотор бидэ тэрэ тосхоние усадхангүй байхабди. ²²Зүгөөр ехэ яаралтай тишээ гүйхэ хэрэгтэй. Таанадай тэндэ хүрөөдүйдэ бидэ хэрэгээ эхилхэ аргагүйбди.

Энэ тосхон бага байһанһаа «Цоар», оршуулбал, «Бишыхан» гэжэ нэрлэгдэнхэй.

²³Наранай мандажа байха үедэ Лоот Цоар тосхондо хүрэбэ.

²⁴Гэнтэ Эзэн бусалжа байһан хүхэр огторгойн орьёлһоо аадар мэтэ Содом ба Гоморра хотонууд руу адхажэ, ²⁵тэдэ хоёр хотые, оршон тойронхи газар, ажаһуугша хүн зоние, хамаг ургасые үгы хэбэ.

²⁶Лоодой һамган үбгэнэйнгөө арада ябаһанаа гэдэргээ эрьен харахадаа, тэрэ дары даһан бахана болон зогсошобо.

²⁷Нүгөөдэ үглөөгүүрнь Авраһаам эртэ бодожо, Эзэнтэй хөөрэлдэжэ байһан газартаа ерээд, ²⁸Содом ба Гоморра хотонуудай байһан тала газарые шэртэн хараба: хаа-хаанагүй үнэнэн соһоо үдхэн хара утаан бааян һуунагтажа байба.

²⁹Энэ тала дайдын хото һууринуудые үгы хэхэдээ, Бурхан Авраһаамые һанаандаа оруулжа, Лоодые абарһан болоно.

³⁰Лоот Цоар тосхондо удаан ажаһуухаяа айжа, хоёр басагадаа абаад, хада уулада гаража, агы нүхэн соо байрлаба.

³¹Нэгэ үдэр ехэ басаганиинь дүүдээ хэлэбэ:

— Эсэгэмнай үтэлжэ үбгэржэ байна, дахин гэрлэхэгүйнь лабтай. Харин эндэ ши бидэ хоёрто ямар эрэ хүн олдохоб даа?

³²Эсэгээ архяр һогтоогоод, тэрээнтээ унтая. Тиигэбэл, эсэгынгээ уг удамые үргэлжэлүүлхэбди.

³³Дүүнь зүбшөөжэ, һүни болоходо, тэдэ эсэгэдээ архи уулгажа һогтообо. Эгэшэнь ерэжэ, эсэгэтээ унтаба, харин тэрэнь шал һогтуу соогоо юуншые боложо байһые ойлгобогүй — хайшан гэжэ унтахаяа ерһыеншые, яагаад ошоһыеншые.

³⁴Үглөөдэр эгэшэнь дүүдээ хэлэбэ:

— Үнгэрэгшэ һүни би эсэгэтээ унтааб. Энэ һүни эсэгээ дахин архи уулгажа һогтооо, ши ерэжэ, тэрээнтэй унтахаш. Тиигэбэл, бидэ эсэгынгээ уг удамые үргэлжэлүүлхэбди.

³⁵Дахинаа тэдэ эсэгэдээ архи уулгажа һогтообо. Бага басаганиинь ерэжэ, эсэгэтээ унтаба, харин тэрэнь юун боложо

байһые ойлгоогүй — хайшан гэжэ тэрэнэй хэбтэһыень, яагаад, хэдыдээ ошоһыеньше.

³⁶Тиигэжэ Лоодой хоёр басагад эсэгэһээ хээлитэй болоо һэн.
³⁷Эгэшэнь хүбүү түрөөд, тэрэнээ Моаав гэжэ нэрлэбэ. Тэрэнь моаав обог зоной элинсэг эсэгэ болоно. ³⁸Дүү басаганиинь баһа хүбүү түрөөд, тэрэнээ Бэн-Амми гэжэ нэрлэбэ. Тэрэ амоонхидой элинсэг эсэгэ болоно.

Авраһаам һамгантаяа ба Авимээлэх

20 ¹Авраһаам урагшаа нүүжэ, Кадээш ба Шүүр хотонуудай хоорондо тогтон байһанаа Гераар хотын дэргэдэ һуурижаба.

²Тэрэ нютагай зонһоо айжа, Саарра һамгаяа дүү басагамни гэжэ хэлэһэн ушарһаань Гераарай хаан Авимээлэх Сааррые бага хатан болгохоор ордондоо асаруулба.

³Зүгөөр нэгэтэ һүни зүүдэн соонь Бурхан үзэгдэжэ, Авимээлэхтэ иигэжэ айладхаба:

— Энэ эхэнэрые абанайнгаа түлөө ши үхэхэш. Тэрэшни үбгэтэй ха юм.

⁴Харин Авимээлэх Сааррые ордондоо асарууланһые һаа, тэрэнтэй унтажэ үрдеэдүй байгаа. Тиимэһээ тэрэ Эзэниие иигэжэ гуйба:

— Эзэмни! Гэмгүй намайе болон минии зониие Та усадхаха гээшэ гүт? ⁵Тэрэ хүн өөрөө намда энэ эхэнэрые дүү басагамни гэжэ хэлээ юм. Эхэнэр өөрөө мүн лэ тиигэжэ хэлээ! Бэе болон сэдхэлээрээ би ямарһые муу үйлэ хээгүйлби.

⁶— Тиимэ, зүб, — гэжэ зүүдэн соонь Бурхан үгүүлбэ. — Ши гэмгүйш. Тиимэһээ Би энэ эхэнэрые эдлэхэ арга шэнээ шамда үгөөгүйб. Минии урда нүгэлтэй байха хэрэгһээшни зайлуулааб.

⁷Зүгөөр ши мүнөө тэрэниие үбгэндэнь бусаа. Тэрэшни гэгээн хүн, шинии амиды үлэхын тула уншалга хэхэ, тиихэдэнь Би шамайе амиды мэндэ үлөөхэб. Хэрбээ тэрэниие үбгэндэнь бусаагаагүй һаа, өөрөөһые, шинии хамаг угһые хосорхо!

19:37–38 Еврей хэлэн дээрэ Моаав «эсэгэһээ», Бэн-Амми «түрэлэймни хүбүүн» гэнэн удхатай.

⁸Үглөө үглөөгүүр Авимээлэх түшэмэлнүүдээ дуудан, зүүдээ хөөрбэ. Тэдэ ехэ мэгдэбэ. ⁹Удаань Авимээлэх Авраһаамые дуудаж асараад:

— Та маанадые яжа байна гээшэбта? Ямар юумээр би тание гомдохоогообиб, юундэ намайе, хаан түрыем иимэ нүгэл руу түлхибэт? ¹⁰Юундэ иигээбта? — гэжэ зэмэлбэ.

¹¹Авраһаам харюусаба:

— Энэ нютагай зон Бурханһаа айдаг гэжэ мэдэхэгүй ушарһаа би һамганайм түлөө намайе алаха гэжэ һанааб. Энэ нэгэ талаһаа. ¹²Нүгөө талаһаа харабал, һамгамни нээрээ дүүмни юм. Тэрэ эсэгымни басаган, гансал ондоо эхэхээ гараһан. Тиигээд минии һамган болоһон юм. ¹³Зүгөөр эсэгынгээ гэрһээ гаража, аянда гара гэжэ Бурханай эльгээхэдэ, би һамгандаа иигэжэ хэлээ һэм: «Хаанашье ябаа һаа, ерэнһэн газартаа намайе ахамни гэхэш».

¹⁴Авимээлэх Авраһаамда һамгыень бусаажа үгэхэдөө, хэдэн хони, үхэр, эрэ, эхэнэр зарасанарые бэлэглэбэ. ¹⁵Тиигээд Авимээлэх Авраһаамда иигэжэ хэлэбэ:

— Зай, минии газар дайда танай урда. Дуратай газартаа ошожо байрлагты.

¹⁶Сааррада тэрэ хэлэбэ:

— Тание ордондоо асаруулһан гэм зэмээ сагааруулһын тула би ахадатнай эндэ байһан олон зоной нюдэн дээрэ мянган шекель сагаан мүнгэ үгэнэб.

^{17–18}Тиигээд Авраһаам Авимээлэхэй түлөө Бурхание гуйжа, мүргэн зальбарба. Тиихэдэнь Авимээлэхэй бэнь урдынхиһаа үлүү энхэ элүүр болобо. Авраһаамай һамган Сааррые ордондоо оруулһан ушарһаань Авимээлэхэй хатание, шэбэгшэнэрыень Эзэн үрэгүй болгожо, тэдэ хээлитэй болохоёо болиһон юм. Харин Авраһаамай гуйхада, Эзэн тэдэниие дахин үрэтэй болгожо, тэдэ үхи хүүгэдые түрэжэ эхилбэ.

Авраһаам ба хүбүүдын Исаак, Ишмаэл

21 ¹Эзэн хэлэнһэн үгэдөө хүрэжэ, Сааррые һанаандаа оруулаад, үрэ үршөөн заяаба. ²Саарра хээлитэй болоод, Бурханай хэлэнһэн болзорто, үтэлһэн Авраһаамда хүбүү түрэбэ. ³Авраһаам хүбүүндээ Исаак гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁴Хүбүүнэйнгээ түрэхөөр долоон хоногой үнгэрхэнэй удаа Авраһаам Бурханай захиралтын ёһоор бэлгыень отолбо.

⁵Исаагай түрэхэдэ Авраһаам зуу наһатай байгаа. ⁶Тиимэхээ Саарра иигэжэ хэлэбэ:

— Бурхан бидэндэ ёһотойл хошон баяр үршөөгөө. Дуулаһан хүн бүхэн эгшэтэрээ энеэхэл даа.

⁷Саашань тэрэ иигэжэ нэмэбэ:

— Саарра хүүгэдые хүхүүлхэ, Авраһаам хүбүүтэй болохо гэжэ хэн тааха байгаа?

⁸Хүбүүн томохон болобо. Хүхэнһөөнь гараһан үдэр Авраһаам ехэ найр хэбэ.

⁹Нэгэтэ Саарра Египет ороной Ёагаар эхэнэрһээ гараһан хүбүүнэй өөрынь хүбүүн Исаагыё наадалжа байхыё хараад,

¹⁰Авраһаамда:

— Энэ шэбэгшэ эхэнэрыё хүбүүнтэйнэ хамта эндэхээ үлдэ! Угай зөөри хубаарилхада зарасын үри минии хүбүүн Исаагтай хамта угай эд зөөридэ хүртэхэ ёһогүй! — гэжэ хэлэбэ.

¹¹Авраһаам Ишмаээл хүбүүнтээ хыхасаха дурагүй байһан тула иимэ үгэнүүдые сэдхэлээ үбдэн шагнаба. ¹²Зүгөөр Бурхан тэрээндэ:

— Хүбүүн, зараса эхэнэр тухайгаа һанаагаа бү зобо. Сааррын хэлэхэн үгэ дуула! Юундэб гэхэдэ, шинии хүбүүн Исаагай үри һадаһад шинии жэнхэни уг удам болохо. ¹³Харин зараса эхэнэрэйшни үри Ишмаээл гэдэг шинии хүбүүн мүн лэ байһан ушарһаа Би тэрэнэй үри һадаһадһаа бэеэ дааһан арад бии болгохоб, — гэжэ айладхаба.

¹⁴Үглөө үглөөгүүр Авраһаам эртэ бодожо, Ёагаарта хилээмэ үгөөд, годон арһаар оёһон амһарта соо уһа үргэлүүлээд, хүбүүтэйнэ хамта ябуулба. Ёагаар хүбүүгээ хүтэлэн, Беэр-Шеевэ гэдэг хээрэ тала руу шэглэн ошобо.

¹⁵Тэрэ газараар удаан сагта түгэншэлэн ябахадань, туламтай уһаниинь дууһаба. Ёагаар хүбүүгээ нэгэ һөөгэй һүүдэртэ һуулгаад, ¹⁶харбаһан годлиин хүрэхэ зайда өөрөө ошожо һуугаад, «хүбүүнэйнгээ үхэхыё хараха аргамгүй» гээд сурхирса уйлаба.

¹⁷Ишмаээлэй бархиржа эхилхэдэ, Бурхан дуулаба, тиигээд Бурханай элшэн огторгойһоо Ёагаарыё ооголбо:

— Юун болооб, Ёагаар? Бурхан хүбүүнэйшни бархирхые соносоо, зоболонгыень хараа, тиимэнээ бү ай! ¹⁸Бодо нууриһаа, хүбүүндээ ошо, гартаа аба! Би тэрээнһээшни агууехэ арад бии болгохоб.

¹⁹Бурхан нюдыень нээжэ, Ёагаар худаг обёорбо. Тэндэ ошожо, амһартаяа уһаар дүүргээд, хүбүүндээ асаржа ундалуулба.

²⁰Тэрэ саһаа хойшо Бурхан энэ хүбүүе анхарба, хүбүүн хээрэ талада амидарһаар томо боложо, хожомынь хурша номоор мэргэн харбадаг хүн болоо һэн. ²¹Тэрэ Параан гэдэг хээрэ талада нүүжэ нуурижаба. Эхэнь тэрээндэ Египедһээ һамга асаржа үгөө һэн.

Авраһаам Авимээлэх хоёрой хэлсээн

²²Тэрэ үедэ Гераар хотын хаан Авимээлэх сэрэгэйнгээ дарга Пихоол гэгшэтэй суг Авраһаамтай уулзажа, иигэжэ хэлэбэ:

— Юушье хээ һаатнай, танда Бурхан туһална. ²³Намайе, минии үхибүүдые, ашанарыемни мэхэлхэгүйб гэжэ Бурханай нэрээр тангариглагты! Би танда хэды һайн байгаабииб, эгээл тиимээр намдашье, танда нютаг болоһон орон дайдадашье һайнаар хандахаб гэжэ тангариглагты!

²⁴Авраһаам тангариглаба. ²⁵Зүгөөр Авимээлэхтэ зарасанарайнь худагыень буляһан тухай тэрэ гомдол бариба.

²⁶— Би энээн тухай юушье мэдэхгүй байнаб. Та энээн тушаа намда үнинэй хэлэхээ яагаабта? Би мүнөөл энээн тушаа танһаа дуулажа байһан ушарһаа тэрэ худагыё хэн абааб гэжэ мэдэнгүйб.

²⁷Авраһаам Авимээлэхтэй хэлсээ баталан, хэдэн хони, үхэр үгэжэ, хэлсээгээ баталба. ²⁸Авраһаам хонин хүрэгһөө долоон эмэ хурьга шэлэжэ абаба. ²⁹Тиихэдэнь Авимээлэх асууба:

— Энэ долоон хони юундэ амяарынь илгабат?

³⁰— Эдээниие абагты, — гэжэ Авраһаам харюусаба. — Эдэ энэ худаг минии байһанай гэршэ: би өөрөө малтаа һэм.

^{31–32}Авимээлэх сэрэгэйнгээ дарга Пихоолтой хамта тэрэ долоон

21:31–32 Газарай энэ нэрэ гурбан удхатай: нэгэдэхээр, энэ Тангаригай Худаг, хоёрдохоор, Долооной Худаг, гурбадахаяр, Бүтээнэй Худаг.

эмэ хонидые абажа, хэлсээ баталаад, нютагаа бусаба. Тэдэнэй Гераар хото пелешет обог зоной нютагта оршодог бэлэй.

Авраһаам Авимээлэх хоёрой тэрэ худагай хажууда тангариг үргэжэ хэлсээ баталһан ушарһаа тэрэ газарта Беэр-Шеэвэ гэжэ нэрэ олгогдобо.

³³Авраһаам Беэр-Шеэвэ нютагта томо мододые таряад, эгүүридэ мүнхэ Эзэн Бурхание хүндэлжэ, тэндэ мүргэдэг, үргэл хэдэг болоо бэлэй.

³⁴Иигэжэ Авраһаам пелешет обог зоной орон нютагта удаан сагта ажаһуугаа хэн.

Бурханда Авраһаамай үнэн сэхэ байлга

22 ¹Энэ болоһон ушарай удаа Бурхан Авраһаамые турша-хаяа шийдэжэ дуудахадань, Авраһаам:

— Би энэ байнаб! — гэбэ.

²Тиихэдэнь Бурхан айладхал буулгаба:

— Ори ганса хайрата Исаак хүбүүгээ абаад, Мориаһ нютаг руу ошо. Тэндэ ошоходош, Би шамда нэгэ хада заажа үгэхэб. Тэрэ хада өөдэ гараад, хүбүүгээ Намда үргэл болгон ша-таа.

³Үглөөдэрынь Авраһаам эртэ бодожо, элжэгээ унаад, хоёр залуу зарасые, мүн Исаак хүбүүгээ абаад, түлээ бэлдээд, Бурханай зааһан газар нютаг зорибо.

⁴Аян замдаа хоноһоор гурбадахи хоногтоо Авраһаам тэрэ газар дайдые холоһоо обёорбо.

⁵— Эндээ үлэжэ, элжэгэдээ харан байгты, — гэжэ тэрэ зарасануудтаа хэлэбэ. — Бидэ хүбүүнтээе хожуулан тишээ ошожо, Бурхандаа мүргөөд бусахабди.

⁶Гүйсэд шатаалгатай үргэлэй гал дэгжүүлхэ түлээгээ Авраһаам Исаагайнгаа мүр дээрэ ашаба. Һүүлээрынь хэтэ сахюур, хутага абаад, хада руу тэдэ хожуулханаа зорибо.

⁷Ябажа ябахандаа Исаагай:

— Аба-аа! — гэжэ ооголходо, Авраһаам:

— Зай, хүбүүмни, юуб? — гэбэ.

— Хэтэ сахюуршые, түлээншые манда бии, зүгөөр гүйсэд шатаалгатай үргэлэй хурьган хаанаб? — гэжэ хүбүүниинь асууба.

⁸— Хүбүүмни! Бурхан Өөрөө мэдэжэ олохо, — гээ бэлэй Авраһаам.

Тиигээд тэдэ хоюулаа саашалба.

⁹Бурханай заагша газар хүрөөд, Авраһаам тэндэ шулуугаар үргэлэй шэрээ барижа, дээрэнь түлээ табяад, Исаак хүбүүгээ ооһороор хүлижэ, түлээн дээрэ хэбтүүлбэ. ¹⁰Тиигээд хүбүүгээ алахаяа хутагаяа тэрэнэй далайхадань, ¹¹Эзэнэй элшэн огторгойһоо ооголбо:

— Авраһаам! Авраһаам!

— Биб! — гэжэ тэрэ харюусаба.

¹²— Тэрээндээ гар бү хүрэ! — гэжэ Эзэнэй элшэн хэлэбэ. — Боли! Хайрата ганса хүбүүгээ Намда үргэхэхөө татагалзаагүй байһан дээрэхээш Намайе хүндэлдэг гэжэ Би мэдэбэ.

¹³Авраһаам толгойгоо үргэхэдөө, һөөг бургааһанда эбэрээрээ хадуугдаһан хуса гэнтэ обёорбо. Тэрээндэ ошоод, хусые хүбүүнэйнгээ орондо гүйсэд шатаалгатай үргэл болгон тэрэ үргэбэ.

¹⁴Эзэнэй иигэжэ хуса үгэһэн ушарһаа Авраһаам тэрэ газарые «Эзэн хэрэгтэй зүйл үгэдэг» гэжэ нэрлэбэ. Мүнөөшье болотор «тахилгатай уула дээрэ хэрэгтэй юумээр Эзэн хангажа үгэдэг» гэхэн яряа үгэ бии юм.

¹⁵Эзэнэй элшэн огторгойһоо Авраһаамда хоёрдохёо хандаба:

¹⁶— Эзэн иигэжэ айладхана: «Би шамда Өөрын нэрээр тангаригланаб. Ори ганса хүбүүгээ хайрлангүй намда үргэхөөр бэлэн байһанайш түлөө ¹⁷Би шамайе угаа үрээхэб! Шинии уг удамые огторгойн одо мүшэд, далайн эрьёын элһэн мэтэ тоо томшогүй олон болгохоб. Шинии үри һадаһад дайсадаа даража, газар уһыень эзэлэн абаха. ¹⁸Минии үгые дуулаһанайш түлөө шинии уг удамаар дамжан, үндэнэ яһатан бүхэн Минии үрээл хайрада хүртэхэ».

¹⁹Энээнэй удаа Авраһаам хүбүүнтээ хамта хоёр залуу зарасанартаа бусажа, Беэр-Шеэвэ нютагаа хариба.

Авраһаам иишэ-тиишээ нүүжэ ябахаяа болижо, Беэр-Шеэвэдэ удаан сагта ажаһуугаа бэлэй.

Нахоорой үри хадаһад

²⁰Хэдэн сагай үнгэрһэн хойно Авраамда иимэ мэдээн дуулдаба:

— Танай аха Нахоорой һамган Милка олон хүбүүдые түрөө. ²¹Ууган хүбүүн Үүц, тэрэнэй дүү Бүүц, Кемүээл (һүүлдэнь Араам гэжэ хүбүүтэй болоо һэн), ²²Кээсэд, Хазоо, Пилдааш, Идлааф болон Бетуээл гэгшэд хүбүүдынь болоно. ²³(Һүүлдэнь Бетуээл гэрлэжэ, Ривкаа гэжэ басагатай болоо һэн). Авраһаамай аха Нахоорто эдэ найман хүбүүдые Милка түрэжэ үгэһэн байна.

²⁴Нахоор Реумаа гэжэ нэрэтэй нэгэ бага һамгантай байгаа. Тэрэнь Нахоорто Теваах, Гахаам, Тахааш ба Маһахаа гэжэ дүрбэн хүбүүдые түрөө бэлэй.

Сааррын наһа баралга

23 ¹Саарра зуун хорин долоо наһатай болоод, ²Ханаһаанай газар дайдада, Хириат-Арба хотодо (мүнөө Хевроон гэгдэдэг) наһа бараба. Авраһаам дээрэнь уйлан гашуудан байгаа һэн. ³Тиигээд тэрэ бөөһэньн холодон, хиит обог зондо иигэжэ хандаба:

⁴— Би танай нютаг руу зөөжэ ерэхэн хариин хүн байһан ушарһаа үмсын газаргүйб. Һамгаяшые хүдөөлүүлхэ газаргүй байнаб. Наһа бараһан хүнөө хүдөөлүүлхэ газар намда худалдыт.

⁵Хиит обог зон тэрээндэ иигэжэ харюу үгэбэ:

⁶— Нүхэр, дураараа боло. Ши хүндэтэй, Бурханай хайратай хүнши. Манай газарай хамагай һайн хада уула шэлэжэ, тэндэ һамгаяа хүдөөлүүлэ. Эрхим хүндэтэ шамһаа хүдөөлүүлгын газар хэншые харамнажа байхагүй.

⁷Тиихэдэнь Авраһаам бодожо, хиит зондо доро дохибо.

⁸⁻⁹Тиигээд тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Хэрбээе таанад бултадаа намда һамгаяа хүдөөлүүлхэ зүбшөөл үгэжэ байгаа хадатнай, би үшөө нэгэ иимэ гуйлтатайб: Цохаарай Эфроон гэдэг хүнэй үмсын газар болохо таряалантай зэргэлээд Махпелаа гэдэг агы нүхэн бии. Тэрэ агы нүхэ намда

худалдахыень Эфроондо хэлыт. Таанадай хараһаар байтар дүүрэн сэнгыень сүм түлөөд, тэрэ газар худалдажа абахаб.

¹⁰Тэрэ үедэ хиит обогой зон хотын бартаануудай хажууда суглаа хэжэ байгаа. Эфроон өөрөө тэндэ байһан ушарһаа Авраһаамда иигэжэ харюусаба:

¹¹— Үгы, нүхэр! Һайн хүн боложо, энэ газар агытайнь хамта намһаа бэлэг болгон аба. Минии угайхид гэршэ болохо: би энэ газараа һамгаяа хүдөөлүүлхыеш бэлэглэнэб!

¹²Авраһаам эдэ зондо доро дохёод, ¹³олоной шагнаһаар байтар Эфроондо:

— Эрхим хүндэтэ Эфроон! Үгыемни шагныш даа. Би тэрэ газарай түлөө мүнгэ түлэнэйл удаа наһа бараһан хүнөө тэндэ хүдөөлүүлхэб, — гэбэ.

¹⁴Эфроон Авраһаамда:

¹⁵— Эрхим хүндэтэ Авраһаам! Намайе шагна. Тэрэ газар дүрбэн зуун шекель сагаан мүнгэн үнэ сэнтэй. Энэ болбол шамдашые, намдашые ехэ мүнгэн бэшэ. Нүгшэнэн хүнөө тэндэ хүдөөлүүлыш даа, — гэжэ хэлэбэ.

¹⁶Авраһаам Эфроонной хэлэһые шагнаад, хиит обогтоной бултанайнь дуулааша мүнгэнэй тэрэ тоо — тэрэ үеын дүрбэн зуун шекель сагаан мүнгэ шэгнэжэ, Эфроондо барюулба. ^{17–20}Иигэжэ Авраһаам Ханаһаан орон нютагай Мамрээгэй, ондоогоор хэлэбэл, Хевроон хотын, зүүн талада оршодог Махпелаа гэдэг газарые агытайнь, ой модотойнь Эфроонһоо худалдажа абаба. Энэ бүгэдын Авраһаамай үмсын зөөри болоһые хотын бартаануудай дэргэдэ байгша хиит обог зон нэгэн дуугаар баталба.

Удаань Авраһаам Саарра һамгаяа тэрэ хадын агы соо хүдөөлүүлэ бэлэй.

Исаагай гэрлэлгэ

24 ¹Эзэн Авраһаамые бүхы үйлэ хэрэгтэнь үршөөн үрэн байба. Үндэр наһатай болоходоо, тэрэ ²гэр байрын

24:2 Бэлгэдээ гараа табин тангариглаха гээшэ үри һадаһадайнгаа үнэржэхэ шанараар тангариглаха гэнэн удхатай.

түлөө харюусадаг ахалагша зарасаяа нэгэтэ дуудаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Хоёр гуяымни хоорондо гараа табяад, ³Исаак хүбүүндэмни хамга оложо үгэхэб гэжэ огторгой газар хоёрые бүтээһэн Эзэн Бурханай нэрээр тангаригла. Тиихэдэ минии мүнөө ажалуужа байгша орон нютагай энэ ханаһаан обог зоной басага бэшэ, ⁴харин минии түрэхэн нютаг Месопотами руу, түрэлнүүдтэмни ошожо, тэндэнэ Исаагта хамга асархаш.

⁵Ахалагша зарасань асууба:

— Хэрбээе басаганай намтай иишэ энэ газар ерэхэ дурагуй хаань, яахабиб? Танай хүбүүе гаража ерэхэн анханай нютаг-татнай абаашажа болохо гү?

⁶— Тиигэжэ огто болохогүй! — гэжэ Авраһаам харюусаба. — Минии хүбүүе тиишэнь бү эльгээ! ⁷Эзэн, юртэмсын Бурхан, намайе түрэхэн нютаг, түрэл гэрхээм хариин газар абаашахадаа, «Би шинии үри хадаһадта энэ орон нютагые үмсын эдлэлэй болгон үгэнэб» гэжэ тангариглаа юм. Эзэн Бурхан тэнгэрийн элшээе эльгээн, шинии аян зам заажа үгэхэ, зохёохо бэээ. Тиихэдэнь ши тэндэнэ хүбүүндэмни хамга олохо бээш. ⁸Хэрбээ басаганай наашаа ерэхэнэ татагалзаа хаань, ши үгэнэн тангаригһаа сүлөөб гэжэ өөрыгөө тоолоорой. Харин минии хүбүүе энэ орон нютагһаа гаргажа, тиишэнь абаашан байрлуулжа яабаш болохогүй!

⁹Эзэнэйнгээ хоёр гуяын хоорондо гараа табяад, зарасань захяань бэлүүлхэб гэжэ тангариглаба.

¹⁰Һүүлээрнь ахалагша зарасань эзэнэйнгээ мал хүрэгһөө арбан тэмээ, зөөриһөөнь янза бүрийн бэлэг болохо эд абаад, хэдэн зарасатай хамта Араам-Наһараим ошожо, Авраһаамай аха Нахоорой байдаг хото руу шэглэбэ.

¹¹Үдэшэлэн тээшэ тэрэ хотын захада оршодог худагай хажууда ерээд, тэмээнүүдээ хэхэрүүлэн байлгаба. Тэрэ үедэ хэдэн эхэнэрнүүд уһанда худагта ерэжэ ябаба. ¹²Тиихэдэнь Авраһаамай зараса иигэжэ Эзэниие гуйба:

— Эзэн Бурхан, минии эзэн Авраһаамай Бурхан! Авраһаам эзэндэмни үршөөл хайраяа үзүүлжэ, зорихон хэрэгьемни мүнөөдэр бүтэмжэтэй болгыт! ¹³Харыт, би мүнөө худагай дэргэдэ байнаб. Энэ хотын басагад уһа худагһаа абахань. ¹⁴Эдэ

басагадай хэн нэгэндэ «домбоһоошни уһа уухыем зүбшөөгыш» гэхэб. Хэрбээ тэрэ басаганай «уугыт. Энэ һамбаанда би тэмээдыетнай уһалхаб» гэжэ хэлээ һаань, Исаагта Танай үршөөгшэ басаганай энэ мүн байһые танихаб. Тиигэжэ Та минии эзэндэ үршөөл хайраяа үзүүлжэ, хүсэлынь бээлүүлһыетнай би лаб ойлгохоб.

¹⁵Ахалагша зарасын иигэжэ Эзэниие гуйжа байтар мүр дээрээ домботой Ривкаа басаган худагта дүтэлбэ. Ривкаа болбол Авраһаамай аха Нахоор болон Милка һамганайнь түрэнэн хүбүүн Бетуээлэй басаган бэлэй. ¹⁶Тэрэ айхабтар сэбэрхэн, эрэ хүниие үшөө мэдээгүй басаган байгаа. Худагһаа домбоёо уһаар тэрэ дүүргээд, дээшэлбэ. ¹⁷Авраһаамай ахалагша зараса хойноһоонь гүйжэ ошоод, гуйба:

— Домбоһоошни уһа уухыемни зүбшөөгыш!

¹⁸Ривкаа зүбшөөжэ, домботой уһаяа гарһаа табингүй, тэрэниие ундалуулба. ¹⁹Һүүлээрынь тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Би мүнөө тэмээнүүдтэтнай уһа асархаб, тэдэ дураараа ууг.

²⁰Домбо соо үлэнэн уһые худагай хажууда байһан тэбшэдэ тэрэ эюулээд, худаг хэдэн дахин ябажа, тэмээнүүдыень уһалба.

²¹Ахалагша зараса үгэ хүүргүй тэрэниие адаглан хаража, «Эзэн энэ басага шэлээ гү, сохом үнэн гү?» гэжэ досоогоо шэбшэжэ байгаа һэн.

²²Тэмээдэй садатараа уһалһанай һүүлээр тэрэ ахалагша зараса басаганда хахад шекель хэмжүүрэй алтан сахариг, арбан шекель хэмжүүрэй хоёр алтан бугааг үгөөд, ²³асууба:

— Хэнэй басаган гээшэбши, хэлыш? Танай гэртэ хонохо газар олдохо гү?

²⁴Тэрэнь харюусаба:

— Би Бетуээлэй басагамби. Минии аба Бетуээл хадаа Нахоор Милка хоёрой түрэнэн хүбүүн юм. ²⁵Хашаа соомнай үбһэ тэжээл элбэг. Гэртэмнай хонохо газаршые олдохо. Манайда ошогты.

²⁶Тиихэдэнь Авраһаамай зараса үгыень һайшаажа, Эзэндэ һүгэдэн мүргөөд, ²⁷иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэн Бурхан, минии эзэн Авраһаамай Бурхан, эзэниием-

ЭХИНЭЙ ЭХИН 24:28–40

ни орхөогүй байхандатнай баясан мүргэнэб! Та минии эзэндэ үршөөл хайраяа бэлэглэжэ, найдуулханаа бата гэршэлбэт! Намае эзэнэймни түрэл саданарта сэхэ асараат!

²⁸Ривкаа гэртээ бушуу гүйжэ, эжынгээ түрэлнүүдтэ бултыень хөөрөбэ. ^{29–30}Ривкаагай түрэлхэн аха Лаваан дүү басаганайнгаа хиихэ, бугааг хараад, ерэгшэ хүн юун тухай хэлээб гэжэ дуулаад, худаг тээшэ яаран ошобо. Авраһаамай зараса худагай дэргэдэ тэмээдтээ байһаар хэн. ³¹Лаваан тэрээндэ иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэнэй үрээлтэй та юундэ хээрэ зогсонобта? Манайда ошогты. Би таниие гэртээ оруулжа, тэмээдтэтнай тэжээл үгэхэб, хашаа бэлэн байна.

³²Авраһаамай зарасанар гэртэнь ошожо оробо. Лаваан тэмээнүүдэйнь ашаа буулгаад, үбһэ тэжээлтэй хашаа руу оруулба. Тиигээд тэрэ айлшандаа мүн суг ябаһан зондонь хүлөө угааха уһа үгэбэ. ³³Удаань тэрэ айлшадта эдээ табиба, зүгөөр Авраһаамай ахалагша зараса иигэжэ хэлэбэ:

— Зорихон хэрэгээ хэлэнгүй би эдеэлхэгүйб.

— Хэлыт, — гэжэ харюу үгтэбэ.

³⁴Тиихэдэнь тэрэ хөөрөжэ эхилбэ:

— Би Авраһаамай зарасанарайнь нэгэн гээшэб. ³⁵Минии эзэниие Эзэнэй үрээһэн ушарһаа тэрэ угаа баян хүн боложо, хүрэг олон малтай, алта мүнгөөр элбэг, эрэ, эхэнэр зарасанараар олон болоо. ³⁶Саарра, минии эзэнэй хамган, эзэнэймни үндэр наһатай болоод байхада, хүбүү тэрээндээ түрэжэ үгөө хэн. Тиигээд минии эзэн хамаг олоһон эд зөөриее, баялигаа хүбүүндээ дамжуулан үгөө. ³⁷Эзэмни тэрэ хүбүүндээ хамга олгуулхаяа намае иишэнь ябуулаа. Би тэрээндэ хэлэһэнэйнь ёһоор хэрэг бүтээхэб гэжэ тангариглаа хэм. «Минии мүнөө ажаһуужа байгааша Ханаһаан нютагай басага хүбүүндэмни хадамлажа болохогүй. ³⁸Харин түрэлхэн орон нютагтам ошоод, тэндэһээ хүбүүндэмни хамга оложо абаарай» гэжэ тэрэ захираа. ³⁹Би эзэнһээ асуугаа хэм: «Хэрбээ басаганай намтай ябахая арсаа хаань, яахабиб?» ⁴⁰Тиихэдэмни тэрэ иигэжэ харюусаа хэн: «Бүхы наһандам Эзэн намда үршөөл хайраяа үзүүлэн байгаа. Тэрэ элшээе шамда эльгээжэ, зорихон хэрэгыеш ураг-

шатай болгохо ушарһаа ши эсэгымни түрэл саданар сооһоо минии хүбүүндэ һамга оложо шадахаш. ⁴¹Зүгөөр тэндэһээ шинии олоһон басагыг түрэлхидэйнь наашань табихагүй байгаа һаань, ши намда үргэһэн тангаригһаа сүлөө болохош». ⁴²Тиигээд мүнөөдэр худагта ерээд байхадаа, би Эзэниие иигэжэ гуйгааб: «Эзэн Бурхамни, минии эзэн Авраһаамай Бурхан! Та мүнөөдэр хэрэгымни бүтээлсэжэ үгыт. ⁴³Минии эндэ, худагай хажууда байхада худагһаа уһа абахаяа басаганай ерэбэл, «домботой уһанһаашни уухыем зүбшөөгыш» гэжэ гуйхаб. ⁴⁴«Уугыт. Танай тэмээнүүдшые уһалаг» гэжэ харюусаһан басаган эзэнэймни хүбүүнэй һамган болгохоор Танай заһан тэрэ басаган мүн гэжэ ойлгохоб». ⁴⁵Иигэжэ минии досоогоо Эзэн Бурхантай хөөрэлдэжэ байхада Ривкаа басаган мүн дээрэ домбо табинхай ерэжэ, худагһаа уһа абаба. Би тэрээнһээ уһа эрибэб. ⁴⁶Басаган тэрэ дороо домбоёо мүнһөө буулгажа, хэлэбэ: «Уугыт. Би тэмээнүүдыетнай уһалхам». Би ундаа харяаб, тэрэмни уһа асаржа, тэмээдыемни ундалуулба. ⁴⁷«Хэнэй басаган болонош?» — гэжэ асуухадам, «Бетуээлэй басагамби. Бетуээл хадаа Нахоор Милка хоёрой хүбүүн», — гээд тэрэ харюусаа. Тиихэдэнь би басаганда хамарай һиихэ мүн хоёр бугаг үгөөб. ⁴⁸Тиигээд хүгэдэн унажа, Эзэндэ зальбарааб. Эзэн Бурхандаа, минии эзэн Авраһаамай Бурханда, намай сэхэ замаар иишэнь асаржа, эзэнэймни хүбүүндэ тэрэнэй угай басага һамган болгожо абаашахыем үрөөн үршөөн байһандань баяр хүргэн мүргэбэб, ёһолон магтабаб. ⁴⁹Мүнөө таанадай харюу хүлээнэб: минии эзэндэ үнэн шударга, һайхан сэдхэлтэйгээр хандажа, хүбүүндэнь һамган болгон Ривкаае үгэхэ гүт? Үгэхэгүй, ябуулхагүй гээ һаа, нюунгүй хэлэжэ үгэгты. Танай харюуе хүлээн байнаб.

⁵⁰Ривкаагай эсэгэ Бетуээл, ахань Лаваан иигэжэ харюусаб:

— Энэ Эзэнэй үршөөгшэ хэрэг һэн тула бидэ юу хэлэхэбибди. ⁵¹Ривкаа басаган урдатнай байна. Тэрэниие абаад ошогты. Эзэнэй заяата шийдхэбэри бээлэг, тиигээд эзэнэйтнай хүбүүн басагаарнай һамга хэг лэ.

⁵²Энэниие дуулаад, Авраһаамай зараса Эзэндэ мүргэн хү-

ЭХИНЭЙ ЭХИН 24:53–63

гэдэбэ. ⁵³Тиигээд тэрэ зараса үнэтэй найхан хубсаһа, алта мүнгөөр хэһэн гоёолто гаргажа, Ривкаагай аха эжы хоёрто бэлэг болгон барйба.

⁵⁴Тиигэһэнэй һүүлээр тэдэ зарасанар тэндэ эдижэ, уужа найн хоноод, үглөөгүүрынь бодожо, иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэ Ривкаае абажа, гэртээ бусахамнай.

⁵⁵Ривкаагай аха эжы хоёрынь харюусаба:

— Бү яарыт даа. Басагамнай маанадаар арбаншье хоног байг лэ. Тиигээд лэ ябана бээ.

⁵⁶— Эзэн бидэндэ ехэ туһалжа, аян замыемнай зохёогоо һэн тула маанадые һаатуулаагүй һаатнай, дээрэ байха. Бидэ эзэндэ түргөөр бусаха ёһотойбди, — гэжэ Авраһаамай ахалагша зараса хэлэбэ.

⁵⁷— Басагаяа дуудая, — гэжэ тэдэнь дурадхабад. — Тэрэ өөрөө шиидэг.

⁵⁸Тэдэ Ривкаае дуудаад, иигэжэ асууба:

— Энэ хүнтэй ошолдохо гүш?

Тэрэнь хэлэбэ:

— Ошохоб.

⁵⁹Тиигээд аха эжы хоёрынь Ривкаа басагаяа Авраһаамай зарасанартай хамта ябуулха болобо. Басаганай нарай нялха байхада хүхөө хүхүүлһэн эхэнэр, мүн хэдэн шэбэгшэнэр тэрэнтэй хамта ошолсохо болобо.

⁶⁰Ривкаае түрэлхидынь иигэжэ үреэбэ:

— Басагамнай, үри хүүгэдээр үнэр үдхэн болоорой. Уг удамшни тооложо барашагүй олон боложо, дайсадаа даража, тоонто нютагыень эзэлхэнь болтогой!

⁶¹Тиигээд Ривкаа болон шэбэгшэнэрынь аян замда гарахаар бэлэн боложо, тэмээнүүдые унажа, Авраһаамай зарасанарые дахан, тэдэнэй нютаг руу шэглэбэ.

⁶²Олон хоногой туршада аян замда ябажа, тэдэ Ханаһаан орон нютагтаа бусажа ерэбэ. Тэрэ үедэ Исаак Ханаһаанай урда зүгтэ байгша Беэр-Лахай-Роигой ойрохоно хээрэ талада ерээд байгаа.

⁶³Нэгэтэ үдэшэ Исаак гүн бодолдо абтан, хээрэ газараар сэнгэжэ ябахандаа, холоһоо ерэжэ ябаһан тэмээн хамбы обёорбо.

⁶⁴Тэмээ унаһан Ривкаа Исаагыг хараад, тэмээнһээ бууба.
⁶⁵Тиигээд тэрэ Авраһаамай зарасыг дууджа, асууба:
– Манай урдаһаа ерэжэ ябагша хүн хэн гээшэб?
– Энэ минии эзэн Исаак гээшэ, – гээд зараса харюусаба. Ти-
хэдэнь Ривкаа нэмэргэ абаад, тэрээгээр нюураа бүтүүлбэ.
⁶⁶Авраһаамай зараса Исаагтай уулзаад, ябадалаа хөөрөжэ
үгэбэ. ⁶⁷Удаань Исаак Ривкааг эжынгээ ажаһуудаг байһан
гэрэй богоһоор оруулжа, һамган болгон, тэрээндэ угаа ехээр
дурлаба. Иигэжэ Исаак эхынгээ наһа бараһанһаа хойшонхи
уй гашуудалтай иигэжэ хахасаа бэлэй.

Авраһаамай һүүлшын жэлнүүд ба үри һадаһадын

25 ¹Авраһаам дахин һамга абаба, Кетураа гэжэ нэрэтэй
шэнэ һамганиинь ²Зимраан, Якшаан, Медаан, Мидьяан,
Ишбаак болон Шууах гэжэ хүбүүдые түрэбэ. ³Якшаан ехэ бо-
лоод, һамга абажа, Шеваа ба Дедаан гэжэ хүбүүдтэй болоо һэн.
Дедаанай үри һадаһадаһаа ашуур, летүүш болон леум обог зон
үдэһэн юм. ⁴Авраһаамай Мидьяан хүбүүн Эйфаа, Эфер, Ханоох,
Авидаа, Элдаа гэдэг табан хүбүүдтэй болоо бэлэй. Тэдэ булта
Кетураагай ашанар гээшэ.

⁵Авраһаам бүхы эд зөөриг Исаак хүбүүндэ дамжуулан
үгөө һэн. ⁶Харин бага һамгадһаа гараһан хүбүүдтэй үнэтэ бэ-
лэгүүдые үгөөд, Исаагһаа холодуулан, зүүн зүг руу ябуулжа,
һуурижуулба.

⁷Авраһаам зуун далан табан наһатай болоод, ⁸сэдьхэл дүүрэн,
ажабайдалай заяагэ һайса үзөөд, наһа бараа бэлэй. ^{9–10}Исаак
болон Ишмаэл хүбүүдын тэрэниие Махпелаа агы нүхэндэ
хүдөөлүүлбэ. Энэ хадаа Мамрээгэй хажууда, хүдөө талада оршо-
дог. Авраһаам урдань тэрэ газарыг хийт обог зонһоо худалдан
абаад, тэрэ агы соо Саарра һамгаяа хүдөөлүүлһэн бэлэй.

¹¹Авраһаамай мордоһоной һүүлээр Бурхан тэрэнэй хүбүүн
Исаагыг үрэбэ. Исаак Беэр-Лахай-Рои, ондоогоор хэлэбэл,

24:65 Гэрлэхээ байһан хүбүүн түрэ хуримаа хээгүй дээрээ тэрэ баса-
ганай нюур хараха ёһогүй байгаа.

«Намае наһан соом хаража байдаг Эзэнэй булаг» гэдэг газар нютагта ажаһуугаа.

¹²Сааррын зараса эхэнэр, Египет орон нютагһаа гарбалтай Ыагаарай Авраһаамда түрэхэн Ишмаээл хүбүүнэй уг удам гэбэл, иимэ. ¹³Ишмаээлэй хүбүүдэй нэрэ, аха захаһаань эхилхэдэ, иимэ: ууган хүбүүниинь Нэвэһоод, удаань Кедаар, Адбээл, Мивсаам, ¹⁴Мишмаа, Думааһ, Масаа, ¹⁵Хадаад, Темаа, Етуур, Нафиш ба Кидмааһ. ¹⁶Эдэ Ишмаээлэй хүбүүд арбан хоёр обог зоной эхи табижа, тэдэнэй нэрээр оршон һуудаг газарынь, хото һуурингуудынь нэрлэгдээ бэлэй.

¹⁷Ишмаээл зуун гушан долоо наһа наһалаад, гээгдээ һэн. ¹⁸Тэрэнэй үри һадаһад Авраһаамай бусад үри һадаһадһаа таһаржа, Египедэй зүүн хилэ болон Ассири орон түрын хоорондо оршодог Хавилааһ болон Шүүр хотонуудай хоорондо һуурижаба.

Исаак ба Яков

Яков ба Эсаав

¹⁹Авраһаамай хүбүүн Исаагай угай бэшэг гэбэл, энэ. Авраһаам болбол Исаагай эсэгэ. ²⁰Исаак дүшэ наһатай байхадаа, Падан-Араамай араам яһатан Бегуээлэй Ривкаа басагыё һамга абаа бэлэй. Ривкаа хадаа Лаваан гэдэг ахатай һэн.

²¹Ривкаагай үхи хүүгэдтэй болодоггүй ушарһаа Исаак Эзэн Бурханда һамган тухайгаа зальбаран гуйба. Тиихэдэнь Эзэн Бурхан мүргэлыень анхаржа, Ривкаа хээлитэй болобо. ²²Эхир хүүгэдтэй болохо байһанаа тэрэ ойлгобо. Эхынгээ гэдэхэн соо байхадаа хүүгэдынь хоорондоо тэмсэхэн мэтэ ехээр хүдэлхэдэнь, Ривкаа һанаагаа зобон, юун болохоёо байһан тухай Эзэнһээ асууба.

²³Эзэн тэрээндэ иигэжэ харюусаба:

— Умай соохи хоёр хүүгэдһээш хоёр ондоо арад болбосорон бүрилдэхэ. Нэгэниинь үлүү хүсэтэй боложо, ахань дүүгэйнгээ зараса болохо.

²⁴Ривкаагай эхир хүүгэдээ түрэхэ сагынь тулажа, ²⁵шад улаан үһэтэй хүбүүн түрүүлэн гараба. Бүхы бэень үдхэн улаан үһөөр хушагдаһан ушарһаа тэрээндэ «Эсаав», оршуулбал, «Үһэтэй»

гэһэн нэрэ үгтэбэ. ²⁶Удаань дүүнь ахынгаа табгайһаа аһалдан гаража, «Яков» гэжэ нэрэтэй болобо. Тэдэнэй түрэхэдэ, Исаак жаратай ябаа.

²⁷Хүбүүд бээе хүсэбэ. Эсаав хээрэ ябадаг мэргэн ангуушан боложо тодороо, харин Яков дүүниинь гэр тойроноо байжа, хони адуулдаг ажалтай, үгэ үсөөнтэй хүн болоо һэн. ²⁸Эсаавай асардаг ангай мяханда эсэгэнь дуратай һэн тула Эсааваа үлүү сэгнэдэг, харин эхэнь Яковтаа дуратай бэлэй.

²⁹Нэгэтэ Яковай улаан зармаар шүлэ шанаад байхада, үлэн хоохон Эсаав агнууриһаа бусаба.

³⁰— Гэдэхэмни ехэ үлдэнэ, энэ улаан шүлэнһөө намда түргөөр хээд үгыш! — гэжэ тэрэ Яковта хэлэбэ.

Энээнһээ хойшо тэрэ «Эдоом», оршуулбал, «Улаан» гэжэ зугаа нэрэтэй болоһон юм.

³¹— Хэрбээ эсэгын зөөри залгамжалха ууган хүбүүнэй эрхээ намда үгөө гээшэ һааш, би шамда шүлэ хэжэ үгэхэб, — гэжэ Яковай хэлэхэдэ, ³²Эсаав харюусаба:

— Зай! Үлдэжэ үхэхэ гэжэ байһан аад, тэрэ эрхээр юу хэбэ гээшэбиб! Абыш!

³³— Түрүүн тангаригла! Тэрэ эрхээ намда тушааһан тухайгаа! Тийхэдэш шүлэ үгэхэб, — гэжэ Яковай хэлэхэдэ, Эсаав тангариглажа, ууган хүбүүнэй эсэгын эд зөөри залгамжалха эрхээ иигэжэ эдэе хоолоор андалдаба. ³⁴Эсаав Яковай улаан зармаар шанаһан шүлые эдижэ садаад, гаража ошобо. Иигэжэ тэрэ ууган хүбүүнэй эрхэ тоонгүй алдаа бэлэй.

Исаак һамгантаяа ба Авимээлэх

26 ¹Авраһаамай амиды мэндэ байха үедэ орон нютагтань ехэ ган гасуур болоһон юм. Тэрэнэй наһа бараһанай удаа дахин ган гасуур тохёолдожо, үлэсхэлэн хоохон байдалай үзэгдэхэдэ, Исаак пелешет яһатанай Гераар хото руу ошожо,

25:26 Эндэ «Яков» гэжэ нэрэ «табгайһаа аһалдан гарагша» гэһэн удхатай. Һүүлдэнь (27:36) ахань «мэхэшэн» гэһэн удхатайгаар оршуулна, эгээл түрүүн «Эзэн шамайе аршалаг лэ» гэһэн удхатай байгаа ха гэжэ таамаар.

Пелешет орон нютагай хаан Авимээлэхэй хажууда ерэжэ байрлаба. ²Эзэн Исаагта үзэгдэжэ, иигэжэ айладхаба:

— Ши эдеэ хоол бэдэржэ Египет бү ошо. Харин Минии шамда заажа үгэһэн нютаг орон руу зорижо байрла. ³Гэбэшье мүнөө нэгэ хэдыхэн саг эндээ бай. Би шамай хододоо анхаржа, үршөөжэ-үрээжэ байхаб. Ажаһуугааша энэ бүхы орон газарыеш хойшонхи шинии үедэ үгэнэб. Урдань шинии эсэгэ Авраһаамые найдуулжа үргэһэн тангаригаа бээлүүлхэб. ⁴Би шинии үри һадаһадые огторгойн одод мэтэ олон болгоод, энэ хамаг газар дайдые тэдээндэш үгэхэб. Шинии уг залгагшадаар дамжан, Минии үрээл хайра орон нютагуудай бүхы арад түмэндэ хүртэхэ. ⁵Энэ хадаа Авраһаамай бүхы зарлигым, тогтоол заабариим, хуули ёһонуудым сахиһанай, үгэ соомни ябаһанай, хүсэлыемни бээлүүлһэн ушарһаа Би тэрээндэ найдуулһанаа бээлүүлхэб!

⁶Исаагай Гераар нютагта ерэжэ байрлахада, ⁷нютагай зон Ривкаа һамган тухайнь һонирхон асууба. «Һамгамни сэбэр һайхан. Үнэн сэхыень хэлээ һаам, эндэхи эрэшүүл тэрэнииемни абаха һэдэлгэтэй намайе алажа магад» гэжэ Исаак бодоод, иигэжэ харюусаба:

— Тэрэ минии дүү басаган.

⁸Исаагай тэндэ нилээд удаан ажаһууһанай удаа нэгэтэ Пелешет орон нютагай хаан Авимээлэх Исаак Ривкаа хоёрой инаглажа байхые ордонойнгоо сонхоор харажархиба. ⁹Тэрэ Исаагые дуудажа, асууба:

— Энэшни шинии һамган ха юм! Юундэ ши дүү басагамни гэжэ хэлээбши?

Исаак харюусаба:

— Тэрэнэй түлөө намайе эндэхи эрэшүүлэй алахаһаань айгаа һэм.

¹⁰— Ши маанадые яжа байна гээшэбши? — гэжэ Авимээлэх хэлэбэ. — Хэрбээ манай сэрэгэй хэн нэгэн шинии һамганда хүсэрхөө һаань, ямар ехэ гэм зэмэ бидэндэ тохогдохо, Эзэнэй хэһээлтэ амасаха ёһотой болохо байгаабибди!

¹¹Тиигээд Авимээлэх арад зондоо иимэ зарлиг соносхобо: «Энэ хүндэ гү, али тэрэнэй һамганда гар хүрэхэн хүн хороогдохо!»

¹²Энэ газар орондо нютаглаад, Исаак тарья таридог хэн. Эзэн үреэжэ, урда жэлнүүдтэ орходоо зуу дахин баян ургаса нэгэ жэл тэрэ хуряаба. ¹³Иигэжэ Исаак бүри улам баяжажа, энэ нютагта эгээл баян хүн болобо. ¹⁴Гадна тэрээндэ мал хүрэг, зарасанар угаа олон байгаа. Энээндэнь Пелешет орон нютагай зон атаархадаг болобо. ¹⁵Урдань Авраамаам эсэгын зарасанар олон худаг малтаһан байгаа. Атаархажа хоролхоһон пелешет зон тэрэ худагуудынь шоройгоор бүтүүлээд хаяба.

¹⁶Тиихэдэнь Авимээлэх хаан Исаагыг дуудаж асараад, иигэжэ хэлэбэ:

— Шиний ехэ баян, хүсэтэй боложо байһан ушарһаа бидэ шамһаа айжа эхилээбди. Манай орон нютагһаа хулжаа һаашни, дээрэл ха.

¹⁷Исаак Гераар хотыг орхижо, Гераар гэдэг тала газарта ошожо байрлаба. ¹⁸Тэндэ Авраамаам эсэгын амиды мэндэ байхадаа олон худаг малтаһан, тус бүридэнь нэрэ үгэһэн юм. Наһа бараһанайнь һүүлээр пелешет зон тэрэ худагуудыг шоройгоор бүтүүлһэн бэлэй. Исаак тэдэ худагуудыг зарасануудаараа дахин малтуулба, анханайнь нэрэнүүдээр нэрлэбэ.

¹⁹Энээнһээ гадна Исаагай зарасанар Гераарай хүнды тала газарта шэнэ худаг малтажа байтараа сэбэр тунгалаг уһатай булаг олобо. ²⁰Зүгөөр Гераарай хонишод «энэ уһан танай бэшэ, манай» гэжэ байгаад, Исаагай зарасанартай арсалдаба. Тиимэ арсалдаатай хадань тэрэ худагыг «хэрүүл» гэһэн удхатай «Эсээк» гэжэ үгөөр Исаак нэрлэбэ.

²¹Зарасанарын үшөө нэгэ худаг малтаба. Тэрэнэй түлөө мүн лэ арсалдаан гараба. Тиихэдэнь Исаак тэрэниие «эсэргүүсэл» гэһэн удхатай «Ситнаа» гээд нэрлэбэ. ²²Исаак тэндэһээ нүүгээд, үшөө нэгэ худаг малтаба. Одоол тэрэнэй түлөө арсалдаан, хэрэлдээн гарабагүй. Тиимэһээ Исаак тэрэ худагтаа «зай газар» гэһэн удхатай «Реховоот» гэжэ нэрэ үгэбэ, «Эзэн Бурхан одоол манда үргэн уужам зай үгэбэ, энэ газарта маанадай олошорхыг үршөөбэ» гэжэ тэрэ хэлээ хэн.

²³Һүүлээрнь Исаак Беэр-Шеэвэ ошобо. ²⁴Тэрэ хүнинь Эзэн тэрээндэ үзэгдэжэ, иигэжэ айладхаба:

— Би шиний эсэгэ Авраамамай шүтэдэг Бурхан гээшэб. Юунһээшье бү ай. Намда үнэн сэхэ зараса Авраамаамда айлад-

хаһанай ёһоор, би хододоо шамай анхаржа, үрээл хайраяа элирхэйлжэ, үрээжэ, уг удамыеш олошоруулхаб.

²⁵Исаак тэрэ газарта үргэлэй шэрээ түхээрээд, Эзэниие хүндэлэн, үргэл хэбэ. Тиигээд тэрэ гэр бүлэ, зарасанараа асараад, тэндэ шэнэ худаг малтуулаад, нуурижаба.

²⁶Гераарһаа Авимээлэх хаан, зүбшэгшэнь Ахузаат болон сэргэйнь жанжин Пихоол нэгэ үдэр Исаагта ерэбэ.

²⁷— Таанад намда дураа гутажа, орон нютагһаа үлдөө һэн бэшэ гүт? Юундэ намда ерэбэт? — гэжэ Исаак асууба.

²⁸— Эзэн тантай нэгэн хамта байһаниинь эли. Тиймэ һэн тула бидэ хоорондоо хани барисаанай хэлсээ баталая. ²⁹Манай орон нютагта амидаржа байхадатнай хэншье таанадые дайраагүй, амар амгалан орон нютагһаа табяа бэлэйлди. Тэрээнһээ хойшо Эзэн таниие үрээжэ. Маанадай урдаһаа довтолхогүйгөө хэлсээгээр батадхабал, һайн бэлэй, — гэжэ тэдэ харюусаба.

³⁰Тиигээд Исаак тэдээндэ найр хэбэ. ³¹Тэдэ үглөө үглөөгүүр эртэ бодоод, хоёр талаһаа хани барисаанай тангариг үргэбэ. Исаак айлшадтаяа хахасажа, тэдэнь энхэ тайбан һөөргөө бусаба.

³²Тэрэл үдэртөө худаг малтажа байгаа барлагууд уһан олдобо гэжэ Исаагта мэдээсэбэ. ³³Исаак тэрэ худагта «Шиваа» («тангариг» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ. Мүнөө болотор тэрэ хото Беэр-Шеевэ гэжэ нэрэтэй хэбээрээ байгша.

Бурханай үрээлтэй хүн — Яков

³⁴Эсаав дүшэн наһатай байхадаа, Беэрэй Иеһудит, Эйлооной Басмаат гэдэг хийт яһанай хоёр һамга абаа һэн. ³⁵Эсаавай эдэ хоёр һамгадһаа боложо, Исаак Ривкаа хоёрой ажабайдал түбэгтэй болоо һэн.

27 ¹Үбгэрхэдөө һохор болоһон Исаак нэгэтэ ууган хүбүүгээ дуудан:

- Хүбүүмни! — гэхэдэнь,
- Юун бэ, аба? — гэжэ Эсаав асууба.

²Исаак тэрээндэ хандан, иигэжэ хэлэбэ:

— Би үндэр наһан болооб, хэдышые амиды мэндэ ябахаяа мэдэнгүйб. ³Номо һуршаяа абаад, хээрэ тала гаража, ан олзо-

лоод ер. ⁴Тэрэнээ асараад, минии дуратай хоол амтатайханаар бэлдэжэ үгөөрэй. Хүбүүнэйнгээ гарһаа нэгэ найхан хоол эдеэд, Эзэн Бурханһаа найн найхание гуйжа, үреэл хэлэхэб. Наһа бараханаа урда би ханажа ябаханаа заабол хэлэхэ ёһотойб.

⁵Исаагай Эсаав хүбүүндээ хэлэһые Ривкаа дуулажа байгаа. Тиигээд Эсаавай агнуурида гарахада, ⁶тэрэ Яковтаа хэлэбэ:

— Эсэгыншни Эсаав ахадашни юу хэлэһые би дуулааб. ⁷Агнуурида гаража, ан олзолоод, амтатай эдээ хоол бэлдэһэнэйн удаа Эзэнһээ үлзы хэшэг гуйжа, эсэгэшни Эсаавые үреэхэнь. Наһа бараханаа урда тэрэ энэение заабол хэхэ. ⁸Зай, хүбүүмни, юу хэхэбши гэжэ хэлэхымни шагна. ⁹Малдаа ошожо, тэндэһээ хоёр тарган эшэгэ шэлэжэ аба. Би тэдэниеш эсэгыншни дуратайгаар бэлдэхэб, ¹⁰Харин ши тэрэнием эсэгэдээ абаашажа эдюулхэш, тиигээд эсэгэшни шамда гэрээд үреэл үгээ хэлэхэ.

¹¹— Тиигэжэ болохо гээшэ гү? Эсаав ахайн бэе үһэ ехэтэй, — гэжэ Яков харюусаба. — Харин минии бэе тиимэ үһэгүй ха юм. ¹²Гэнтэ эсэгэмни намай эльбээд үзөө хаань, яахабиб? Намай мэхэлбэ гэжэ ойлгоо хаань, намда үреэлэй орондо хараал унахал.

¹³Эхэнь:

— Хэрбээ хараал табяа хаань, тэрэ хараалынь намда шэнгүүжэг. Харин ши миниил үгэ дуула. Ошожо асара, — гэбэ.

¹⁴Яков эшэгэдые асарба. Исаагай дуратайгаар Ривкаа амтатайгаар эдээ бэлдэбэ. ¹⁵Һүүлдэнь тэрэ ехэ хүбүүн Эсаавайнгаа гэртээ хадагалжа байһан гоёлой хубсаһа абажа, бага хүбүүн Яковтаа үмдэхүүлбэ. ¹⁶Яковай үһэгүй мэлигэр хүзүүе, гарнуудыень тэрэ эшэгэдэй арһаар орёобо. ¹⁷Тиигээд бэлдэһэн эдеэгээ, хилээм Яковта барюулба. ¹⁸Тэрэнь эсэгэдээ майхан руу ороод:

— Аба-аа! — гэбэ.

— Заа, хүбүүмни! — гэбэ Исаак. — Ши минии али хүбүүмши?

¹⁹— Би ууган хүбүүн Эсаавтайб, — гэжэ Яков харюусаба. — Хэлэһээртнай бултыень дүүргээб. Үндыжэ бодоод, ангай мяханһаа эдигты. Тиигээд Эзэн Бурханһаа үлзы хэшэг гуйн, хүбүүгээ үреэгыт даа.

²⁰Исаак иигэжэ асууба:

— Иимэ түргөөр ши яажа ан олзолбош?

ЭХИНЭЙ ЭХИН 27:21–31

Тэрэнь харюусаба:

— Танай шүтэн зальбардаг Эзэн Бурхан намда туһалаа.

²¹— Дүтэлэ наашаа, хүбүүмни, — гэбэ Исаак. — Шамай эльбээд үзэхүүб, нээрээ Эсаав гүш?

²²Яковай эсэгэдээ дүтэлхэдэнь, тэрэниие эльбэжэ үзөөд, Исаак хэлэбэ:

— Хайшаа юм даа. Абья хоолойнь — Яковай, харин гарнуудынь — Эсаавай.

²³Эсаавай гарнууд мэтэ Яковайшые гар үһэтэй байхадань, эсэгэнь танингүй, тэрээндэ үрээл хэлэхэ болоо бэлэй.

²⁴Гэбэшые Исаак дахин асууба:

— Тиихэдээ ши үнэхөөрөө минии хүбүүн Эсаав болоно гүш?

— Мүн даа, тиимэб, — гэжэ Яков харюусаба.

²⁵Тиихэдэнь Исаак:

— Зай, хоолоо наашань үгэ. Хүбүүнэйнгээ олзолһон ангай мяха эдеэд, үрээл хэлэхэб, — гэжэ хэлэбэ.

Яков эсэгэдээ эдеэ, улаан архи бариба. Эдижэ, уужа садаад, ²⁶Исаак:

— Ерэ наашаа, хүбүүмни, таала намай, — гэбэ.

²⁷Яков дүтэлжэ, эсэгэеэ таалаба. Эсаавай хубсаһанай үнэр танижа, Исаак үрээхэ гэжэ шиидээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Хүбүүнэймни хубсаһанай энэ найхан хангал Эзэнэй үрээһэн хээрэ талын үнэр мэтэ найхан. ²⁸Бурхан таряалангуудыешни бороо хурын уһаар мэтэ шүүдэрэй шиигээр ундулуулжа, арбин ехэ баян ургаса үршөөжэ байхань болтогой! Ургасын далай, виноградай архи үргэлжэ салгидахань болтогой! ²⁹Дэлхэйн олон арадууд шамда ажал хэхэнь, урдашни мүргэн хүгэдэхэнь болтогой! Тэрээнһээ гадна аха дүүгээ, түрэл түтимөө ши захадан зонхилжо, үри һадаһадшни үеһөө үедэ тэдээндэ хүндэлүүлжэ байхань болтогой! Шамай хараагшадта өөһэдтэнь хараалынь шэнгэг, шамай үрээгшэд өөһэдөө үрээлдэ хүртэг!

³⁰Яковай иигэжэ Исаагһаа үрээлдэ хүртөөд, һаял ябаһанай удаа Эсаав агнууриһаа бусажа ерэбэ. ³¹Амтатайханаар эдеэ хоол хээд, эсэгэдээ асаржа, тэрэ хэлэбэ:

— Аба-аа! Үндыжэ бодоод, асарһан ангаймни мяха эдиит даа, тиигээд намдаа үрээл үршөөлөө заяагыт!

³²— Ши хэмши? — гэжэ Исаак асууба. Тэрэ:

— Би танай ууган хүбүүн Эсаавби, — гэжэ харюусаба.

³³Тиихэдэнь Исаак угаа ехээр сошожо, шэшэрэн хэлэбэ:

— Тиигэбэл, хэн ангай мяхаар хоол хэжэ намда үгөө гээшэб? Шинии ерэхэхээ урид би бултыень эдеэд, Эзэнэй нэрээр тэрэниие үреэгээ хэм. Үреэһэн үреэлээ би һөөргэнь бусаажа шадахагүйб. Тэрэл үреэлни хүсэндөө хододоо байхал.

³⁴Эдэ үгэнүүдые дуулахадаа, Эсаав айхабтар гомдолтойгоор, шангаар уйлажа, эсэгээ гуйжа эхилбэ:

— Абамни! Теэд намайшье үрэн заяагыт даа!

³⁵— Дүүшни намда ерэжэ, намайе мэхэлээд, шинии абаха ёһотой үреэлые өөртөө абаад тонилоо, — гэжэ Исаак харюусаба.

³⁶— Тэрэ намайе хоёр дахин мэхэлжэ шадаа. «Мэхэшэн» нэрэдээ таараһан амитан. Ууган хүбүүн гүүлэхэ минии эрхэ буляан абаа, харин мүнөө намда үгтэхэ үреэлдэ хүртөөд арилбал! Теэд намда хэлэхэ ямаршье үреэл танда үлөөгүй гээшэ гү?

³⁷Исаак харюусаба:

— Хүбүүмни! Эзэн Бурханһаа гуйжа абаһан үреэлэй ёһоор, дүүшни шинии эзэн болоо. Тэрээнһээ гадна бүхы түрэл гаралнай тэрэнэй мэдэлэй болобо. Ургаса таряагаар, жэмэсэй архьяар тэрэ дуталдахагүй. Шамдаа, хүбүүмни, юугээрээ мүнөө туһалхабиб даа.

³⁸— Абамни! Та гансашье үреэл намдаа хэлэжэ үгыт даа! Намайшье үреэгыт, абамни! — гэжэ Эсаав эсэгэдээ хэлээд, сурхирса уйлаба. ³⁹Тиихэдэнь Исаак тэрээн тухай зүгнэжэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэн Бурхан таряалангууд дээрэш шүүдэрэй дуһалшые унагаахагүй. Ши хэзээдэшые баян ургаса хурьян абахагүйш. ⁴⁰Эдэ баялиг олохын тула ши дээрмэдэжэл олохоһоо бэшэ ондоо аргагүй байхаш. Дүүгэйнгээ зараса болохош. Гэбэшые эсэргүүсэн тэмсэбэл, дарлалтаһаа мултаржа магадгүйш.

⁴¹Эсэгын үреэл мэхээр абаһандань Эсаав Яковта хороо бусалжа, «эсэгэмнай удахагүй наһа бараха, тиихэдэнь би Яковые алахаб» гэжэ досоогоо шэбшэбэ.

27:36 «Мэхэшэн»: 25:26.

⁴²Гэбэшье хэн нэгэн Ривкаада энээн тухай дуулгажа, тэрэ бага хүбүүн Яковаа дуудаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Шагна! Эсаав ахашни шамайе алаха ханаа түрэнхэй гэлсэнэ. ⁴³Тиигээ хадань, хүбүүмни, эжынгээ үгэ дуулажа, эндэхээ түргөөр тэрьедэжэ, Месопотамиин Хараан хотодо ажаһуудаг Лаваан нагасадаа ошо. ⁴⁴Тэндээ ши ахынгаа уур сухалай номгортор ажаһуууаш. ⁴⁵Хэһэн хэрэгыешни тэрэнэй мартатар тэндээ байгаарай. Мартахадань, би шамда хүниие эльгээжэ, наашань асаруулхаб. Эндэ үлөө хаа, алуулхаш. Тиигээд ахашни шамайе алаһандаа заргада орожо, саазалуулха. Нэгэ үдэр хоёр хүбүүдээ алдаха гээшэ намһаа зайлаг!

⁴⁶Удаань Ривкаа Исаагта иигэжэ хэлэбэ:

— Эсаавай хиит яһатан хоёр һамгадһаа боложо, би зобожо байнаб. Яковаймнай баһа хиит яһанай һамга абабалнь, амиды байһанһаа үхэхэмни дээрэ.

28 ¹Тиихэдэнь Исаак Яковые дуудажэ, үршөөгөөд, иигэжэ захин хэлэбэ:

— Энэ Хананан орон нютагай басагаар һамга хэжэ болохогүй. ²Эндэхээ ябажа, хойто зүгэй Падаан-Араам руу ошо. Тэндэ нагаса аба Бетуэлэйдээ байжа, эжынгээ аха Лаваанай басагадай нэгыень һамга абаарай. ³Хизааргүй ехэ хүсэтэй Бурхан шамайе үреэжэ, үнэр үдхэн гэр бүлэтэй боложо, шинии уг удамһаа агууехэ арад яһатан бии болохонь болтогой! ⁴Урдань Авраһаамда үгэхэн Бурханай үрээл шамда болон үри һадаһадташ оршожо, Авраһаамда үгэхэн энэ орон нютагыёе шинии эзэлэн байха болтогой!

⁵Исаак хүбүүгээ үдэшэбэ, тиигээд тэрэнь Падаан-Араамда байдаг Лаваанайда зорибо.

⁶Исаагай Яковые үреэжэ, һамгатай болгохын тула Падаан-Араам руу эльгээжэ, Хананан орон нютагай басагаар һамга хэхэгүй тухай хатуу хоригыёе, ⁷тиигээд Яковай эсэгынгээ үгэ дуулажа, Падаан-Араам руу зориһыёе Эсаав дуулаба. ⁸Ханананай уг гарбалтай бэринүүдэй эсэгынь ханаанда таараагүйе Эсаав ойлгоод, түрэл гаралайнгаа дундаһаа үшөө нэгэ һамга абахаар шийдэбэ. ⁹Тиигээд Эсаав хүгшэн аба Авраһаамайнгаа хүбүүн Ишмаэлэйдэ ошоод, Махалаат басагыень һамга абаба.

Махалаат Нэвэһоод гэжэ ахатай бэлэй. Иигэжэ Эсаав һамгад дээрээ үшөө нэгэ һамга абаа һэн.

¹⁰Бээр-Шеэвэһээ гараад, Яков Хараан хото руу зорибо. ¹¹Нэгтэ наранай орожо байха үедэ тэрэ нэгэ газарта хүрэжэ, тэндээ хонохоор шийдэжэ, нэгэ томо шулуу дэрлээд хэбтэбэ. ¹²Зүүдэндээ огторгой газар хоёрые холбоһон гэшхүүр хараба: тэрэ гэшхүүр дамжан, Бурханай элшэнэр дээшэ -доошоо ябажа байба.

¹³Эзэн гэшхүүрэй оройдо зогсоод, Яковта иигэжэ айладхажа байба:

— Би Эзэн Бурхан мүн! Шинии эсэгэнэр болохо Авраһаамай, Исаагай шүтэн зальбардаг Бурхамби. Энэ нэмжын байһан газарые Би шамда болон шинии уг удамда үгэнэб. ¹⁴Шинии үри һадаһад газарай шорой мэтэ олон боложо, дүрбэн зүгөөр таран һуурижаха. Би шамаар болон уг удамааршни дамжуулан, дэлхэйн арад түмэниие үрээхэб. ¹⁵Хаанашье ябаа һааш, Би шамтай суг ябажа, аршалхаб. Энэ орон нютаг руу дахин асархаб. Айладханаана бээлүүлтэрээ Би шамайе орхихогүйб.

¹⁶Яков нойрһоо һэрээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэн эндэ байха юм гэжэ би оройдоошье һанаагүйлби.

¹⁷Гэнтэ тэрэ айн һүрдэжэ, иигэжэ дуугараа һэн:

— Ямар аймшагтай газар гээшэб! Энээхэн хэһэг газар болбол Бурханай үргөө ха, тэнгэрийн орон руу орохо үүдэн болоно гээшэл!

¹⁸Үглөөдэрынь Яков эртэ бодоод, толгой дороо дэрэ болгоһон шулуугаа хүшөө мэтээр табижа, олива модоной тоһо дээрэнь адхаба. ¹⁹Энэ газараа Яковай «Бейт-Ээл» гэжэ нэрлэһэниинь «Бурханай үргөө» гэхэн удхатай. Тэндэхи хото урдандаа Лууз гэжэ нэрэтэй бэлэй.

²⁰Тиигээд Яков аманһаа иигэжэ унагааба:

— Хэрбээ Бурхан намтай суг ябажа, аян замдам хаража хамгаалжа, хооллуулжа, хубсалүүлжа, ²¹эсэгымни гэртэ амиды мэндэ бусаагаа гээшэ һаань, би Эзэниие шүтэн хүндэлжэ, өөрынгөө Бурхан гэжэ тоолодог байхаб. ²²Хүшөө гэжэ минии табиһан энэ шулуун арад зоной Бурханда мүргэдэг газар боло-

хо. Бурхамни! Танай үршөөхэн бүхы юумэнһөө арбанай нэгэ хубиие би Танда зорюулан бусаажа үгэдэг байхаб.

Энжын түлөө Лаваанда Яковай ажал хэлгэ

29 ¹Яков тэндэһээ зүүн тээшээ ошобо. ²Хээрэ талада тэрэ нэгэ худаг хараба. Хажуудань хонидой гурбан хүрэг хэбтэжэ байна. Эндэ мал уһалдаг газар байгаа. Худагай нүхэн мантан шулуугаар бүглөөтэй. ³Хонин хүрэгэй тэндэ суглараад ерэхэдэ, хонишод худагай таглаа-шулууе абажа, хонидоо уһалаад, һүүлдэнь шулуу һөөргэнь табидаг заншалтай.

⁴Яков хонишодые хараад:

— Аха дүүнэр, хаанаһаабта? — гэжэ асууба.

— Хараан хотоһообди, — гэжэ тэдэ харюусаба.

⁵— Тиигэбэл, таанар Нахоорой хүбүүн Лавааниие мэдэхэ гүт?

— Мэдэхэбди, — гэжэ тэдэ харюу үгэбэ.

⁶— Тэрэнэй бэе һайн гүт? — гэжэ Яковай асуухада,

— Һайн. Харана гүт, тээ тэрэ Рахээл басаганиинь хонидтоёо ерэжэ ябана, — гэжэ хонишод харюусаба.

⁷— Үдэр үшөө дүүрээдүй. Хонидоо суглуулха саг үшөө үды. Тэдэнээ уһалаад, бэлшээридэнь туугыт, — гэжэ Яковай хэлэхэдэ,

⁸— Энэ худагай хүндэ шулуун таглаае абахада, олон хүнэй хүсэн хэрэгтэй. Ондоо хонишодой ерэтэр хүлээхэһээ ондоо арга үгы. Тиигээд хонидоо уһалхабди, — гэжэ тэдэ хэлэбэ.

⁹Хөөрэлдэһөөр байтарынь эсэгынгээ хонин хүрэг туугаад, тэдэ хонишодто Рахээлшые дүтэлбэ. ¹⁰Лаваан нагасынгаа басаган Рахээлэй хонидоо туугаад ерэхэдэнь, Яков худагта ошожо, шулуун таглаае хажуу тээшэнь болголсоод, хонидынь уһалба.

¹¹Яковай сэдхэл баяраар дэбэржэ, тэрэ Рахээлые таалаад, бэеэ барижа ядан уйлаба. ¹²«Эсэгыншни дүү басаган Ривкагай хүбүүн гээшэб» гэжэ дуулгахадань, Рахээл энээн тухай эсэгэдэе хэлэхэеэ гүйжэ ошобо.

¹³Дүү басаганайнгаа хүбүүнэй ерэһые Лаваан дууламсаараа урдаһаань гүйн ошожо, тэбэрин-таалан, гэртээ абаашаба. Яко-

вай тэрээндэ өөр тухайгаа хөөрэхэдэнь, ¹⁴Лаваан иигэжэ хэлэбэ:

— Ши яаха аргагүй яһа мяханайм таһархайш.

Яковай Лаваанайда байрлаһаар һара үнгэрөөд байхада, ¹⁵Лаваан тэрээндэ иигэжэ хэлэбэ:

— Ши намда ехэ туһа хэнэш. Түрэлни гээд шамаар түлөөһөгүй ажал хүүлэжэ байхагүйб. Ямар түлөөһэн шамда хэрэгтэйб, хэлэ.

¹⁶Лаваан хоёр басагатай хэн: ехэ басаганиинь Леһаа гэдэг, багань Рахээл гэжэ нэрэтэй. ¹⁷Леһаа зохидхон хэн, зүгөөр Рахээл нюурааршые, бэеэршые тэгшэ сэбэр бэлэй. ¹⁸Яков Рахээлда дурлаһан ушарһаа Лаваанда иигэжэ хэлэбэ:

— Бага басаган Рахээлэйтнай түлөө би долоон жэл соо танда ажал хэхэб, удаань һамган болгожо абахаб.

¹⁹— Басагаяа танихагүй хари хүндэ үгэнхаар шамда үгэнһэмни таатай. Манайда үлөөд, ажалла даа, — гэжэ Лаваан хэлэбэ.

²⁰Иигэжэ Рахээлые абахын тула Яков долоон жэл соо Лаваанда ажал хэбэ. Рахээлдэ угаа ехээр дурлаһан Яковта тэрэ долоон жэлын долоон үдэр мэтэ богонихоноор һанагдаа бэлэй.

²¹Сагай хугасаагай дүүрэнһэнэй удаа Яков Лаваанда иигэжэ хэлэбэ:

— Һамгыемни хадамлыт. Хэлсэһэн болзорнай хүсөө, би тэрэниие һамган болгон абахамни.

²²Лаваан хамаг хүршэнүүдэе суглуулаад, найр хурим хэбэ.

²³Харанхы боломсоор эсэгэнь Яковта нюураа бүтүүлһэн ехэ басаган Леһаае хүтэлэн оруулжа, Яков тэрээнтэй унтаба.

²⁴Леһаагай зараса эхэнэр болгожо, Лаваан тэрээндэе Зилпаа гэжэ шэбэгшые үгөө хэн.

²⁵Яков үглөөгүүр һэрээд, Леһаагай хажуудань хэбтэжэ байхые харажархиба. Тиигээд тэрэ Лаваанда ошоод, иигэжэ хэлэбэ:

— Та намтай юу хэбэ гээшэбта? Рахээлые абахын түлөө би танда ажал хээ бэшэ хэн гүб? Юундэ намайе мэхэлбэт?

²⁶Лаваан иимэ харюу үгэбэ:

— Манай нютагай заншалай ёһоор, бага басагаяа эгэшэһээн урид хадамда үгэдэггүй юм. ²⁷Түрэ найрай долоон хоногой болзор дүүрэхэдэнь, бидэ бага басагаяа шамда үгэхэбди,

зүгөөр тэрэнэй түлөө ши намда үшөө долоон жэл ажаллахаш.

²⁸Яков үгөөрынь болобо. Түрэ найрай долоон хоногой үнгэрхэдэ, Лаваан тэрээндэ Рахээл басагаяа намган болгон үгэбэ.

²⁹Рахээлдээ шэбэгшэ болгон эсэгэнь зараса эхэнэр Билһаа гэдгые үгэбэ. ³⁰Тиигээд Яков Рахээлтэй инаглан унтажа, эгэшэ Леһаа гэгшэһээнэ үлүүсэ дурлаа бэлэй.

Иигэжэ Яков үшөө долоон жэл Лаваанда ажал хэбэ.

Яковай хүбүүд ба басаган

³¹Леһаада Яковай дурагүе Эзэн хараад, тэрээндэ үри хүүгэдые үгэхэ, харин Рахээлдэ хүүгэдые үршөөхэгүй гэжэ шиидэбэ.

³²Леһаа хээлитэй боложо, хүбүү түрэбэ.

— Эзэн Бурхан минии гашуудал хаража, хүбүү хайрлаа. Үбгэмни мүнөө намда дуратай болохо бээ, — гэжэ тэрэ хэлээд, хүбүүндээ «Рэувээн» («Хүбүүгээ хараһан» гэхэн удхатай) гэжэ нэрэ үгэбэ.

³³Леһаа дахин хээлитэй боложо, дахин хүбүү түрэбэ.

— Үбгэнэймни намда дурагүе Эзэн дуулажа, баһа нэгэ хүбүү үршөөбэ, — гэжэ тэрэ хэлээд, хүбүүндээ «Шимоон» («Соносоо» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ.

³⁴Леһаа дахин хээлитэй боложо, үшөө нэгэ хүбүү гаргаад, иигэжэ хэлэбэ ха:

— Үбгэндөө би гурбан хүбүү түрэжэ үгөөб, одоо тиимэһээ тэрэ намтай дүтэ холбоотой болонгүй яахаб, — гэжэ хэлээд, хүбүүндээ «Левии» («Холбоотой» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ.

³⁵Леһаа дахин хээлитэй боложо, дахин хүбүү түрэбэ.

— Мүнөө Эзэниие магтахаб! — гэжэ тэрэ хэлээд, хүбүүндээ «Иуда» («Магтаал» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ. Тэрээнһээ хойшо Леһаа хээлитэй болоогүй хэн.

30 ¹Харин Рахээл Яковһаа үхибүүтэй боложо шадахагүй байһанаа хараад, эгэшэдээ атаархан, Яковта иигэжэ хэлэбэ:

— Намда хүүгэдые үгөөгүй һааш, би үхэхэм.

²Зүгөөр Яков уурлажа, тэрээндэ харюусаба:

— Би Бурхан юм гүб? Би шамайе хүүгэдгүй болгоо юм гүб?

³Тиихэдэнь Рахээл үбгэндөө иигэжэ хэлэбэ ха:

— Энэ болбол Билһаа гэдэг минии зараса эхэнэр. Ши тэрээнтэй унта. Тэрээнтэй хүүгэд үбэр дээрэмни гарабалнь, намда үхибүүн түрөө гээд тоолохоб.

⁴Тиигээд Рахээл үбгэндөө Билһаа гэжэ зараса эхэнэрээ бага һамган болгон үгэжэ, Яков тэрээнтэй унтаад, ⁵Билһаа хээлитэй боложо, хүбүү түрэбэ.

⁶— Бурхан гуйлтыем дуулаад, хүбүү үгэжэ, намайе үршөөгөө, — гэжэ Рахээл хэлээд, тэрэ хүбүүндэ «Даан» («Үршөөгөө» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁷Удаань Рахээлэй зараса эхэнэр Билһаа дахин хээлитэй боложо, үшөө нэгэ хүбүү түрэбэ.

⁸— Би эгэшэтэеэ угаа ехэ тэмсэл ябуулжа, диилээб, — гэжэ хэлээд, хүбүүндэ «Нафталии» («Минии тэмсэл» гэхэн удхатай) гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁹Бэшэ үхибүүтэй болохогүй байһанаа Леһаа хараад, өөрынгөө зараса эхэнэр Зилпае бага һамган болгон үбгэндөө үгэбэ. ¹⁰Зилпаа Яковта хүбүү түрэбэ. ¹¹Тэрээндэ Леһаа баярлажа, иигэжэ хэлэбэ:

— Ехэ аза талаан болобо!

Тиигээд тэрэ хүбүүндэ «Гаад» («Аза» гэхэн удхатай үгэ) гэжэ нэрэ үгэбэ.

¹²Зилпаа дахин хээлитэй боложо, баһа нэгэ хүбүү гаргаба.

¹³Тиихэдэнь Леһаа иигэжэ хэлэбэ:

— Одоо минии ехэ жаргалтайе эхэнэр хүн бүхэн гэршэлхэ даа.

Тиигээд тэрэ хүбүүндэ «Ашээр» («Жаргал» гэхэн удхатай) гэжэ нэрэ үгэбэ.

¹⁴Нэгэтэ шэниисэ хуряжа байха үедэ Рэувээн таряалан дээрэ хүн үбһэн гэдэг ургамал олоод, Леһаа эхэдээ асаржа үгэбэ. Рахээл энээниень хараад, Леһаада:

30:14 Энэ ургамал эдибэл, хүнэй дура буляахада ехэ нүлөөтэй гэжэ тоологдодог байгаа.

— Хүбүүнэйнгээ олоhon тэрэ ургамалые намда үгыт, — гэжэ гуйба.

¹⁵— Үбгыемни буляжа абаншнн багадаа гү? — гэжэ Леһаа харюусаба. — Мүнөө минии хүбүүнэй олоhon ургамал абахаяа һанаба гүш?

— Хэрбээ та намда хүбүүнэйнгээ олоhon ургамал үгөө һаатнай, энэ һүни би танда Яковые үгэхэб, — гэжэ Рахээл хэлэбэ.

¹⁶Тиигээд үдэшэлэн таряаланһаа Яковай гэртээ бусахада, Леһаа угтан золгоод, иигэжэ хэлэбэ:

— Намда ерэ. Хүбүүнэйнгээ олоhon хүн үбһэн ургамалаар би шамайе дүү басаганһаа эрижэ абааб.

Иигэжэ тэрэ һүни Яков Леһаатай унтаба. ¹⁷Бурхан Леһаагай үшөө нэгэ хүбүү эриһые хангажа, Леһаа дахин хээлитэй боложо, табадахи хүбүүгээ түрэбэ.

¹⁸— Зараса эхэнэрээ үбгэндөө үгэһэнэйм түлөө шагнажа, Эзэн Бурхан намда энэ хүбүү заяаба, — гэжэ Леһаа хэлээд, хүбүүндээ «Иссахаар» («Шагнал» гэһэн удхатай) гэжэ нэрэ үгэбэ.

¹⁹Үшөө дахин Леһаа хээлитэй боложо, Яковта зургаадахи хүбүүгээ түрэбэ.

²⁰— Бурхан намда үнэхөөр туһалаа. Одоол мүнөө үбгэмни намайгаа хүндэлдэг болохо, зургаан хүбүү түрэжэ үгөө ха юмбиб! — гэжэ Леһаа хэлээд, «Зевулуун» («Хүндэлэлгэ» гэһэн удхатай) гэжэ нэрэ үгэбэ.

²¹Һүүлдэнь Леһаа басага түрөөд, тэрэнээ «Динаа» гэжэ нэрлэбэ.

²²Тиигэһээр Бурхан Рахээлэй гуйлтые дуулажа, үри хүүгэдые заяахаар шийдэхэдэнь, ²³Рахээл хээлитэй боложо, хүбүү түрөөд, иигэжэ хэлэбэ:

— Бурхан намай эшхэбтэр байдалһаа абарба.

²⁴Тэрэ хүбүүндээ «Иосиф» — «нэмэг лэ» гэһэн удхатай нэрэ үгэбэ.

**Яков Лаваан хоёрой үгээ ойлголсохо,
ойлголсохогүйшые сагууд**

²⁵Рахээлэй Иосифые түрэнэй һүүлээр Яков Лаваанда иигэжэ хандаба:

— Түрэлхи гэртээ, түрэнэн нютагтаа бусахыемни зүбшөөгйт.
²⁶Намгадтай, хүүгэдтэй болохын тула би энэ удаан танда ажал хээб. Хэр зэргэ хүдэлжэ гараһыемни та өөрөө мэдэнэ ха юмта даа. Мүнөө би бүхы намгадтаяа, үхибүүдтээ хамта ябахам.

²⁷— Хайн хүн боложо, намайе шагна! — гэжэ Лаваан хэлэбэ. — Эзэнэй үршөөл үрээлтэй байһаншни маанадташые тэрэнэ хүртэлсөө. ²⁸Ямар түлөөһэ абахабши? Дуратай юумээ аба, би үгэхэб. Гансал эндээ үлыш.

²⁹— Өөрөө мэдэнэт, яжа танда ажал хэһыемни, — гэжэ Яков харюусаба. — Минии хүдэлхэдэ, мал хүрэгтнай ехээр үдөө. ³⁰Ерэхэдэм мал хүрэгтнай хэды үсөөн һэм, харин мүнөө хэды шэнээн олон болоо гээшэб! Минии ерэхэндэ Эзэн таниие иигэжэ үрэн үршөөгөө! Харин би өөрын зөөри зөөшэтэй болохын тула өөртөө хэзээ хүдэлхэ, ажаллаха хүмбиб?!

³¹— Теэд хэлыш, ямар түлөөһэ абахаб гэнэш? — гэбэ Лаваан.

— Намда юумэ үгэхэ хэрэггүй, — гэжэ Яков харюусаба. — Би саашадаашые хони малыетнай адуулхаар, харахаар бэлэмби, зүгөөр нэгэл хэлсээтэйгээр. ³²Мүнөөдэртөө би мал хүрэг эрьэн хараад, тэдээн сооһоо хамаг хара, эрээ марьян, толботой бүхы хони хурьга, мүн алаг ямаануудые илгажа, һүүлдэнэ эдээниие хүлһэмни гэжэ абуужам. ³³Минии абаһан малые та шалгажа үзөөд, хэр зэргэ үнэн зүб байһые тодорхойлхот. Хэрбээ минии абаһан малай дунда ондоо хони, ямаа олоо һаа, та намайе хулгайшандал тоолооройгты.

³⁴— Зай, — гэжэ Лаваан хэлэбэ. — Шиниихээр болог.

³⁵Иигээд тэрэл үдэртөө Лаваан бүхы хара-алаг, хара толботой, хара зүһэтэй хони, сагаа-алаг, сагаан толботой ямаа илган абажа, өөрынгөө хүбүүдтэ үгэжэ адуулуулба. ³⁶Бусад малаа Яковта орхижо, хүбүүдээ тэрэ хони, ямаатайнь абаад, гурбан хоног ябажа хүрэхэ зайда ошобо.

³⁷Яков улаангир, бүйлөөһэн, бургааһан мододой мүшэрнүүдые абаад, холтоһыень эрээлүүлэн отолбо. ³⁸Холтоһыень эрээлэн хуулаһан модоёо малай уһа уудаг тэбшын хажууда тэрэ зообо. Мал уһа уухаяа ерэхэдээ, ороондо ородог байһан ушарһаа Яков хажуудань тэдэ мүшэрнүүдээ зоогоо бшуу. ³⁹Һүүлдэнэ

мал ороондо ороходоо, алаг зүхэтэй хурьга, эшэгэ гаргадаг болобо.

⁴⁰Тиигээд Яков мал илган, алаг хурьгад, эшэгэдхээ бүридэһэн өөрын хүрэгые Лаваанай хотонһоо холохон адуулаад, бусад малые Лаваанай хотондо дүтэ адуулдаг болобо.

⁴¹Тобир, хүсэ ехэтэй малай ороондо ороходо, Яков уһалууриин тэбшэдэ дүтэхэн үнөөхи мододой мүшэрнүүдые зоодог байба. ⁴²Ахир, шадалгүй малай ороондо ороходо, мүшэрнүүдээ урда тээнэ тэрэ табидаггүй хэн. Тиигэжэ ахир, шадалгүй хони, ямаад түрэхэдөө, Лаваанай болодог, харин шадалтай, тэнхээ һайтайнь Яковта хүртэдэг болобо.

⁴³Иигэжэ Яков угаа ехээр баяжажа, олон хони, ямаатай, тэмээдтэй, элжэгэнүүдтэй болоо хэн. Мүн тэрэ олон тоото эрэ, эмэ зарасатай болоо бэлэй.

31 ¹Лаваанай хүбүүд хоорондоо иигэжэ хөөрэлдэдэг болобо:

— Яков гээшэ эсэгымнай хамаг зөөри түрижэ абаа. Манай эсэгийн баялигаар тэрэ өөдэлбэ.

Яков иимэ үгэнүүдыень дуулахаһаа гадна ²Лаваанай урданайхиһаа ондоохоноор өөртэнь хандажа эхилһые ажаглаа бэлэй.

³Эзэн тэрээндэ иигэжэ айладхаба:

— Ши үбгэ эсэгынгээ, түрэл гаралайнгаа нютаг буса. Би ходоодоо шамтай байлсахаб.

⁴Яков Рахээл Леһаа хоёрые хониной бэлшээри, хээрэ газар руу дуудажа ерүүлээд, ⁵иигэжэ хэлэбэ:

— Би танай эсэгэ намда анханайхиһаа ондоогоор хандадаг болоо гэжэ хаража байнаб. Зүгөөр минии эсэгийн Бурхан намтай. ⁶Эсэгынтнай ажалда бүхы шадалаараа хүдэлһием таанад өөһэдөө мэдэнэт. ⁷Харин тэрэ намай мэхэлдэг, хэлсэһэн түлөөһээ арба дахин хубилгадаг байгаа. Гансал Бурхан намда муу юумэ хүүлэдэггүй хэн. ⁸Эсэгынтнай «толботой бүхы малые хүлһэн гэжэ аба» гэхэдэ, бүхы мал толботой түл гаргадаг болоо. «Бүхы алаг зүхэтэй мал хүлһэн болгожо аба» гэхэдэнь, бүхы мал алаг түл гаргажа захалаа. ⁹Эгээл иигэжэ Бурхан танай эсэгийн мал хүрэг намда дамжуулаа.

¹⁰Нэгэтэ малай ороондо орохо хаһада би зүүдэ зүүдэлбэб: ямаадые тэхэдэжэ байһан тэхэнүүд бүгэдэ толботой, алаг гээд харагдаба. ¹¹Тиигээд Бурханай элшын намайе тэрэ зүүдэндэмни «Яков!» гэжэ ооголходо, би «эндэ байнаб» гэжэ харюусааб. ¹²Тиихэдэмни тэрэ хэлэбэ: «Харыш, ямаа тэхэдэжэ байһан бүхы тэхэнүүд толботойнууд гү, али алагууд. Би Лаваанай шамайе мэхэлжэ байһые харанаб. ¹³Хэдэн жэлэй урда би эндэ ерэхэ замдашни шамтай хөөрэлдөө бэлэйб. Ши тэрэ газарые «Бейт-Ээл» гэжэ нэрлээд, хадын шулуу хүшөө мэтээр бодхоод, олива модоной шэнгэн тоһо дээрэнь адхажа, Намда үгээ үгэжэ, тангариг үргэһэнөө һанана гүш? Би болбол тэндэ шамтай хөөрэлдэһэн Эзэн Бурхан мүнби. Ши энэ нютаг дары орхижо, түрэхэн нютагаа буса».

¹⁴Рахээл Леһаа хоёр Яковта иигэжэ харюусаба:

— Эсэгымнай зөөриһөө манда хүртэхэ юумэн бидэ хоёрто бии гээшэ гү? ¹⁵Тэрэмнай маанадые хариин гэжэ тоолодог. Маанадые эд бараан шэнгээр худалдаа, харин манай түлөө абаһан бүхы мүнгөө өөртөө хэрэглээд дууһаа. ¹⁶Тиимэ хадань, Бурханай манай эсэгэһээ абаһан зөөри зөөшэ бидэнэй мүн үхибүүдэймнай гээшэ. Тиимэхээ Бурханай үгэ дуулаха ёһотойш.

¹⁷Яков хүүгэдээ, һамгадаа тэмээдтэ һуулгаба. ¹⁸Эсэгынгээ амидаржа байһан Хананаан орон руу ябахаяа эһэжэ, Падаан-Араамда суглуулһан хамаг зөөриее бүридхөөд, адуу малаа туужа, аян замда гараба. ¹⁹Тэрэ үедэ Лаваан хонидойнгоо нооһо хайшалхаяа хүдөө ошоһон байгаа. Тиихэдэнь Рахээл эсэгынгээ майханда ороод, онгонуудыень һэмээхэн абажархиба. ²⁰Араам яһатан Лаваанда гаража ошохо тухайгаа Яков хэлэнгүй, тэрэниие мэхэлһэн болобо. ²¹Иигэжэ Яков бүхы юумээе абаад, түргөөр тэндэхээ гаран ошоо бэлэй. Тэрэ Евфрат мүрэниие гаталжа, Хананаан орон нютагта оршодог Гилеаад нютаг руу зорибо.

²²Яковай ябаһанай удаа гурбан хоногой үнгэрһэн хойно Лаваан энээн тухай дуулаад, ²³түрэл гаралаа суглуулаад, Яковые мүрдэн ошобо. Долоон хоногой удаа тэдэ Яковые Хананаанай Гилеаад гэдэг хадалиг үндэр нютагта хүсэбэ.

²⁴Һүни боложо, хээрэ хоноходоо, араам арадай Лаваанай зүүдэндэ Бурхан үзэгдэн, иигэжэ айладхал буулгаба:

— Яковта һайн, муушые үгэ бү хэлэ, болгоомжоло!

²⁵Яков Гилеад хадада майхан табяад байжа байгаа. Лаваан тэрэниие мүрдэн хүсэжэ, ойрохононь майхан мүн лэ татаад тогтобо. ²⁶Тиигээд Лаваан Яковта ерээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Ши юундэ намайе мэхэлжэ, хоёр басагадыем баряанда абаад ошоһондол ошобош? ²⁷Нюусаар тэрьедэхэ, намһаа хорохо, намайе мэхэлхэ ямар ушар байгаа? Хэрбээ шинии намда хэлэһэн хаа, ябахадшни найр наадатай, дуутай, хэнгэрэг, ятага дуугарган үдэшэхэ байгаабди. ²⁸Харин ши намда басагадаа, зээнэрээ таалаха аргашье үгөөгүйш! Тэнэг юумэ гаргааш! ²⁹Би тэрэнэйш түлөө шамайе нилээд мэгдэхэхэ һэм, зүгөөр энэ хүни шинии эсэгийн шүтэдэг Бурхан намда үзэгдөөд, «Яковта хайн, муушье үгэ бү хэлэ!» гэжэ айладхаа. ³⁰Зай, яхааб, ши түрэхэн гэрээ ханаад намһаа ошобо гэлэйш. Зүгөөр гал гуламтыемни хамгаалдаг бурхадыем юундэ хулгайлаабши?

³¹— Хоёр басагадаа та намһаа хүсөөр абажа үлөөжэ болохот гээд би һэжэг түрөөб, — гэжэ Яков Лаваанда харюусаба. — ³²Харин танай бурхад тушаа би юушье мэдэнгүйб. Бүхы юумыемнай нэгжэхэдэтнай болохо, танай гэхэ юумэнэй олдобол, абагты! Зүгөөр хэн нэгэндэ бурхадтнай олдоо хаань, тэрэ хүн амиды мэндэ үлэхэгүй!

Лаваанай онгонуудые Рахээл хулгайлаа гэжэ Яков ой ухаандаашье оруулхагүй байба.

³³Лаваан Яковай, Леһаагай, Зилпаа, Билһаа гэжэ хоёр зараса эхэнэрнүүдэй майхангуудаар ябажа, нэгжэбэшье, юумэ олобогүй. Тэрэ Леһаагай майхан нэгжээд, Рахээлэй майхан руу оробо. ³⁴Рахээл хулгайлһан онгонуудаа тэмээнэй тохом доро табяад, өөрөө дээрэнь нуугаад байба. Лаваан майхан соо нэгжээд, юушье олобогүй. ³⁵Рахээл тэрээндэ:

— Хүндэтэ абамни! Эхэнэрэй харынхи намда ушаржа, урдатнай бодоод зогсожо шадахагүй байһандамни намайе хүлисыт, — гэжэ хэлэбэ.

Лаваан бүхы юумэ нэгжээшье хадаа онгонуудаа олоогүй ³⁶ушарһаань Яков сухалдажа, Лавааниие зэмэлжэ захалба:

— Би ямар гэм танай урда хээбиб, юундэ намай намнаха, мүрдэхэ мүшхэхэ болобот? ³⁷Та минии хамаг эд зөөри урбуулбат, теэд өөрынгөө гэхэ юумэ олобо гүт? Түрэл гаралнуудаймнай урда табижа харуулагты, олоо хаа! Тэдэ маанадай зүб, бурууе

шийдхэг. ³⁸Хорин жэл би танда ажал хээб. Энэ саг соо нэгэшье хонин, нэгэшье ямаан түл хаяагүй. Би танай мал хүрэгһөө нэгэшье хуса, тэхэ гаргажа эдеэгүйб. ³⁹Малда арьяатанай добтолоо хадань, би танда һэеыень асаржа, өөрөө түлэнгүй үнгэржэ байгаагүйб. Хороһыень өөрынгөө зөөрээр хаадаг һэм. Үдэршье байг, хүнишье байг, малай хулгайда ороо һаань, та намаар түлүүлдэг байһан бэшэ гүт? ⁴⁰Үдэрэй халуунда халуудажа, хүниндөө дааража байгаад, нюдөөшье анингүй малыетнай харууһалааб. ⁴¹Хорин жэлэй туршада би танда ажал хэжэ байгааб. Басагадыеш абахын тула арбан дүрбэн жэл соо богоол мэтэ хүдэлөөб, удаань өөрын гэхэ малтай болохын тула үшөө зургаан жэл соо хүдэлөөб. Харин та хүлһэнэй мүнгыемни арба дахин ондоо болгожо, мэхэлжэ байгаат. ⁴²Хэрбээ үбгэ эсэгэнэрэймни шүтэн мүргэдэг Бурханай намда туһалаагүй һаань, би танайхиһаа гар хоохон гараха байгааб. Бурхан минии хүшэр хүндэ ажал, зоболонгыем хаража, энэ үнгэрһэн хүни намайе хамгаалан ороол!

⁴³Лаваан Яковта харюу үгэн:

— Хоёр һамгадшни яагааш һаа минии басагад, хүүгэдшни минии зээнэр. Эдэ бүхы мал, эндэ хаража байгаа бүхы юумэншни минии. Зүгөөр би түрэхэн басагадаа гомдохоохо аалби? Али зээнэрээ? ⁴⁴Зай, тиигээ хадаа хоюулаа хоорондоо хэлсээ баталая, тиигээд хэлсээнэймнай гэршэ байха ёһотой, — гэжэ хэлэбэ.

⁴⁵Тиихэдэнь Яков томо шулуу хүшөө мэтээр бодхожо һуулгаад, ⁴⁶түрэл гаралнуудтаа хэлэн, олон шулуу хамта обоолжо, хоорондоо тогтоохон хэлсээгээ гэршэлэн баталжа, бултадаа шулуун обоо тойрон һуужа, хамта эдэе хоол бариба. ⁴⁷Лаваан араам хэлэтэй һэн тула энэ шулуун добые «Егаар-Саһадутаа» гэжэ нэрлэбэ, харин Яков еврей хэлээрээ «Галиээд» гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁴⁸Удаань Лаваан Яковта иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ обоо ши бидэ хоёрой хоорондоо баталһан хэлсээнэй гэршэ мүн!

Энээнһээ хойшо тэрэ газар Галиээд гэгдэдэг. ⁴⁹Тиигээд үшөө ондоогоор «Мицпаа», оршуулбал, «Харуулай газар», гэдэг. Юундэб гэхэдэ, Лаваан нэмэжэ саашань хэлээ һэн:

— Бэе бэеһээ таһаржа, харалсахаяа болиходомнай, Эзэн маанадые байһан газартамнай анхаран хаража, бидэ али алиндаа урдань харюусаха болонобди. ⁵⁰Хэрбээе ши минии басагадые доромжолоо хаа гү, үгышые хаа, тэдэнэй хажуугаар шэнэ һамгадые абаа хаа, ханажа яба: минии нюдэнһөө далда байгаашье хааш, Бурхан ши бидэ хоёрой бүхы үйлэ хэрэг хаража, гэршэлжэ байха! ⁵¹Хаража бай, бидэ хоёр түрэнэн нютагуудайнгаа хилэ дээрэ энэ шулуун обоо бодхообди. ⁵²Би эндэһээ саашаа газар руу, шинии урдаһаа дайлан орохогүйб, шишые эндэһээ наашаа гаража, минии урдаһаа дайлахагүйш. Энэ добо бидэ хоёрой хоорондоо тогтооһон хани барисаанай гэршэ мүн. ⁵³Манай зүб бурууе шинии үбгэ эсэгэ Авраһаамай, минии үбгэ эсэгэ Нахоорой шүтэн зальбардаг Бурхан шүүбэрилжэ шиидхэг лэ.

Тиихэдэнь Яков өөрынгөө эсэгэ Исаагай шүтэн зальбардаг Эзэн Бурханай нэрээр тангариг үргэбэ. ⁵⁴Һүүлээрын тэрэ мал үүсэлэн гаргаад, шатаажа, Эзэн Бурханда үргэбэ. Удаань Яков бүгэдэндэ зорюулан, найр хэбэ. Иигэжэ тэрэ хүниндөө тэдэ бултадаа хада уула дээрэ хоноо бэлэй.

Яковай Эсаавтай эблэрэлгэ

32 ¹Үглөөгүүрын Лаван эртэлэн бодоод, зээнэрээ, басагадаа таалаад, үреэгээд, нютагаа бусаба.

²Яковай эсэгынгээ орон нютаг руу шэглэн ябаха замдань Бурханай хэдэн элшэнэр тэрээнтэй ушарба. ³Тэдэниие хараад, Яков иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ Бурханай бууса байра гээшэ.

Тиигээд тэрэ газараа «Махнайм», оршуулбал, «Хоёр бууса», гэжэ нэрлэбэ.

⁴Энэ үедэ Дабһата далайн урда талада оршодог Эдоом ороной Сеиир гэдэг газарта ажаһуугша Эсаав ахадаа Яков хэдэн хүнүүдые эльгээжэ, ⁵иигэжэ дуулгахыень захирба:

— Танай богоол болохо Яков мүнөө хүрэтэр Лаваанайда ажаһуужа байгаа. ⁶Мүнөө намда ехэ мал хүрэг, эрэ, эмэ зарасануудшые бии. Танһаа үршөөл эрижэ, хоорондоо эе эб тогтоохын тула энэ мэдээ элшэнүүдээр эльгэнэб.

⁷Эльгээгшэдынь Эсаавтай уулзаад бусахадаа, Яковта иигэжэ хэлэбэ:

— Эсаав ахатайтнай уулзаабди. Тэрэ урдаһаатнай дүрбэн зуун хүнтэй хамта наашаа ерэжэ ябана.

⁸Яков айхабтар ехээр айба. Тиигээд тэрэ өөрынгөө зониие, адуу малаа хоёр бүлэг болгон хубаажа, ⁹«хэрбээ Эсаав нэгэ бүлэгтэ добтолжо усадхаа гээшэ хаань, нүгөө бүлэг зугадажа шадахадаа болохо» гэжэ бодобо.

¹⁰Тиигээд Яков Эзэн Бурханда мүргэн зальбарба:

— Үбгэ эсэгэ Авраһаамай, минии эсэгэ Исаагай Эзэн Бурхан! «Түрэнһэн нютагаа, түрэл садаада ши буса. Тэндэ шамда хайн хайханиие Би үгэхэб» гэжэ Та намда айладаа бэлэйлта.

¹¹Танай богоол би хамаг үршөөл хайраһаатнай, хэшэгһээтнай хүртэхэ эрхэтэй гээшэ гүб? Түрэл нютагһаа гаража, Иордан голые гаталхадаа, би гартаа гансахан тулгууртай ябаа бэлэйб. Мүнөө бусажа ябахадаа, хоёр бүлэг болгон хубаарилһан олон зонтой, үй түмэн адуу малтай ябанаб. ¹²Маанадые минии аха Эсаавһаа абарыт! Би айнаб: тэрэ ерэжэ, намайе, һамгад, хүүгэдыемни бултыень алахал! ¹³Та намда хайн хайханиие хүргэжэ, уг удамыем далайн эрьсын элһэн мэтэ тоо томшогүй болгохоб гэжэ айладаа бэлэйлта. Тэрэ үгээе һанажа, намда туһалыт!

¹⁴Яков тэндээ хоноод, Эсаавта бариха бэлэг бэлдэжэ, ¹⁵хоёр зуун ямаа, хорин тэхэ, хоёр зуун хони, хорин хуса, ¹⁶ботоготой гушан энги, дүшэн үнээ, арбан буха, хорин эмэ, арбан эрэ элжэгэ илгаба. ¹⁷Тиигээд энэ малаа түрэл түрэлөөрнь амьарлан, хэдэн хүрэг болгоод, тус бүриень нэгэ нэгэ зарасада даалгажа, иигэжэ хэлэбэ:

— Таанад минии урда ороод ябагты! Хүрэг бүхэнэй хоорондо зай баряад туугты!

¹⁸Эгээл урид ябаһан хүрэг туугша зарасадаа Яков иигэжэ захирба:

— Минии аха Эсаавтай уулзахадашни, тэрэ шамһаа «хэнэй зараса гээшэбши? Хайшаа зоринош? Хэнэй мал туунаш? « гэжэ һурахадань, ¹⁹иигэжэ харюусахаш: «Энэ танай дүү, үнэн сэхэ богоол Яковайтнай мал. Эдэ бүгэдые дүүтнай танда бэлэг болгон үгэнэ. Эзэмнай хойноһоомнай ерэжэ ябана».

²⁰Хоёрдохи, гурбадахи болон бусад хүрэг туужа ябааша зара-санарта адли эдэ үгэнүүдые хэлэхыень заажа үгөөд,

— Таанад Эсаавтай уулзахадаа ²¹«танай үнэншэ зараса Яков маанадай хойноһоо ерэжэ ябана» гэжэ заабол хэлээрэйг-ты, — гэбэ. «Хэрбээ Эсаав ахадаа уридшалан иимэ олон бэлэг үгөө һаам, сэдхэлынь зөөлэржэ, намтай уулзажа магадгүй» гэжэ Яков досоогоо бодоһон байгаа.

²²Бэлэг болохо малаа туулгажа эльгээгээд, Яков өөрөө тэрэ һууридаа дахин хонохоёо үлэбэ.

²³Гэбэшье тэрэл хүни Яков Леһаа, Рахээл һамгадаа, Зилпаа, Билһаа гэдэг хоёр зараса эхэнэрнүүдээ, арба нэгэн хүүгэдээ абаад, Яббок голые гарасаар гаталан гараба. ²⁴Удаань тэрэ бүхы зөөри хогшолоо, мал хүрэгөө голой саана гаргаба. ²⁵Тиигээд Яков һөөргөө голоо гаталан, хуушан газартаа ерэжэ, гансаараа үлэбэ.

Һүниндөө танигдаагүй хэн нэгэн Яковта ерэжэ, үүр сайтар тэрээнтэй барилдаба.

²⁶Яковые диилэхэгүй байһанаа тэрэ ойлгоод, Яковай ташаа-гай яһанай үеһөөнь гаратар сохибо. ²⁷Тиигээд тэрэ хүн Яковта хэлэбэ:

— Намайе таби, үүр сайхаяа байна.

— Намай үреэгээгүйдэтнай табихагүйб, — гэбэ Яков.

²⁸— Шинии нэрэ хэн бэ? — гэжэ тэрэ хүн асууба.

— Яков, — гэбэ ха тэрэ.

²⁹Тиихэдэнь тэрэ хүн хэлэбэ:

— Энээнһээ хойшо шинии нэрэ «Яков» бэшэ болохо. Ши хүнтэй тэмсэжэ, илаад, удаань Бурхантай тэмсэжэ диилэһэн хадаш шамда «Израиль», оршуулбал, «Эзэн Бурхантай тэмсэг-шэ» гэдэг нэрэ үгтэбэ.

³⁰— Өөрынгөө нэрэ намда хэлыт! — гэжэ Яковай гуйхада,

— Ши минии нэрэ мэдээд яаха гээбши? — гэжэ тэрэ хүн харюусаад, үрээл табяад, ошобо.

³¹— Бурхантай нюураараа уулзаһан аад, амиды мэндэ үлэхэм-ни гайхалтай, — гэжэ Яков хэлээд, тэрэ газарые «Пэниээл», оршуулбал, «Бурханай нюур», гэжэ нэрлэбэ.

³²Наран гараба. Яков Пэниээлһээ ошоходоо, ташаа яһанай үеһөө гараһан ушарһаа дохолжо ябаа бэлэй. ³³Мүнөө болотор

израильшууд ташаа гуяын мяха юундэ эдидэггүйб гэбэл, Яковай тэрэ газарайнь үе мүсэ булгалуулагдаһан байгаа бшуу.

33 ¹Яковай харахада, урдаһаань Эсаав ерэжэ ябаба, тэрэнтэй дүрбэн зуун хүн ябалсана. Тиигээд тэрэ Леһаа, Рахээлые тус бүриин хүүгэдүүдтэйн, хоёр зараса эхэнэрые тус бүриин үхи хүүгэдүүдтэйн суг илган байлгаад, ²зараса эхэнэрнүүдые хүүгэдтэйн хамта урда, хойноһоонь Леһаае үхи хүүгэдтэйн, удаань Рахээлые Иосифтой хамта зогсооба. ³Өөрөө Яков урагшаа гаража, ахадаа дүгэлхэ үедөө тэрэнэйнгээ урда долоо дахин газар мүргэбэ.

⁴Зүгөөр Эсаав тэрээндэ гүйжэ ерээд, тэбэрин үбсүүндээ хашаба, таалаба, тиигээд хоюулаа бархирбад. ⁵Эсаав һэгээ орожо, эхэнэрнүүдые, үхибүүдые обёороод, асууба:

— Эдэшни хэд гээшэб?

Яков харюусаба:

— Танай барлаг болохо намайе Бурхан үреэжэ, иимэ үхи хүүгэдые үршөөгөөл.

⁶Зараса эхэнэрнүүд үхибүүдтээ ерэжэ, Эсаавта доро дохибо. ⁷Һүүлээрын Леһаа хүүгэдтээ ерэжэ дохибо, бүри һүүлээрын Иосиф Рахээл эхэтээ ерээд, Эсаавта доро дохин мүргэбэ.

⁸— Минии урдаһаа тиимэ олон мал хүрэг эльгээһэншни ямар удхатайб? — гэжэ Эсаав асууба.

— Хүндэтэ ахамни! Тантай би эбтэй эетэй байхын тула бэлэг эльгээгээ һэм, — гэжэ Яков харюусаба.

⁹— Намда хамаг юумэн биил даа, — гэбэ Эсаав. — Энэ эд зөөриез өөртөө үлөө.

¹⁰— Үгы, — гэжэ Яков харюусаба. — Хэрбээ та намда муу һанаагүй болбол үгэһэн бэлэгыемни абыт даа. Намайе илдам һайханаар угтаһантнай, танай нюур шарай дахин хараһамни Эзэн Бурхантай уулзажа байһандал мэтэ! ¹¹Минии бэлэг тогтоон абыт. Бурханай ашаар намда хамаг юумэн бии.

Энэ мэтээр Яков Эсаавые ехэл гуйжа, тэрэнь бэлэгыень абаба.

¹²— Зай, манайда ошоё даа. Би урдатнай ороод, зам заажа үгэхэб, — гэжэ Эсаав хэлэбэ.

¹³— Хүндэтэ ахамни! Үхибүүдни бага, хүсэ шадалгүй. Тиигээдшье малаймни нарай түлтэе хараа ёһотойт. Нэгэ үдэрөөр шанга туубал, үхэхэ. ¹⁴Тиимэхээ та намһаа урид харигты. Харин би бага балшар хүүгэдэйнгээ, түл малайнгаа аяар аажамхан ябажа, танай Сеиир нютаг ерэхэб, — гэжэ Яков харюусаба.

¹⁵— Тиигээ хаа, би хэдэн зарасаяа үлөөһүү. Тэдэ танда туһалха, — гэжэ Эсаав дурадхаба.

— Хэрэггүй даа. Эгээл шухалань — та бидэ хоёрой эб эеэ ололсоһон ушар болоно ха юм, — гэжэ Яков хэлэбэ.

¹⁶Тэрэл үдэртөө Эсаав һөөргөө Сеиир зүглэн мордобо. ¹⁷Харин Яков холо ябаха дурагүй байһан ушарһаа тэндэхээ холо бэшэхэнэ отог бодхоогоод, малдаа хашаа бариба. Тиимэхээ тэрэ газар «Сукоот», оршуулбал, «отогууд» гэжэ нэршэһэн юм.

¹⁸Удаань Яков Иордан голые гаталан, Ханаһаан орон руу ерээд, Шехем хотын хажууда буусаяа түхээрэн байрлаба. Иигэжэ Яков Падаан-Араамай хойто зүгһөө гараад, Ханаһаан орон нютагта амар мэндэ ерээ бэлэй. ¹⁹Тэрэ хотын нуури анхан табигша Шехем гэдэг хүнэй хүбүүн Хамоорой үри һадаһадһаа зуун мүнгөөр тэрэ уужам газарые үмсын зөөри болгон, худалдажа абаад, майхангуудаа бодхоон нуурижаба. ²⁰Тэндээ тэрэ үргэлэй шэрээ түхээржэ, «Израильшуудай шүтэдэг Эзэн Бурханай үргэлэй шэрээ» гэжэ нэрлээ һэн.

Динаае хүсөөр эдлэлгэ, аханарайнь үһөөгөө абалга

34 ¹Леһаһаа түрэхэн Яковай басаган Динаа тэрэ нютагай басагадые харахаяа гэрһээ гараа бэлэй. ²Тиихэдэ тэндэхи обог зоной удамаршан, хив обогтон болохо Хамоорой хүбүүн Шехем тайжа тэрээниие хаража, хүсөөрөө барин, эдлэбэ. ³Тиигээд Шехем Динаада сэдхэл зүрхөөрөө татагдан дурлажа, басаганда инаглан һайхан үгэнүүдые хэлэбэ. ⁴Удаань тэрэ өөрынгөө эсэгэ Хамоорто ошожо, иигэжэ гуйба:

— Тэрэ басагыё намда һамган болгон абажа үгыт.

⁵Хамоорой хүбүүн Шехемэй Динаа басагыень бузарлаһан, хүсөөрөө эдлэхэн тухай Яков дуулаба, гэбэшье хээрэ талада

малаа адуулхан хүбүүдэйнгээ ерэтэр абяагүй байха гэжэ шийдээ нэн.

⁶Шехемэй эсэгэ Хамоор Яковтай хөөрэлдэхээ ерэбэ. ⁷Яковай хүбүүд хээрэ талаһаа ерэхэдээ, Динае бузарлаһан тухай дуулажа, угаа ехээр сухалдаба. Шехем Яковай басаган Динае хүсөөрөө эдлэжэ, болошогүй юумэ хэжэ, бүхы израильшууды доромжолоо болоно шуу.

⁸Хамоор иигэжэ хэлэжэ эхилбэ:

— Минии хүбүүн Шехемэй сэдхэл танай басаган тээшэ тэгүүлнэ. Тиймэнэеэ басагыетнай минии хүбүүндэ һамган болгон үгэгты гэжэ эринэб. ⁹Таанар маанадтай худа ураг болыт гэхэ байнаб, танай басагад манай бэри болохо, манай басагад танай хүбүүдэй һамгад болохо. ¹⁰Манаар суг ажаһуугты, газарнай үргэн, үмсэдөө абахада, аралжаа наймаа хэхэдэ болохо.

¹¹Тийгээд өөрөө Шехемшые Динаагай эсэгэдэ, аханарта иимэ үгэнүүдтэй хандаба:

— Та бүгэдын талархалда хүртэхын тула хэлэнэн юумыетнай дүүргэхөөр бэлэмби. ¹²Эгээл ехэ энжэ эригты, эгээл сэнтэй бэлэгүүды нэрлэгты, хэлэнэн юумыетнай би таанадта үгэхэб, гансал энэ басагаяа намда һамган болгон үгыт!

¹³Дүү басаган Динааень Шехемэй бузарлан доромжолһон ушарһаа Яковай хүбүүд Шехем болон тэрэнэй эсэгэ Хамоорые мэхэлхэ гэжэ шийдээд, иигэжэ хэлэбэ:

¹⁴— Угы, бидэ тийгэжэ шадахагүйбди. Бэлгээ отолуулаагүй хүндэ дүү басагаяа һамган болгон үгэхые сээрлэнэбди. Энэнь бидэндэ эшхэбтэр үйлэ мүн. ¹⁵Зүгөөр нэгэ эрилтыемнай дүүргээ һаатнай — таанадай хамаг эрэшүүлэй маанад мэтэ отололго хүүлээ һаань, зүбшөөл үгэхэбди. ¹⁶Тийгэбэлтнай, бидэ басагада таанадта хадамда үгэдэг, өөһэдөө танай басагадаар һамга хэдэг боложо, таанадаар хамта һуужа, нэгэ арад болохобди. ¹⁷Хэрбээ манай хэлэһые арсаа һаатнай, бэлгээ отолуулхаһаа татагасаа һаатнай, бидэ дүү басагаяа абаад, зөөжэ ошохоннай.

¹⁸Хамоор Шехем хоёр энэ хэлэгшыень зүбшөөбэ. ¹⁹Яковай басаганда тэсэбэриггүй болотороо хүсэн дурлаһан залуу хүбүүн дары түргэн тэрэ ёһолол хүүлэхээ шийдэбэ. Шехем гэр

бүлэдөө хамагай хүндэтэй хүн байхан болохолоорнь хэлэһэн үгэнь шанга хуули мэтэ бэлэй.

²⁰Иигэжэ тэрэ Хамоор эсэгэтээ хамта хотын хэрэмэй бартаануудай хажууда суглаа хурал хэдэг эрэшүүлдэ ошоод, иигэжэ идхажа оробо:

²¹— Эдэ зон энхэ тайбан байха дуратай зон. Тиимэһээ манай газар дайдада нютаглаг, дайдаарнай наймаа хэжэ ябаг. Газар дайдамнай уужам ха юм. Бидэ тэдэнэй басагадые һамгад болгожо абахабди, өөһэдынгөө басагадые тэдээндэ һамгад болгожо үгэхэбди. ²²Зүгөөр маанадаар сугтаа ажаһууха, нэгэ арад болохын тула тэдэнэр нэгэл эрилтэ табина: манай эрэшүүл тэдээн шэнги бултаараа бэлгэ отолуулга хүүлэхэ ёһотой гэнэ. ²³Хэрбээ энэ эрилтыень дүүргээ һаамнай, эдэ зон маанадаар нэгэн амин ажаһуудаг болохо, тиихэдэнь тэдэнэй мал хүрэг, эд зөөринь манай гарта орохо.

²⁴Хотын хүн зон Хамоор Шехем хоёрой үгэдэ орожо, бүхы эрэшүүл отололго хүүлэбэ.

²⁵Бэлгэ отолһон ёһололһоо хойшо гурбадахи хоногто эрэшүүлэй үшөө үбшөөрхэжэ, тэнхээгүй байхада, энэ үе һамбаашалан, Яковай хоёр хүбүүд, Динаагай түрэнэн аханар Шимоон ба Леви хэлмэнүүдэ абажа, һаадгүй хото балгаһандань ороод, тэндэхи эрэшүүлье бүгэдыень хюдаба. ²⁶Тэдэ Хамоорые болон тэрэнэй хүбүүн Шехемые хэлмээр сабшажа алаад, Динаае тэдэнэйхиһээ абажа, гэртээ бусаба. ²⁷Дүү басагыень удамаршынь хүбүүнэй доромжолон бузарлаһанай харюуда бүхы хотын зонһоо үһөөгөө абаха гэжэ Яковай бусад хүбүүд хото руу ерээд, айл бүхэнэй гэр тоножо, сүйд хэбэ. ²⁸Хотын зоной бүхы мал, элжэгэ болон хээрэ байгаа бүхы зүйл, ²⁹бүхы эд зөөриень хаман абажа, эхэнэрнүүдыень болон хүүгэдыень баряанда абаба.

³⁰Энээнэй удаа Яков Шимоон Леви хоёрто иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Таанар намда гай тодхор асарбат! Энэ нютагай яһатан, ханаһаан, пэризи обог зон бултадаа бидэндэ хоролхохо. Бидэ үсөөмди. Хэрбээ тэдэнэй хамта бидэнэй урдаһаа дайлаа һаань, бидэ бултадаа усадхагдахабди!

³¹Зүгөөр Шимоон Леви хоёр иигэжэ харюусаба:

— Энэ нютагаархиной дүү басагыемнай янхан эхэнэр мэтээр доромжолһоной удаа бидэ абья шэмээгүй һуужа байха юм гүбди?!

Яковай Бейт-Ээл бусалга

35 ¹Бурхан Яковта иигэжэ айладхаба:
— Зай, Бейт-Ээл хүрэтэр нүүгээд, тэндээ һуурижа! Олон жэлэй урда тээ Эсаав ахаһаа зугадан тишээ ошоходошни, Би шамда үзэгдөө һэм. Ши тэндэ ошоод, Намае хүндэлэн, үргэлэй шэрээ зохёон бари!

²Тиимэхээ Яков гэр бүлэдөө болон өөрын бүхы зондо иигэжэ хандаба:

— Таанадта байһан бурхадай дүрсэнүүдые абажа хаягты, удаань бээ угаагаад, хубсаһа хунараа һэлгэгты. ³Удаань эндэхээ хүдэлэн, Бейт-Ээл руу нүүхэбди. Тэндэ би Бурханда үргэлэй шэрээ барихаб. Тэрэ болбол зоболондо ороһон үедэмни туһалаа, минии ябаһан газарта намтай хамта байлсаа.

⁴Албата зониинь абажа ябаһан бүхы бурхадай дүрсэнүүдые, шэхэнэйнгээ сахаригуудые абаад, Яковта үгэбэ. Эдэ бүгэдые Яков Шехем хотодо дүтэ байһан нэгэ сарса модон доро газарта булаба.

⁵Тэдэнэй аян замдаа гарахада, нютагай арад зон гэнтэ Бурханһаа айжа эхилбэ. Тиигэжэ Яковай хүбүүдэй хойноһоо хэншые дахажа, тэдээндэ добтолбогүй.

⁶Яков бүхы зоноо, мал хүрэгөө абан, Ханаһаан орон нютагай Лууз, ондоогоор хэлэбэл, Бейт-Ээл гэдэг газар ерэжэ һуурижаба. ⁷Тэндээ тэрэ үргэлэй шэрээ бүтээбэ. Тиигээд Яков энэ газараа «Ээл-Бейт-Ээл», оршуулбал, «Бейт-Ээлэй Бурхан» гэжэ нэрлэбэ. Юундэб гэбэл, урдань Яковай Эсаав ахаһаа тэрьедэхэ үедэ эгээл тэндэ Бурхан Өөрыгөө Яковта элирхэйлээ бэлэй.

⁸Тиихэдэ Ривкаае хүхээе хүхүүлжэ хүн болгоһон хүгшэн Девораа наһа баража, тэрэниие Бейт-Ээлэй урда талада байдаг нэгэ сарса модоной дэргэдэ газар малтажа, хүдөөлүүлээ бэлэй. Тэрэ газар «Алоон-Бахуут», оршуулбал, «Гашуудалай сарса модон» гэжэ нэршээ һэн.

⁹Яковай иигэжэ Падаан-Араамһаа бусажа ерэхэдэ, Бурхан тэрээндэ дахин үзэгдэжэ, дахин үрээбэ. ¹⁰Бурхан тэрээндэ иигэжэ айладхаа:

— Мүнөө болотороо ши эхэ, эсэгынгээ үгэһэн «Яков» гэжэ нэрээр ябааш. Харин энэ саһаа эхилэн, ши Минии үгэһэн «Израиль» нэрэтэй болобош.

¹¹Бурхан тэрээндэ үшөө иигэжэ айладхал буулгаа:

— Би болбол хизааргүй хүсэтэ Бурхамби. Үри хүүгэдээр үнэр үдхэн боложо, тоо томшогүй олон уг удамтай байхаш болтогой! Шинии уг удамһаа нэгэ ехэ үндэһэ яһатан бии болоод, тэдэнһээ үдэн, хэдэн улас бии болохо. Шинии үри хүүгэдһөө хожомынь олон хаашуул түрэхэ. ¹²Авраһаам болон Исаагта үмсэ болгон үгэхөөр найдуулһан тэрэ орон нютагыг Би шамда үргэхэб. Тиигээд тэрэ газар шинии үхи хүүгэдээр үеһөө үедэ дамжан байдаг угай газар болохо.

¹³Тиигээд Бурханай хажууһаань холодоходо, ¹⁴Яков Бурханай тэрээнтэй хөөрэлдэһэн газарта шулуун хүшөө бодхоогоод, унда болон олива модоной тоһо дээрэнь сүршэбэ. ¹⁵Тиигээд Яков тэрэ газараа «Бэйт-Ээл», оршуулбал, «Бурханай байдаг газар», гэжэ нэрлэбэ.

Биньяминай түрэлгэ ба Рахээлэй наһа баралга

¹⁶Удаань тэдэ Бэйт-Ээлһээ хүдэлжэ, Эфратаһаа, ондоогоор хэлэбэл, Бэйт-Лехем хотоһоо, нилээд ябаад байхадань, Рахээл үхибүү түрэхээс үбдэжэ эхилбэ. Энэ удаа Рахээл угаа хүндөөр үбдөө. ¹⁷Иигэжэ үхибүү түрэхөөр зобожо байха үедэнь хүүгэдэй хүйһэ хүндэдэг хүгшэн тэрээндэ иигэжэ хэлэбэ:

— Бү ай! Ши үшөө нэгэ хүбүүтэй болобош!

¹⁸Гэбэшье Рахээл тэсэнгүй, ами табижа байхадаа наяхан түрэхэн хүбүүндэ «Бэн-Онии», оршуулбал, «Минии зоболонгой хүбүүн», гэжэ нэрэ үгөөд, наһа бараба. Зүгөөр эсэгэнь хүбүүндэ ондоо нэрэ — «Биньямиин», оршуулбал, «Эсэгэ болохо минии баруун талада нууха хүбүүн», гэжэ нэрэ үгэбэ.

¹⁹Тиигэжэ Рахээлэй наһа барахада, Яков һамганайнгаа шарил Эфратаа, ондоогоор хэлэбэл, Бэйт-Лехем ошохо харгын

ЭХИНЭЙ ЭХИН 35:20–36:3

хажууда хүдөөлүүлээд, ²⁰булаша хүүр дээрэнь шулуун хүшөө бодхобо. Мүнөөшье хүрэтэр Рахээлэй хүүр дээрэ табиһан нанин шулуун тэндэ байдаг зандаа.

²¹Израиль нэрэтэй болоһон Яков аян замдаа саашаа ябаад, Мигдаал-Эедер гэдэг газарта дүтэ майханаа зохёон нуурижаба.

²²Тэндэ байхадаа ууган хүбүүн Рэувээн эсэгынгээ бага һамган Билһаатай унтаһан байгаа. Энээн тухай эсэгэн мэдэбэ.

Яковай хүбүүд

Яков арбан хоёр хүбүүтэй бэлэй. ²³Леһаа һамганһаань ууган хүбүүн Рэувээн, Шимоон, Леви, Иуда, Иссахаар ба Зевулуун гараа. ²⁴Рахээл һамганһаань Иосиф ба Биньямин гараа. ²⁵Рахээлэй зараса эхэнэр Билһааһаа Даан ба Нафталий гараа. ²⁶Леһаагай зараса эхэнэр Зилпаһаа Гаад ба Ашээр гараа. Эдэ хүбүүдэйн олонхинь Яковай Падаан-Араамда байхада түрөө бэлэй.

Исаагай наһа баралга

²⁷Тэрэ үедэ Яковай эсэгэ Исаак Хириат-Арбада, ондоогоор нэрлэбэл, Хевроон хотодо гү, али Мамрээдэ ажаһуужа байгаа. Урдань Исаагай эсэгэ Авраһаам тэндэ хариһаа ерээд ажаһууһан гэхэ. Яков тэндэ ошожо, эсэгэтээ уулзаба.

²⁸⁻²⁹Исаак үндэр наһа наһалжа, зуун наятайдаа наһа бараба. Тэрэ үбгэртэрөө ябаад, үзэхэ юумээ үзөөд, хараха юумээ хараад, элинсэг хулинсагуудтаа мордоо бэлэй. Хүбүүдын Эсаав Яков хоёр эсэгээ хүдөөлүүлбэ.

Эсаавай үри һадаһад

36 ¹Энэ хадаа Эсаавай, ондоогоор тэрэниие нэрлэбэл, Эдоомой, угай бэшэг юм. ²Эсаав Ханһаан орон нутагһаа һамгадые абаа. Хиит арадай Эйлоной Адаае, хив арадай Цивеонной хүбүүн Анаһай басаган Оһоливамаае, ³мүн Ишмаэлэй басаган Басемаадые тэрэ һамган болгон абаа юм. Басемаадай аха Нэвэһоод бэлэй.

⁴Эсаав Адааһаа Элифааз, Басемаадһаа Рэуээл, ⁵мүн Оһолива-мааһаа Еһүүш, Ялаам ба Кораах хүбүүдтэй болобо. Эдэ Эсаавай хүбүүд Ханаһаанда түрэнэн болоно.

⁶Һамгадаа, хүбүү басагадаа бултыень, хамаг албата зоноо мүн адуу малаа дууһыень, Ханаһаанда байхадаа олоһон бүхы эд зөөриее абаад, Эсаав дүүһээ холодон, ондоо орон дайда нүүжэ ошобо. ⁷Ушар гэхэдэ, тэдэ хоёр тус бүридөө угаа олон мал адууһатай боложо, зэргэлээд ажамидархадань, бэлшээри, уһан хүртэхөө болиһон юм. ⁸Эсаав Эдоом ороной Сеиир гэдэг хада уулата нютаг ерējэ һуурижаба.

⁹Эсаавай уг удам «эдоом» гэдэг нэрэтэй үндэнэ яһатан болобо. Тэдэ Сеиир орон дайдын хадалиг газараар байрладаг болоо һэн. ¹⁰Эсаавай хүбүүд: Адааһаа гараһан Элифааз, Басемаадһаа түрэнэн Рэуээл. ¹¹Удаань Элифаазынь Темаан, Омаар, Цефоо, Гатаам ба Кенааз гэдэг табан хүбүүтэй болоо һэн. ¹²Элифаазай Тимнаа гэдэг бага эхэнэрһээ хүбүүн түрējэ, тэрэниие Амалээх гэжэ нэрлэбэ. Эсаав Адааһ хоёрой уг удамынь эдэл болоно.

¹³Эсаав Басемаат хоёрһоо түрэнэн хүбүүн Рэуээл Нахаат, Зераах, Шамааһ ба Мизааһ гэдэг дүрбэн хүбүүтэй болоо һэн.

¹⁴Эсаав Цивеоной Анааһай басаган Оһоливамаа хоёрһоо Еһүүш, Ялаам, Кораах гэдэг гурбан хүбүүд түрөө бэлэй.

^{15–16}Эсаав Адааһ хоёрһоо түрэнэн ууган хүбүүн Элифаазай хүбүүд Темаан, Омаар, Цефоо, Кенааз, Кораах, Гатаам, Амалээх өөр өөрын обог аймаг бүрилдүүлжэ, эхи табигшадынь болоо һэн. Тэдэ бултадаа Эдоом орон дайдада ажамидардаг бэлэй.

¹⁷Эсаав Басемаат хоёрһоо түрэнэн хүбүүн Рэуээлэй хүбүүд Нахаат, Зераах, Шамааһ, Мизааһ гэгшэд мүн лэ тус тустаа обог аймаг бүрилдүүлжэ, эхи табигшадынь болоо. Эдэнэрэй обог зонийнь мүн лэ Эдоомдо ажаһуудаг һэн.

¹⁸Эсаав Цивеоной Анааһай басаган Оһоливамаа хоёрһоо түрэнэн хүбүүдынь Еһүүш, Ялаам, Кораах гэгшэд мүн лэ гурбан обог аймагай эхи табяа һэн.

¹⁹Иигэжэ Эсаавай уг удам обог аймагайнгаа эхи табигшад болоһон байна. Иигэжэ Эдоом улас түрэ бии болоһон түүхэтэй.

²⁰Эсаавай Сеиир, үгышье һаа, Эдоом орон дайда руу ошохын урда тээ хорйи арадай Сеиир гэдэг хүнэй үри һадаһад болохо

Лотаан, Шоваал, Цивеон, Анааһ, ²¹Дишоон, Ээцэр ба Дишаан гэгшэд тэндэхи хорин обог аймагай эхи табигшад болоһон байгаа.

²²Сеиирэй Лотаан гэдэг хүн Хорин ба Ёмаам гэдэг хоёр хүбүүтэй, Тимнаа гэдэг дүү басагатай байгаа.

²³Сеиирэй Шоваал гэгшэ Алваан, Манахаат, Эваал, Шефоо ба Онаам гэдэг табан хүбүүтэй хэн.

²⁴Сеиирэй Цивеон хадаа Аяаһ ба Анааһ гэжэ хоёр хүбүүдтэй, Анааһын Цивеон эсэгынгээ элжэгэдые адуулжа ябахатаа, хээрэ халуун аршаан олоһон түүхэтэй.

²⁵Анааһ Дишоон гэжэ хүбүүтэй, Охоливамаа гэжэ басагатай болоо хэн. Тэрэ басаганиинь Эсаавта хадамда гараһан түүхэтэй. ²⁶Анааһай Дишоон Хемдаан, Эшбаан, Итраан ба Кераан гэдэг дүрбэн хүбүүдтэй болоо бэлэй.

²⁷Ээцэрэй хүбүүд Билһаан, Заһаваан ба Ахаан.

²⁸Дишаанай хүбүүд: Үүц ба Араан. ²⁹Иигэжэ хорин арад Сеиирэй уг удам болохо Лотаан, Шоваал, Цивеон, Анааһ, ³⁰Дишоон, Ээцэр, Дишаан гэгшэд Эдоом орон дайдын тэрэ олон обог аймагуудай эхи табигшад болоо бэлэй.

³¹Израильшуудай хаантай болоодүй байха үедэ Эдоом орондо өөһэдын хаашуул байһан юм. ³²Беоорой хүбүүн Бэлаа Эдоомой эртэ урдын хаан байгаа, Динһаваа хотодо ажаһуугаа.

³³Бэлаагай наһа бараһан хойно Боцраа хотын Зераахай Йоваав хаан шэрээдэ һуугаа бэлэй.

³⁴Йоваавай наһа бараһанай һүүлээр Темаан ороной Хушаам хаан шэрээ эзэлбэ.

³⁵Хушаамай наһа барахада, Авиит хотын Бедаадай хүбүүн Ыадаад Эдоомой хаан болобо. Удаань Моаав орондо дайнай болоходо, Ыадаад мидьяан обог аймагые хюдан диилээ хэн.

³⁶Ыадаадай наһа барахада, Масрекаа хотын Самлааһ Эдоомой хаан болоо хэн.

³⁷Самлааһай наһа барахада, Евфрат мүрэнэй эрьедэхи Рехо-воот хотын Шауул хаан шэрээдэ һууба.

³⁸Шауулай наһа бараһанай удаа Ахбоорой хүбүүн Баһал-Ханаан хаан болобо.

³⁹Ахбоорой хүбүүн Баһал-Ханаанай наһа барахада, Пау хотын Ыадаад хаан шэрээдэ һууба. Ыадаад Мехетавээл гэдэг басага

хамга абаа бэлэй. Тэрэ Матреэдэй басаган нэн. Матреэд Мэй-Заһаавай хүбүүн бэлэй.

⁴⁰Эсаавай уг удамнаа мүн лэ олон обог аймагууд бии болоо. Тэдэндэ нэрэ үгэгшэдые нэрлэбэл, Тимнаа, Алвааһ, Иетээд, ⁴¹Оһоливамаа, Элааһ, Пиноон, ⁴²Кенааз, Темаан, Мивцаар, ⁴³Магдизээл болон Ираам гэгшэд болоно. Обог аймагуудайнь Эдоом орон дайдада өөһэдын мэдэлэй газартай боложо, хуурижаһан ушарһаань газар нютагын тэдэнэй нэрээр нэрлэгдээ бэлэй. Эдоом уласай эдэ бүхы обог аймагууд Эсаавһаа үдэн гараһан түүхэтэй.

ЯКОВАЙ ХҮБҮҮН ИОСИФ

Иосиф ба аханарын

37 ¹Яков Исаак эсэгынгээ наһа баратар Ханаһаан орон дайдада ажаһуугаа.

²Яковай гэр бүлын түүхэ эндэһээ эхилнэ.

Яковай хүбүүн Иосиф арбан долоо наһаяа гүйсөөд, эсэгынгээ бага хамгад болохо Билһаа, Зилпаагай хүбүүдтэй хамта хони, ямаа адуулдаг болоо нэн. Аханарайнгаа юу хэһые тэрэ эсэгэдээ хоблодог байгаа. ³Үндэр наһатай болоһон хойнонь түрэхэн Иосифтоо Израиль бусад хүбүүдһээ үлүү дуратай бэлэй. Тиигээд тэрэ Иосифто үргэн хамсытай, ута хормойтой, гоё һайхан дэгэл хэжэ үмдэхүүлхэ болобо.

⁴Аханарын эсэгэмнай маанадта орходоо тэрээндэ үлүү дуратай гэжэ харахадаа, атаархан, Иосифые үзэн ядадаг болобо, тэрээнтэй эбсэн харилсажа шадахаяа болибо.

⁵Нэгэтэ Иосиф зүүдэ хараба. Тиигээд тэрэ зүүдээ аханартаа хөөрөбэ, тиихэдэнь тэдэ Иосифые бүришье үзэн ядадаг болобо.

⁶— Шагнагты, — гэбэ Иосиф. — Ямар зүүдэ зүүдэлһымни!
⁷Таряалан дээрэ бидэ хадаһан таряагаа хэнэг хэнэгээрнь багсалан боожо байна хэбэртэйбди. Минии уяһан сомоо гэнтэ газарһаа бодоод согсойшобо, харин таанадай уяһан боолтонууд тэрэниие хүрээлэн, урдаһаань мүргэн, доро дохёол.

⁸Тиихэдэнь аханарын хэлэбэ:

— Тиихэдээ ши манай хаан болохо гээ гүш? Үнэхөөр маанадай дээрэ гараха гэжэ байна гүш?

Иигэжэ тэдэ энэ зүүдэнһөөнь боложо, тэрэниие бүри ехээр үзэн ядадаг болобо.

⁹Иосиф дахин зүүдэ хаража, тэрээнээ баһал аханартаа хөөрбэ:

— Шагныт, би ондоо нэгэ зүүдэ зүүдэлээб. Зүүдэндэмни наран, нара болон арбан нэгэн одо мүшэд намда доро дохин байна гэжэ үзэгдэбэ!

¹⁰Энэ зүүдээ эсэгэдээ хөөрэхэдэнь, эсэгэнь хүбүүгээ харааба:

— Ямар зүүдэ харадаг хүмши? Бишье, эхэшнишье, шинии аханаршье шамда ерэжэ, хүлдэшни хүгэдэн унаха болоно гүбди?

¹¹Аханарынь Иосифто атаархан хоролхобо, харин эсэгэнь энэ хөөрөөнь ханаандаа хадуун абаа бэлэй.

¹²Яковай гэр бүлэ Хевроон хотын хажуудахи тала газарта ажаһуудаг байгаа. Нэгэтэ хүбүүдынь эсэгынгээ мал Шехем хотын ойрохоно адуулжа байба ха. ¹³Тиигээд Израиль Иосифтоо хэлэбэ:

— Аханаршни Шехемэй хажуугаар малаа адуулжа байна хаш. Би шамайе тиишэнь эльгээхэм.

— Зай, — гэжэ Иосиф зүбшөөбэ.

¹⁴— Ябыш даа, — гэжэ эсэгэнь хэлэбэ. — Аханаршни мэндэ гү, малынь ямар бэ гэжэ мэдээд ерэ.

Тиигээд эсэгэнь тэрэниие ябуулжа, Иосиф Хевроонһоо гараад, Шехемдэ дүтэ ерэбэ. ¹⁵Аханарайнгаа байһан газар бэдэржэ, хээрэ талаар ябажа байхадань, танигдаагүй хүн ушарба.

— Ши эндэ юу бэдэрнэш? — гэжэ тэрэ асууба.

¹⁶— Би аханараа бэдэрнэб, — гэжэ Иосиф харюусаба. — Хаана тэдэмни малаа адуулнаб гээшэб, хэлыт?

¹⁷— Тэдэшни эндэһээ ябаа, — гэбэ тэрэ. — Дотаан ошохомнай гэжэ хэлэхыень би дуулаа нэм.

Иосиф тэндэһээ ябажа, аханараа Дотаанда олобо.

¹⁸Тэдэнэр Иосифой ерэжэ ябахые холоһоо хараад, алаха гэжэ хоорондоо хэлсэбэ.

¹⁹— Энэ манай зүүдэшэ ноён ерэбэ, — гэжэ тэдэ хөөрэлдэбэ.
²⁰— Тэрэниие барижа алаад, шэргэһэн худаг руу хаяя. Тиигээд тэрэниие арьяатан барижа эдэе гэжэ хэлэхэбди. Эгээл тиигээд тэрэнэй зүүдэн хэр үнэн дээрээ бээлэгшэ ааб гэжэ харахабди!

²¹Харин эгээл аха болохо Рэувээн энээниие дуулаад, бусадһаа тэрэниие абархые оролдон, иигэжэ хэлэбэ:

— Тэрэниие хороогоод яахамнайб. ²²Шуһа урдахуулаад яахамнайб? Уһа суглуулдаг хээрын нүхэн руу амидыгаар хаяйт. Харин ами наһыень өөһэдөө бү таһалдуулагты.

Үнэн дээрээ тэрэ Иосифые абаржа, эсэгэдээ амиды мэндэ эльгээхэ гэжэ һанаһан байгаа.

²³Иосифой аханартаа ерэхэдэнь, тэдэ үргэн хамсытай, ута, гоё һайхан дэгэлыень хуулан абаад, ²⁴өөрыень барижа, хуурай худаг руу хаяба.

²⁵Тиигээд Рэувээнэй үгы байха үедэ Яковай бусад хүбүүд эдэе хоол барихаяа һуун байтараа холоһоо ерэжэ ябаһан тэмээн хамбы хараба. Энэ хадаа ишмаээл обогой наймаашад Гилеаад хотоһоо Египет руу анхилма һайхан үнэртэй гүгэл болон бусад угаа үнэтэй ашаа аралжаа наймаа эрхилхээе абаашажа ябаба.

²⁶Тиигээд Иуда аха дүүнэртээ иигэжэ хандаба:

— Дүүгээ алаһанай ямар олзо байхаб? Адхаһан шуһа нюуха хэрэг гараха. ²⁷Тиихын орондо дүүгээ ишмаээл наймаашадта худалдая, тиигээд гарнайшые сэбэр үлэхэ. Юуншые һаа, манай түрэхэн дүү, манай мяханай таһардаһан ха юм.

Аха дүүнэрын зүбшөөбэ.

²⁸Мидьяанай наймаашадай дүтэлэн ерэхэдэ, аханарын Иосифые худаһаа гаргаад, хорин сагаан мүнгөөр худалдаба. Наймаашад Иосифые Египет руу абаад ошобо.

²⁹Рэувээн бусажа, худаг руу тонгойжо харахадаа, Иосифой үгы байһаниие обёоржо, хубсаһаа урижа, уйлан шаналба.

³⁰— Одхон хүбүүмнай үгыл! — гэжэ дүүнэртээ ерээд, Рэувээн хэлэбэ. — Харин би яахабиб? Һалаалби даа.

³¹Иосифой аханар эшэгэ гаргаад, Иосифой үргэн хамсытай, ута һайхан дэгэлые шуһанда зуураад, ³²Яков эсэгэдээ абаашажа харуулба.

— Бидэ энээниие хээрэ олообди. Танай хүбүүнэй хубсаһан бэшэ бээ? — гэжэ асууба. ³³Яков дэгэлые харамсаараа танижа хашхарба:

— Хүбүүнэйм самса! Тэрэниием зэрлиг арьяатан бажуугаа гээшэ! Алаа, эдэе гээшэл Иосиф хүбүүем!

³⁴Хубсаһа хунараа удара татаад, ташаадаа гансал үнэгүй шэрүүн бүдэй удархай үлээгээд, Яков олон хоногой туршада хүбүүгээ шаналан бархиржа байгаа бэлэй. ³⁵Хүбүү, басагадынь хаатуулха, хамааруулха гэжэ ерэхэдэнь, Яков:

— Үгы! Би үхэлэй орон руу ошон ошотороо хүбүүнэйнгээ хойноһоо уйлан гашуудан байхаб! — гэдэг байба.

³⁶Тэрэ үедэ мидьяан обог аймагай наймаашад Иосифые Египет абаашаад, фараоной ордоной сэрэгэй дарга Потифаарта богоол болгон худалдаба.

Иуда Тамаар хоёр

38 ¹Тэрэ сагта Иуда аха дүүнэрһээ холодожо, Адулаам хотын Хираа гэжэ нэрэтэй нэгэ хүнтэй хүршэ боложо байрлаба. ²Тэндэ байхадаа Иуда ханаһаан яһатан Шуаа гэдэг нэгэ хүнэй басага хаража, һамга абаба. ³Тэрэнь хээлитэй боложо, хүбүү түрэбэ. Иуда тэрээндээ Ээр гэжэ нэрэ үгэбэ. ⁴Һамганиинь дахин хээлитэй боложо, хоёрдохи хүбүү түрэбэ, тэрээндээ Онаан гэжэ нэрэ үгэбэ. ⁵Удаань Иудагай һамгантаяа Хезиивтэ байха үедэ һамганиинь гурбадахи хүбүүгээ түрэжэ, Шелааһ гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁶Иуда ууган хүбүүнэйнгээ томо болоходонь, Тамаар гэдэг басага һамга абажа үгэбэ. ⁷Зүгөөр ууган хүбүүн Ээртэнь Эзэн дурагүй бэлэй, тиимэһээ Эзэн Ээрые усадхаба.

⁸Тэрэ үеын заншалай ёһоор, үхи хүүгэдгүй хүнэй наһа барабал, дүүниинь наһа барагша ахынгаа һамга абажа, гал гуламтынь унтаруулдаггүй бэлэй. Тиимэһээ Иуда хоёрдохи хүбүүн Онаанда иигэжэ хэлэбэ:

— Ши наһа бараһан ахынгаа һамган Тамаарда ошожо, гэрлээд, ахынгаа гал гуламтые саашань үргэлжэлүүлэ.

⁹Зүгөөр Тамаарай түрөө хаань, үхибүүнийнь тэрэнэй бэшэ, наһа бараһан ахынь гэжэ тоологдохо ёһотойдо Онаан эбсэхэгүй байжа, Тамаартай унтаха бүридөө тэрэниие хээлитэй болгохогүйн тула үрэ халайгаа газарта адхаруулдаг хэн. ¹⁰Иимэ ябадалда Эзэн Бурхан дурагүй байгаа, тиимэһээ тэрэнэй түлөө Тэрэ Онааниие хорообо.

¹¹Тэрэнэй удаа Иуда Тамаарта иигэжэ хэлэбэ:

— Минии хүбүүн Шелааһ үшөө бээ хүсөөдүй байна, ехэ болоторынь эсэгынгээ гэртэ бусаад, бэлбэһэн эхэнэр мэтээр ажаһуули.

Харин Иуда үнэхөөр Тамаарые Шелааһда үгэхэ дурагүй байгаа. Тамаартай гэрлэжэ, Шелааһ аханартаа адляар мүн лэ Эзэн Бурханда шийдхүүлэгдэжэ, алуулна аа гү гэжэ тэрэ айһан байгаа. Тиигээд Тамаар түрхэмдөө бусаа хэн.

¹²Хэдэн жэлэй үнгэрһэнэй удаа Шуһаа гэдэг хүнэй басаган болохо Иудагай һамган наһа бараба. Гашуудаха сагай дүүрэхэнэй һүүлээр Иуда өөрын анда нүхэр Адулаам хотын Хираатай хамта Тимнаа хотын хажуугаар бэлшэжэ байһан хонин хүрэгтөө нооһыень хайшалхаяа ошоо бэлэй.

¹³Хадам абамни хонидойнгоо нооһо хайшалхаяа Тимнаа зорибо гэжэ дуулаһан Тамаар ¹⁴үбгээ алдаһан эхэнэрнүүдэй үмдэдэг хубсаһаяа һэлгээд, нюураа нэмэргээр бүглөөд, Тимнаа ошодог харгыда байдаг Эйнаим хотын хэрэмэй бартаануудай хажууда ошожо һууба. Шелааһай бээ хүсөөшье хаань, Иуда тэрэниие өөртэйнь гэрлүүлхэ дурагүй гээшые Тамаар ойлгоһон байгаа.

^{15–16}Иуда харгы зам дээрэ һуужа байһан эхэнэрые хараашье һаа, танибагүй. Нюурын нэмэргээр бүглөөтэй байхадань, янхан эхэнэр гэжэ һанаа бэлэй. Тиимэһээ тэрэ эхэнэртээ эрьежэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Танайда ошожо, хамта унтая.

— Тиигээ һаа, та намда юу үгэхэбта? — гэжэ Тамаар асууба.

¹⁷— Би шамда эшгэ эльгээхэб, — гэжэ Иуда харюусаба.

— Зай, тиигэбэл, тэрэнээ эльгээхэ гэхэнэй бариса болгон, намда нэгэ юумэ орхигты, — гэбэ Тамаар.

¹⁸— Ямар юумэ бариса болгон үгэхэбиб? — гэжэ Иуда асууба.

— Хүзүүндээ зүүһэн тамгые ооһортойнь, гартаа байһан тулгуураа намда үлөөгты, — гэжэ Тамаар харюусаба. Иуда эриһэн юумыень тэрэ эхэнэртэ үгөөд, тэдэнэйдэ ошожо, хамта унтаба.

Тамаар хээлитэй болоһоноо удангүй ойлгобо. ¹⁹Тэрэ нюураа бүглэһэн нэмэргээ тайлаад, бэлбэһэн эхэнэрэй хубсаһа дахин үмдэбэ.

²⁰Иудын эшэгэ эльгээжэ, бариса болгожо үлөөһэн юумээ тэхэрюулхээ Адулаам хотын Хираа нүхэрөө ябуулхадань, тэрэнь хэды шэнээн бэдэрээшье наа, эхэнэрые олобогүй. ²¹Тиигээд тэндэхи зонһоо тэрэ асууба:

— Эйнаим хотодо харгын хажууда һуугааша янхан эхэнэр хаана гээшэб?

Зүгөөр тэдэ:

— Тэндэ ямаршые янхан эхэнэр һуугаагүйл, — гэжэ харюусаба.

²²Нүхэрын бусажа ерээд, Иудада хэлэбэ:

— Би тэрэниие олоогүйб. Харин нютагай зон тэндэ ямаршые янхан эхэнэр үгы һэн гэжэ хэлэнэл.

²³Иуда харюусаа һэн:

— Тэрэниие олохо гэжэ оролдобол, амитанай наадан болохо жэшээтэй байна. Үгэхэ гэхэн эшэгээ шамаар эльгээһэн ушарһаам тэрэ эхэнэрые мэхэлээ гэжэ намайе хэншые буруу болгохогүй.

²⁴Гурба һарын үнгэрөөд байхада, Иудада зон дуулгаба:

— Танай бэри Тамаар янхан мэтэ һальхайраад, тэрээнһээ байтагай хээлитэй болоод байна.

— Тэрэниие гэрһээн шэрэжэ гаргаад, олоной урда галдаха хэрэгтэй, — гэжэ Иуда харюусаба.

²⁵Зүгөөр зоной Тамаарые гэрһээн шэрэжэ гаргаха гэхэдэ, тэрэ хадам эсэгэдэм иигэжэ хэлыт гэбэ:

— Намайе хээлитэй болгоһон хүн намда хүзүүндээ зүүжэ ябаһан ооһортой тамга, тулгуураа орхёод ошоо һэн. Тэрэ юумэнүүдыень танда эльгээнэб. Хэнэй зөөри гээшэб гэжэ та элирүүлхэ гүт?

²⁶Иуда өөрынгөө тамга, тулгуур тэрэ дары танижа, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Би ехэ зэмэтэйб, бурууб. Шелаан хүбүүндээ намган болгожо тэрэниие үгөөгүй ушарһаа тэрэнэй урда мянга дахин бурууб.

Тэрээнһээ хойшо Иуда Тамаартай унтаагүй бэлэй.

²⁷Тамаарай нарайлха сагай ерэхэдэ, умай соонь хоёр эхир үхибүүнэй байһаниинь мэдэгдэбэ. ²⁸Хүүгэдэйн нэгэнэй гаража эхилхэдэ, нэн түрүүн гарынь бултайба. Хүйһэ хүндэжэ байгша эхэнэр гартань улаан утаһа уяжа, иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ хүүгэн ахань болоно.

²⁹Зүгөөр нялха гараа һөөргэнь татажа абаба, нүгөө хүүгэниинь гаража ерэбэ. Тиихэдэнь хүйһэ хүндэгшэ тэрээндэ хандан, иигэжэ хэлэбэ:

— Ши хайшан гээд һэтэ гараабши?

Тиигээд тэрээндэ «Пээрэц», оршуулбал, «Һэтэлэгшэ», гэжэ нэрэ үгтэбэ. ³⁰Хойноһоонь гартаа улаан утаһатай хүбүүн гараба. Тэрээндэ «Зараах», оршуулбал, «Шад улаан», гэхэн нэрэ үгтэбэ.

Гэмгүй арюун Иосифые шорондо хаалга

39 ¹Ишмаээл обог аймагай наймаашад Иосифые Египет руу абаашажа, богоол болгон, Египедэй фараондой ордоной сэрэгэй дарга Потифаарта худалдаһанайнь удаа ²Иосиф тэрэнэй гэртэ байжа, ажалынь хэдэг болобо.

Эзэн тэрэниие анхаржа, үршөөдэг байһан ушарһаа Иосифой хэһэн ажал ходоодоо урагшатай, һайн бэлэй. ³Эзэнэй туһаламжаар тэрэ залуу хүнэй хэһэн ажал бүхэниинь амжалтатай гэжэ Потифаар ажаглан хараба. ⁴Тиимэһээ тэрээндэ улам найдадаг боложо, эзэниинь Иосифые гэр байрын зонхилогшо болгоод, хамаг эдлэжэ байһан юумээ тэрэнэй харюусалга доро даалгаба. ⁵Тэрэ гэхэнһээ хойшо Эзэнэй Иосифые үреэжэ эхилхэдэ, Потифаарай эд зөөри, мал хүрэгынь, таряалангуудынь, юрэдөө, бүхы юумэниинь дэлгэржэ, олошоржо эхилбэ. ⁶Хамаг ажахыгаа

38:29 Энэ хүн Израилиин хаан Давидай болон Есүүс Христосой үбгэ эсэгэ болоно.

эрхилхыень Иосифто найдаад, Потифаар юуншые тухай ханаагаа зобохоое болёод, гансал эдихэ ууха ажалтай болобо.

Иосиф бэээршые, шэг шарайгааршые сэбэр гоё бэлэй. ⁷Эзэнэйн хамган Иосифто анхаралаа ехэтэ хандуулдаг боложо, тэрэниие ехээр хүсэхэндөө иигэжэ хэлэбэ:

— Намтай унтыш даа.

⁸Иосиф энээнһэнь эрид арсажа, иигэжэ харюусаба:

— Эзэмни гэрэйнгээ бүхы юумэ намда этигэн даалгажа, өөрөө юундэшые ханаагаа зобохоое болёо. ⁹Энэ гэртэ намайе өөртөө адли эрхэтэй болгожо, хамганһаа бэшые минии гарта үгөө. Би эндэ юушые хэхэ эрхэтэй болоһоншые хаа, эзэнэйнгээ гэргэ эдлэжэ, намайе үргэдэг Бурханай урда нүгэл абажа, иимэ муухай хэрэг хэжэ шадахагүйб.

¹⁰Үдэр бүри энэ эхэнэр Иосифые үгэдөө оруулхые оролдобо, зүгөөр Иосиф тэрээнтэй унтахаяа огто арсадаг хэн.

¹¹Тээд нэгэтэ гэртэ хүнэй үгэдэ Иосифой ажалаа хэхээ тиишээ ороходонь, ¹²эзэнэйн хамган хубсаһандань аһажа, дахин хэлэбэ:

— Намтай хэбтыш.

Харин Иосиф гадар хубсаһаяа тэрэнэй гарта орхёод, гэрһээ гүйжэ гараба. ¹³Иосифой гадар хубсаһанай гартань үлэһые Потифаарай хамган хараад, ¹⁴гэрэйнгээ зарасанарые дуудаб:

— Харагты, үбгэнэймни асарһан тэрэ еврей маанадые доромжолжо байна! Гэртэмнай орожо, намайе хүсөөрөө эдлэхэ гэжэ һэдэхэдэнь, би шангаар хашхарааб. ¹⁵Һүхирхэ бархирхамни тэрэ сошоод, хубсаһаяашые орхижо, хаяжа байгаад, гэрһээ гүйжэ гараба!

¹⁶Тиигээд тэрэ эхэнэр үбгэнэйнгөө ерэтэр Иосифой хубсаһа хадагалба. ¹⁷Потифаарай ерэхэдэнь, хамганиинь үнөөхи хэлээшээ дабтаба:

— Шинии асарһан тэрэ еврей богоол манайда орожо, намайе хүсөөрөө эдлэхээр аашалаа. ¹⁸Харин минии хашхархада, гадар хубсаһаяа эндэ хаяад, тэрьедээ.

¹⁹Хамганайнгаа хэлэхые дуулахадаа, Иосифой эзэн Потифаар ехэ уурлан сухалдажа, ²⁰Иосифые түрмэ шороной оёрто хаяба.

Тэрэ түрмэ шорондо Египедэй фараоной захиралтаар орогшо зон байдаг бэлэй.

²¹Зүгөөр Эзэн тэндэшье тэрээнтэй байлсажа, үршөөл хайраяа элирхэйлбэ. Тиимэһээ түрмэ шороной ноёндон Иосифто зохидшоогдобо. ²²Тэрэ ноён хаагдаһан зоние хаража, түрмын бүхы ажал ударидаха ажал Иосифто даалгаба. ²³Иосифой ямаршые ажал хэхэдэнь, Эзэн тэрээнтэй хамта байжа, үршөөдэг ушарһаа ажалынь урагшатай байжа, түрмэ шороной ноён Иосифто хамаг ажалаа даалгаад, өөрөө юундэшье оролсохоёо болибо.

Иосиф шорондо

40 ¹Иосифой түрмэ шорондо ороһондой удаа нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада Египедэй хаанай ахалагша манзашан, архи аягалагшан хоёр эзэн хаанайнгаа урда зэмэтэй болобо. ²Фараон өөрынгөө эдэ хоёр түшэмэлдэ уурлан, ³тэдэниие Иосифой хууһан түрмэ шороной ноёдто тушаажа, тэрэ шорон руу хаяхыень захирба. ⁴Тиихэдэнь түрмэ шороной дарга тэдэниие Иосифой гарта дамжуулжа, харан-зонхилон байхыень даалгаба ха.

Тэдэ хоёр түшэмэл түрмэ шорондо удаан сагта хуухадаа ⁵нэгэтэ хүни, нэгэн доро тус тустаа һонин зүүдэ зүүдэлбэд.

⁶Иосифой үглөөгүүр тэдээндэ ерэхэдэ, тэдэ хоёр ехэл сэдхэлээ хүдэлгэнэн янзатайнууд байба.

⁷— Ямар юумэнһээ һанаагаа зобобот? — гэжэ Иосиф асууба.

⁸— Бидэ хоёр зүүдэ хараабди, зүгөөр удхыень тайлбарилха хүн эндэ үгы, — гэжэ тэдэ харюусаба.

— Бурханһаа ондоо хэншые зүүдэнэй удха зүб тайлбарилжа шадахагүй. Намда зүүдээ хөөрөжэ үгыт, — гэбэ Иосиф.

⁹Тиигээд хаанай архи аягалагшан зүүдээ хөөрөбэ:

— Минии урда виноградай һөөг ургажа байна гэжэ зүүдэллээб. ¹⁰Тэрэ һөөг гурбан халаатай. Тиигээд тэрэмни гэнтэ һалбаржа эхилбэ, сэсэглэбэ, тиигээд сэсэгэй хуурида жэмэс эдээшэбэ. ¹¹Гартамни фараондой хундага байһан ушарһаа би тэрэ виноградаые шахажа, архи болгоод, хундага руу эюулээд, түргөөр гартань барюулааб.

¹²— Зүүдэнэйтнай тайлбари иимэ, — гэжэ Иосиф хэлэбэ. — Гурбан халаа гурбан хоног гээшэ. ¹³Гурба хоноод байхада фараон таниие дахин дээшэнь үргэхэ, анхан эзэлжэ байһан тушаалдантай бусааха, урданайхидаал мэтэ тэрээндээ хундага баридаг болохот. ¹⁴Зүгөөр та бүхы юумэнэйнгөө һайжархадань намайе бү мартаарайгты. Хэрбээ намда туһалхаяа һанаа һаа, нам тушаа эзэн хаанда дурсажа, энэ түрмэ шоронһоо сүлөөлхэ арга хыт даа. ¹⁵Үнэн дээрээ би ямаршые гэм хээгүй аад, өөрын орон нютагһаа хүсөөр гаргагдажа, тэрээнһээ доройтон энэ харанхы нүхэн руу хаягдааб!

¹⁶Египедэй фараонной ахалагша манзашан нүгөө түшэмэлэй зүүдэ ехэ һайнаар тайлбариллаа гэжэ һанаад, Иосифто хандаба:

— Минии зүүдэнэй удха тайлбарилжа үгыт. Би толгой дээрээ хилээмэнэй гурбан дабхар түрсүүг табяад зогсожо байнаб гэжэ зүүдэлэб. ¹⁷Тон дээрэхи түрсүүг соо фараондо гэжэ бариһан элдэб хилээмэнэй зүйл, тиигээд тэрэниие шубууд тоншоно гэжэ зүүдэ харааб.

¹⁸— Танай зүүдэнэй тайлбари иимэ, — гэбэ Иосиф. — Гурбан түрсүүг — энэ гурбан үдэр гээшэ. ¹⁹Гурба хоноод байхада Египедэй хаан таниие түрмэ шоронһоо гаргажа, толгойетнай таһа сабшаад, бэеыетнай модондо үлгэхэ. Тиигээд шубууд үхэн бэеыетнай тоншожо эдихэ.

²⁰Гурба хоноод, Египедэй хаанай түрэнһэн үдэр боложо, тэрэ бүхы түшэмэлнүүдээ суглуулан, найр наада түхээрбэ. Тэрэ үдэртөө эзэн хаан ахалагша манзашан болон архи аягалагшан тухайгаа һанажа, шоронһоо гаргуулан, олоной урда ерүүлээд, ²¹архи аягалагшаниие урид эзэлжэ байгаа тушаалдань бусаажа, тэрэ хаандаа дахин хундага баридаг хүн болобо. ²²Харин ахамад манзашаниие үлгэбэ. Иигэжэ бүгэдэ Иосифой хэлэгшэ, таагшаар болобо.

²³Египедэй хаанай ахамад архи аягалагша түрмэ шоронһоо гараһан болобошые, Иосиф тушаа ог таг мартажархёо бэлэй.

**Фараоной ахамад түшэмэл
болотороо Иосифой дэгжэлгэ**

41 ¹Тэрэ гэхээр хоёр жэл үнгэрбэ. Тиигээд Египедэй хаан иигэжэ зүүдэлбэ: Нил голой эрье дээрэ байна хэбэртэй, ²голһоо сэбэр тобир бэетэй долоон үнеэн эрье дээрэ гараад, голлой эрьсын бургаанһан соо бэлшэбэ. ³Тэдэнэй хойноһоо үргэдэг туранхай ондоо долоон үнеэд Нилэй уһанһаа гараба, тиигээд тобир үнеэдэй хажууда ошоод, ⁴тэдэниие эдижэ эхилбэ. Эндэ хаан һэришэбэ.

⁵Дахин унтахадаа, тэрэ ондоо зүүдэ хараба: нэгэ эшэхэеэ һайн шанартай, аяар долоон эдеэшэг томо хоолос урган гараба. ⁶Тэрэнэй хойноһоо газарһаа хоршогор, халуун һалхинда хайруулжа мууданһан долоон хоолос ургаба. ⁷Тиигээд энэ хоһон хоолосууд шэмээе абаһан, һайн шанартай долоон хоолосые үрэхин залгиба! Хаан эндэ һэришэбэ. Тиигээд энэ хадаа бодото дээрэеэ бэшэ, зүүдэндэнь харагдаһые ойлгобо.

⁸Үглөөгүүрынь тэрэ һанаата болоод, Египедэй хамаг мэдэлшэдые болон сэсэн мэргэн тайлбарилгашадые дуудан ерүүлээд, хараһан зүүдэеэ хөөрэхэдэнь, хэншые тэрэниинь тайлбарилжа шадабагүй.

⁹Гэнтэ ахамад архи аягалагша Египедэй хаанда иигэжэ хандаба:

— Ай даа, буруу юумэ хэһэнээ мүнөө һанажархибаб! ¹⁰Нэгэтэ та намда болон ахалагша манзашанда уурлаад, түрмэ шорондо һуулгаһанаа һанана гүт? ¹¹Тиигээд нэгэ һүни бидэ хөюулаа ондо ондоо зүүдэ эли тодоор хараа һэмди. ¹²Тэндэ нэгэ залуу еврей, харуулай даргын богоол, бидэнтэй байлсаа. Бидэ тэрэндэ хараһан зүүдэнүүдээ хөөрэбэбди, тиихэдэмнай тэрэ тус тустамнай зүүдэншни ямар удхатайб гэжэ тайлбарилжа үгөө. ¹³Хэлэһэнэинь ёһоор бүхы юумэн бүтээ: та намайе урдань эзэлжэ байһан тушаалдам табяат, нүгөөдэмни саазалуулагдаа.

¹⁴Египедэй хаан тэрэ дары Иосифто хүнүүдые эльгээбэ. Тэрэниие харанхы түрмэһөөнь гаргажа, һахал һамбайень хюһаад, шэнэ хубсаһа үмдэхүүлээд, хаанда абаашаба. ¹⁵Египедэй хаан тэрээндэ иигэжэ хандаба:

— Би зүүдэ харааб, зүгөөр хэншые тэрэниием тайлбарилжа шаданагүй. Харин шамайе зүүдэ тайлбарилхадаа бэрхэ гэжэ дуулабаб.

¹⁶— Тэрэ минии бэлиг бэшэ, — гэжэ Иосиф харюусаба. — Бурхан лэ танда зүб тайлбари үгэжэ шадаха.

¹⁷Тиихэдэнь хаан Иосифто хөөрэбэ:

— Нил голой эрьедэ байнаб гэжэ зүүдэлээб. ¹⁸Гэнтэ долоон тарган тобир үнеэд уһанһаа гаража ерээд, голой эрьейн бургаан соо бэлшэжэ эхилбэ. ¹⁹Тэдэнэй һүүлээр үшөө долоон үнеэд мүрэнһөө гараба, туранхай ядуу, арһа яһан болонхойнууд — би Египедтэ иимэ ахир яндан үнеэдые хаража үзөөгүйб! ²⁰Тиигээд энэ яяр муу, үргэдэг үнеэд нүгөө долоон тобир тарган үнеэдые эдижэрхибэ! ²¹Тэдэнь туранхай үнеэдэй гэдэһэн соо оробо ха, зүгөөр тэдэнэй гэдэһэнүүд томо болоногүй: үнеэд үнөөхил үргэдэг, туранхай зандаа. Тиихэдэнь би һэришэбэб.

²²Һүүлээрынь баһа нэгэ зүүдэ хараба гээшэб: нэгэ шэлбэдэ долоон хоолос ургаба, эдеэшэһэн томо орооһоор дүүрэн. ²³Тэрэнэй һүүлээр үшөө долоон хоршогор, зүүн зүгэй халуун һалхинда хаташаһан хоолос ургаба. ²⁴Тиигээд энэ хоһон хоолосууд орооһоор дүүрэн һайн долоон хоолосуудые һээгүй залгижархиба! Эди шэдитэндэ эдэ зүүдээ хөөрэжэ үгөөб, зүгөөр тэдэ намда юушые тайлбарилжа шадабагүй.

²⁵Иосиф хаанда иигэжэ хэлэбэ:

— Эдэ хоёр зүүдэн нэгэл удхатай зүүдэн. Бурхан хэхэ гэжэ байгаа үйлэ хэрэгээ танда зүүдээр харуулба гээшэ. ²⁶Тиигэжэ долоон тарган үнеэн болон долоон эдеэшэг хоолос хадаа нэгэл адли удхатай. Тэдэ тус тустаа долоо долоон жэлые түлөөлнэ. ²⁷Тэрээндэл адляар, тэрэ долоон туранхай үнеэд болон зүүн зүгэй һалхинда үлээлгэһэн долоон хоршогор хоолос хадаа тус тустаа долоо долоон жэлые түлөөлнэ. Харин тэдэ хадаа үлэсхэлэн хоһон жэлнүүд болоно. ²⁸Би танда хэлээ бэлэйб: Бурхан ерээдүйн үйлэ хэрэгүүдээ танда нээжэ үгэнэ. ²⁹Та нюдөөрөө өөрөө

харахат: Египедэй хамаг тала дайдада ургаса хайтай элдин баян долоон жэл ерэхэ. ³⁰Зүгөөр тэрэнэй хойноһоо үлэсхэлэн хоһон аймшагтай долоон жэл үргэлжэлжэ, хуряжа абаһан бүхы ургасаяа эдижэ дууһахадаа, урданай тэрэ элбэг-дэлбэг долоон жэл тушаа хэншые ханахагүй болоно. ³¹Тэрэ хэсүү сагта урданай баян тарган жэлнүүдые ханаха хүн үгы болохо. ³²Харин энэ зүүдэн хоёр дахин юундэ танда харагдааб гэбэл, Бурхан энэ ерээдүйе сэхэ хараалаад, хаяар тэрэнээ бөөлүүлхээе байна. ³³Тиимэһээ та сэсэн мэргэн, урдахияа харадаг хүниие шэлэжэ олоод, тэрээндэ бүхы Египедые ударидан захирха эрхэ мэдэл үгэгты. ³⁴Тиигээд хэдэн түшэмэлнүүдые мого бүхэндэ томилхонь зүйтэй байха. Танай захиралтын ёһоор, тэдэ түшэмэлнүүд оршохоёо байгаа долоон жэлэй туршада айл үрхэтэ бүхэнһөө жэл бүриин баян ургасаһаа табанай нэгэ хубиинь хуряан абадаг байг. ³⁵Тиигээд хото бүхэндэ хаанай таряа нөөсэлдэг газарта тэрэ ургаса таряагаа нөөсэлжэ, харуулшадые табиг лэ. ³⁶Тиихэдэнь Египедтэ долоон үлэн хоһон жэлэй ерэхэдэ, зон эдихэ хоолтой, гэдэһэ садхалан байха. Тиигэжэ улас оронтой хохидолдо нэрбүүлхэгүй.

³⁷Иосифой үгэнүүд хаанда мүн тэрэнэй түшэмэлнүүдтэ хайшаагдаба.

³⁸— Энээнһээ үлүү хүниие олохын аргагүй, — гэжэ хаан түшэмэлнүүдтээ хэлэбэ. — Бурханай үршөөһэн хүр хүлдэ тэрээндэ лаб байна!

³⁹Һүүлээрын тэрэ Иосифто хандаба:

— Энэ бүгэдые Бурхан шамда нээжэ үгэһэн хадань шамһаа ухаансар, урдахияа мэдэхэ хүн олдохогүй. ⁴⁰Энэ сагһаа хойшо минии гүрэн түрье ударидан хүтэлхэш, албатадни шинии захиралтые жэншэдгүй дүүргэхэ. Гансал би хаан нэрээрээ дээрэшни байхаб.

⁴¹Хаан Иосифто дахин хандан, иигэжэ зонхилбо:

— Зай, би шамайе бүхы Египедэй ахмад түшэмэлөөр мүнөө табинаб!

⁴²Тиигээд тэрэ тамгатай бөһөлигээ хурганһаа мулталаад, Иосифто зүүлгэбэ, маалинга хайхан хубсаһа үмэдхүүлбэ, хүзүүндэнь алтан зүүдхэл яларуулба. ⁴³Гадна хаан Иосифто

өөрынгөө зарлардаг хоёрдохи тэргээ үгэбэ. Тэрэ тэргээр Иосиф-ой ябахата, бэеыень хамгаалагшад урдань орожо алхалхадаа, дайралдаһан хүн бүхэндэ «ехэ хүнэй урда унан мүргэгты!» гэжэ хашхардаг байгаа.

Тиигэжэ хаан Иосифые бүхы Египедэй ахамад түшэмэл ноён болгоо бэлэй. ⁴⁴Тэрэнһээ гадна Иосифто тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ улас түрын хаан минии байгаашье бол шинии аман-һаа зарлиг зүбшөөлэй гараагүй сагта энэ улас түрын хэншые хургаяашье хүдэлгэхэ эрхэгүй байха!

⁴⁵Хаан Иосифто Цафенаат-Панеаах гэжэ египет нэрэ үгөөд, Гелиополис хотын дээдэ санаартан болохо Потифераагай Асенаат басагые һамган болгон үгэбэ. Удаань Иосиф Египедээр ябажа, байдал үзэн шэнжэлбэ.

⁴⁶Иосиф гуша наһатайдаа Египет улас түрын ахамад түшэмэл ноён болоһон юм.

Хаанай ордонһоо гаража, тэрэ Египедэй бүхы газар дайдаар ябаба. ⁴⁷Долоон элдин баян жэлнүүдтэ газар дайда элбэг ургаса үгэбэ. ⁴⁸Эдэ жэлнүүдтэ хуряжа абаһан таряа Иосиф хото балгаануудаар нөөсэлбэ, нуурин бүхэндэ хажуудахи таряалангуудайнь ургаса хуряжа суглуулба. ⁴⁹Далайн эрьеын элһэн мэтэ элбэг орооһо таряа тэрэ нөөсэлбэ, һүүлдэнь хэмжэхэ, тоолохошые аргагүй болоо бэлэй.

⁵⁰Үлэн хооһон сагай тохёолдоогүй байхада, Гелиополис хотын дээдэ санаартан Потифераагай басаган Асенаат Иосиф үбгэндөө хоёр хүбүү удаа дараа түрэбэ. ⁵¹Ууган хүбүүнэйнгээ түрэхэдэ, Иосиф үнгэрһэн зоболон болон мүнөөнэй һайн байдалаа зэргэсүүлжэ үзөөд, иигэжэ хэлэбэ:

— Эсэгынгээ гэртэ аханарһаа амасаһан тэрэ бүхы зоболонгыем Бурхан намда орогүй мартуулжа шадаа.

Тиигээд тэрэ хүбүүндээ «Менашше», оршуулбал, «Мартанхай» гэхэн нэрэ үгэбэ. ⁵²Хоёрдохи хүбүүнэйнгээ түрэхэдэ, Иосиф иигэжэ хэлэбэ:

— Би Египет руу ерээд, зоболон үзэнһэншые һаа, Эзэн Бурханай туһаламжаар үлзы һайхан үрэ дүн туйлааб.

Тиигээд тэрэ хүбүүндээ «Эфраим», оршуулбал, «Һайн үрэ дүн» гэжэ нэрэ үгэбэ.

⁵³Египедэй үрэгэлтэ долоон жэл удангүй үнгэрбэ. ⁵⁴Иосифой уридшалан хэлэһэнэй ёһоор, саашадаа үлэн хоһон долоон жэл ерэбэ. Энэ үлэн хоһон саг хамаг гүрэн орондо тохёолдобо, зүгөөр Египедтэл нөөсэлһэн талха тарьяан байжа, зон ядабагүй. ⁵⁵Харин саашадаа үлэн сагай Египедтэшье үзэгдэжэ эхилхэдэ, албата зониинь эзэн хаанһаа хоол гуйжа эхилбэ. Хаан арад түмэндөө иигэжэ хэлэбэ:

— Иосифто ошогты, Иосифой хэлэһээр юумэ хэгты!

⁵⁶Тиигэжэ Египедээршье үлэсхэлэн хоһон сагай үзэгдэхэдэ, Иосиф нөөсэ амбаарнуудые нээжэ, египедэйхидтэ нөөсэлһэн орооһо тарья худалдаха заабари үгэбэ. ⁵⁷Хүршэ гүрэнүүдһээ тарья талха худалдан абахаяа Иосифто, Египет руу зон ерэгэл байгаа, юундэб гэхэдэ, үлэн хоһон байдал хамаг дэлхэйгээр тохёолдоо бэлэй.

Иосифой аханарай Египет руу түрүүшынхисэ ерэлгэ

42 ¹Иосифой эсэгэ Яковай ажаһуужа байгаа орон нютагта мүн лэ үлэсхэлэн хоһон байдал тохёолдоо бэлэй. Египедтэ орооһо тарьяан бии гэжэ дуулаад, Яков хүбүүдтээ хэлэбэ:

— Юу бэе бээе хаража байнабта? ²Египедтэ орооһо тарьяан бии гэлсэнэ. Тиисэ ошожо, орооһо худалдажа абаад асарагты, тиигэбэл, магад, туража үхэхэгүйбди.

³Иосифой арбан аханар Египет тарьяанда ошобо. ⁴Гансал Биньяминие, Иосифой түрэнэн дүүе, муу юумэндэ, усалда орохоһоонь айжа, Яков өөрһөө холо табибагүй.

⁵Ханаһаан орон нютагта үлэсхэлэн хоһон байдалай тохёолдоһоноо боложо, Израилиин хүбүүд иигэжэ яахашье аргагүй Египет руу зорёо бэлэй. ⁶Тэрэ үедэ Египедэй ахамад түшэмэл ноён байһан Иосиф лэ бүхы арад зондо орооһо худалдаха эрхэтэй байгаа. Аха дүүнэр тэрээндэ ерэгэ, урдань мүргэн ёһолбо. ⁷Иосиф тэдэниие хараад таниба, зүгөөр ойлгоогүй хэбэр үзүүлэн, хариин танигдаагүй хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ байһан мэтэ ехэл шэрүүнээр асууба:

— Таанад хаанагаа ерээбта?

— Ханаанаан оронгоо эдээ хоол худалдажа абахаяа ерээбди, — гэжэ тэдэ харюусабад.

⁸Иосиф аханараа таняа, харин тэдэнь өөрыень таняагүй хэн. ⁹Гэнтэ Иосиф тэдээн тушаа урдань зүүдэлхэнээ ханаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Таанад тагнуулшад гээшэт. Манай газар дайдада нула газар мэдэжэ абаха гэжэ ерээт.

¹⁰— Эрхим хүндэтэ эзэн ноён! Бидэ ямар тагнуулшад байхабибди даа. Ядуухан богоолнуудтнай болохо бидэнэр эдээ хоолдо гэжэ ерээлди. ¹¹Бидэ бултадаа нэгэ эсэгийн хүбүүдбди. Үнэн сэхэ зомди, тагнуулшад заяандааш байгаагүйбди.

¹²— Худалаар бү хэлэгты, — гэбэ Иосиф. — Манай газар дайдада нула газар тагнажа мэдэхээ ерээт.

¹³— Үгы, эрхим хүндэтэ эзэн ноён! Ядуухан богоолнуудтнай болохо бидэнэр Ханаанаан орон нютагта ажаһуудаг нэгэ хүнэй арбан хоёр хүбүүд бэлэйбди. Одхон дүүмнай мүнөө эсэгэтээ хамта, харин үшөө нэгэмнай наһа баранхай, — гэжэ тэдэ харюусаба.

¹⁴Гэбэшье Иосиф тэдээндэ дахин иигэжэ хэлэбэ:

— Минии хэлэхэнэй ёһоор таанад бултадаа тагнуулшад гээшэт. ¹⁵Зүгөөр би таанадые шалгаад үзэхэмни. Тэрэ одхон дүүгэйтнай наашаа ерээгүйдэ би үгэдэтнай этигэхгүйб. Тэрэнэй эндэ ерэхэхээ урид таанад Египедһээ амиды мэндэ гарахагүйт! Энээн тушаа би Египедэй эзэн хаанай нэрээр тангаригланаб! ¹⁶Тэрэ дүүдээ хэн нэгээ эльгээгты, бэшэнтнай эндээ барянда үлэхэ. Тиигээд үнэн хэлэхэн, үгытнай элирхэ, шалгажа үзэхэбди. Дүүгэйтнай ерээгүй хаань, Египедэй эзэн хаанай шэрээдээ залардагынь үнэн гээшэдэ адляар, таанадай тагнуулшад байхантнай үнэн болохо.

¹⁷Тиигээд Иосиф тэдэнэрые гурбан хоногоор түрмэ шорондо нуулгаба.

¹⁸Гурбадахи хоногтоо Иосиф тэдэниие дуудаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Эзэн Бурханһаа айдаг ушарһаа би хүниие алахагүйб. Амиды мэндэ ябаха дуратай хаа, минии хэлэхыемни бүтээгты!

¹⁹Хэрбээ таанад үнэхөөрөө сэхэ сэбэр зон хаа, таанадай нэгэн

түрмэдэ үлэг, харин бэшэнтнай үлэн хооһон гэр бүлэдөө орооһо абажа ошог, ²⁰тиигээд одхон дүүтээ бусажа иишээ ерүүжэг. Тиигэбэл, ами наһыетнай үршөөхэб.

Иосифой аханар энээниие зүбшөөжэ, ²¹удаань өөһэд хоорондоо хөөрэлдэхэдээ, иигэжэ хэлсэбэ:

— Дүүгээ муу юумэндэ оруулһанаймнай түлөө хэһээлтэ гээшэ энэ. Зобожо байхыень хараашье хаа, хэды хайра гуйгаашье хаань, бидэ үгыень дуулажа хайрлаагүй һэмди. Тиимэһээл зоболон манай толгойдо буугаа.

²²Тиихэдэнь эгээл аха болохо Рэувээн бусадтаа хандажа хэлэбэ:

— Тэрэ үхибүүндэ мууе бү хэгты гэжэ минии хэды хэлээшье хаа, таанад дуулаагүй һэн бэшэ гүт? Харин мүнөө шуһыень урасхуулһанайнгаа түлөө харюусажа байнабди.

²³Иосиф хөөрэлдэһыень ойлгоно гэжэ аха дүүнэр мэдээгүй, юундэб гэхэдэ, Иосиф тэдээнтэй хөөрэлдэхэдөө, зорюута оршуулагшые хэрэглээ бэлэй.

²⁴Тэдэнэй үгэнүүдые дуулаһан Иосиф тэсэнгүй, нюураа бүтүүлээд, тэндэһээ далда ороод, гансаарханаа уйлаба. Тиигээд һөөргөө ерэжэ, тэдээнтэй дахин хөөрэлдөөд, Шимооние шэлэжэ абаад, аха дүүнэрэйнь хараһаар байтар хүлибэ.

²⁵Туламуудтань дүүрэтэр орооһо хэхэ, орооһоной түлөө түлбэри гэжэ үгэһэн сагаа мүнгыень туламайнь амһарта хэжэ боохо, харгы замдаа эдихэ эдээ үгэхэ гэжэ Иосиф зарасанартаа захирба. Зарасанууд хэлэһэн зарлигыень бэлүүлбэ. ²⁶Аха дүүнэр орооһотой туламуудаа элжэгэдтээ ашаад, гэртээ бусахаар зорибо.

²⁷Тиигээд һүни болоходо, тогтожо, хонохоёо байхадаа, тэдэнэй нэгэн элжэгэндээ тэжээл үгэхөөр туламаа нээхэдээ, орооһоной түлөө түлэһэн сагаа мүнгээ харажархиба!

²⁸— Харагты! Минии түлэһэн мүнгые бусаагаал! Тэрэ туламай амһар дээрэ байна, — гэбэ тэрэ.

Тиихэдэнь бултадаа сошожо, бэе бэеһээ нурагшалан байгаа һэн:

— Иихэдээ Бурхан бидэниие яаха гээб?

²⁹Эсэгэдээ Ханаһаан бусажа, аха дүүнэр тэдээнтэй ушарһан юумые бултыень хөөрэбэ:

³⁰— Тэрэ орон нютагай эзэн ноён маанадые тагнуулшад гэжэ һэжэглэн, хатуу шэрүүнээр хандаа. ³¹Бидэ үнэн сэхэ зомди, тагнуулшад бэшэбди гээбди. ³²Нэгэ эсэгын арбан хоёр хүбүүдбди, нэгэ дүүмнай наһа баранхай, харин одхон дүүмнай мүнөө Ханаһаанда эсэгэтэеэ гэбэбди. ³³Тиихэдэмнай «үнэн хэлэнэ гүт гэжэ би шалгахам: нэгыетнай эндээ үлөөнэб, бэшэнтнай үлэн хооһоор зобожо байһан гэр бүлэдөө орооһо абаад ошог» гэбэ. ³⁴«Одхон дүүгтээ һөөргөө намда ерэхэт. Эгээл тиигэхэдэтнай, таанадые тагнуулшад бэшэ, үнэн сэхэ зон гэжэ этигэхэб, баряанда үлэгшэ нэгыетнай сүлөөлжэ, таанадта манай газар дайдаар сүлөөтэй худалдаа наймаа хэхэ эрхэ олгохоб» гээ.

³⁵Тиигэжэ хөөрөөд, тэдэнэрэй туламуудайнгаа уялаа тайлахадань, орооһоной түлөө түлэһэн мүнгэниинь хүн бүхэнэйнь туламай амһар дээрэ боолтотой зандаа олдобо. Энээнһээ тэдэ бултадаа айн һүрдэбэ. Яков эсэгэнь ³⁶тэдэндэ хандан:

— Таанадһаа боложо, би бүхы хүүгэдээ алдахамнил. Иосиф гээгдээ, Шимоон алдагдаа, мүнөө Биньямиинииемни таанад намһаа һалгааха гээ гүт?! Хамаг муу юумэн миниил толгойдо тудана! — гэбэ.

³⁷Тиихэдэнь ууган хүбүүн Рэувээн эсэгэдээ иигэжэ хэлэбэ:

— Биньямииниие намда даалгагты, тэрэниие һөөргэнь амиды мэндэ асархаб. Үгы һаам, минии хоёр хүбүүдые алажа, харюугаа абаарайгты.

³⁸— Үгы, — гэбэ Яков. — Минии хүбүүн таанадаар хамта ошохогүй. Түрэхэн ахань гээгдэнхэй, үлэхэн ганса хүбүүгээ би хайшаньшые ябуулхагүйб. Хэрбээ аян замда ямар нэгэ усалһаа одхон хүбүүнэймни наһа барабал, үтэли болоһон би уй гашуудалда нэрбүүлжэ, үхэлэй орон руу мордохолби!

Иосифой аханарай Египет руу хоёрдохёо ерэлгэ — энэ удаа Биньямиинтай хамта

43 ¹Ханаһаанда үлэсхэлэн хооһон байдал улам дортожо, ²Египедһээ асарһан орооһоной дууһахада, эсэгэнь хүбүүдтээ хэлэбэ:

— Дахин ошожо, багаханшые һаа, эдихэ хоол асаргты!

³Иуда харюусаба:

— Дүүгээ дахуулжа ерээгүй хаа, нюдэндэмни бү харагдаг-
ты гэжэ тэрэ хүн занана нэн. ⁴Хэрбээе дүүемнай маанадтай
хамта табяа хаатнай, эдее хоол асархабди. ⁵Хэрбээе табяагүй
хаатнай, манай тишэ ошоһонойшье туһагүй, юуб гэхэдэ, дүү
хүбүүгүйгөөр нюдэндэмнишье бү үзэгдэгты гэжэ тэрэ хүн хэ-
лээ ха юм.

⁶— Тэрэ хүндэ дүүтэйбди гэжэ хэлэхэ ямар хэрэг байгаа юм?
Тэрээнһээтнай боложо, намда дахин зоболон ушархань, — гэбэ
Израиль.

⁷Тиихэдэнь аха дүүнэр хэлэбэ:

— Тэрэ хүн маанадһаа хамаг юумыемнай — өөһэд, түрэл
гарал тухаймнай, эсэгэтнай амиды мэндэ гү, үшөө дүүнэр,
аханар бии гү гэжэ үсэдөөр һурагшалаа. Дүүгээ абаад ерэхэт
гэжэ хэлэхыень одоо хаанаһаа мэдэхэ байгаабибди?

⁸Иуда Израиль эсэгэдээ хэлэбэ:

— Дүү хүбүүемнай маанадтай табиит даа, тиигээ хаатнай, яба-
хаар бэлэмди. Тиигэжэ бидэ бүгэдэ — бидэшье, ташье, манай
хүүгэдшье — туража үхэнгүй, амиды мэндэ гарасалдахалди.
⁹Би Биньямиинай аюул усалгүй байдалай түлөө харюусанаб.
Ами наһыень өөр дээрээ даажа абанаб. Би тэрэниие танай урда
улаан гараараа хүтэлэн бусаажа асархаб. Тиигээгүй хаа, бүхэ-
ли наһаараа танай урда буруутан, зэмэтэй ябуужаб. ¹⁰Зүгөөр
иигэжэ удааржа байхын орондо тишээ хоёр дахин ошоод,
ерээд байха һэмди!

¹¹— Зай, яахаб, — гэбэ Израиль. — Тиигээ хаа, иимэ юумэ хэг-
ты: энэ газар дайдын хамагай һайн бэлэг бэлдээд, тэрэ хүндөө
абаашагты. Бага-багаар янза бүриин үнэ сэнтэй гүгэлнүүдые,
зүгын бала, бүйлөөһэ, миндаль һамарһаашье абалсаад ошогты.
¹²Сагаа мүнгэ түрүүн абаашаһанһаа хоёр дахин ехээр абахат.
Туламуудай амһартахи мүнгые бусаагаарайгты. Тэдэ эндүүржэ,
туламуудтатнай сагаа мүнгэ хэжэрхижэ магад. ¹³Тиигээд дүүгээ
дахуулан, тэрэ хүндөө дахин ошогты. ¹⁴Бүгэдын хүсэтэ Бур-
хан тэрэ хүнэй сэдхэл зүрхые зөөлэрүүлжэ, нүгөө ахыетнай
Биньямиинтай хамта бусааха шиидхэбэри гаргуулхань болто-
гой. Нам тухай хэлэбэл, бүхы хүүгэдээ алдаха гэнэн заяатай
һаа, алдахал болоно бээб.

¹⁵Иигэжэ Яковай хүбүүд бэлэг-сэлэг болон түрүүн абааша-ханһаа хоёр дахин ехэ сагаа мүнгэ абаад, Биньямииние дахуулан, Египет руу ошожо, дахин Иосифой урда бараалхаба.

¹⁶Биньямиинай тэдэнтэй хамта ерэһые Иосиф хаража, гэрэйнгээ ахалагша зарасада хандан, иимэ захиралта үгэбэ:

— Эдэ зоние минии гэртэ оруула. Тиигээд мал гаргаад, эдэе хоол бэлдэ. Би тэдэнтэй хамта үдын хоол барихаб.

¹⁷Иосифой захирһанай ёһоор, ахалагша зарасань тэдэниие гэртэнь асарба. ¹⁸Зүгөөр аха дүүнэр айжа, хоорондоо хэлсэбэ:

— Урда тээ орооһо худалдан абахадамнай, тэдэ манай мүнгэ зорюута туламууд руумнай хэжэ, мүнөө гэртээ асаржа, маанадые барижа, богоол болгоод, элжэгэ унааемнай буляжа абаха хара һанаатай хаш.

¹⁹Тиигээд гэрэй богоһо дээрэ тэдэ ахалагша зарасадань хандаба:

²⁰— Эрхим хүндэтэ эзэн, хэлэхыемнай зүбшөөгыт. Бидэ урид иишээ эдэе хоол абахаяа ерээ һэмди. ²¹Бусаха харгыдаа хонохоёо тогтоод, туламуудаа нээгээ һэмди. Харахадамнай, хэн хэнэймнай тулам соо орооһоной түлөө түлэһэн сагаан мүнгэмнай байба.

Тэрэ мүнгээ мүнөө һөөргэнь тэрэ шэгээрнь бусаан асарбабди. ²²Тэрээнһээ гадна мүнөө эдэе хоол худалдан абаха мүнгэн маанадта байна. Харин хэн тиихэдэ сагаан мүнгэ тулам соомнай хэһыень мэдэнэгүйбди.

²³— Һанаагаа бү зобогты! — гэбэ Иосифой ахалагша зараса. — Бү айгты. Магад, танай болон эсэгынтнай шүтэн хүндэлдэг Бурхан тэрэ мүнгэ нюусаар туламууд соотнай хэжэ болоо. Харин би та бүхэнэй мүнөө түлэһэн мүнгэл тооложо абаха уялгатайб.

Тиигээд тэрэ Шимооние тэдээндэ асараад, ²⁴бүгэдыень Иосифой гэртэ уриба, хүлнүүдээ угаахыень уһа асарба, тиихэдэнь тэдэ хүлөө угаажа амарба. Зараса элжэгэнүүдтэнь гэжээл үгэбэ.

²⁵Иосиф ерэхэдээ, тэдээнтэй хамта эдэе хоол барихыень мэдэһэн ушарһаа тэдэ бэлэг-сэлэгэе гарган бэлдэбэ. ²⁶Иосифой ерэхэдэ, асарһан бэлэгэе гэртэнь оруулжа баряад, урдань тэдэ үбдэг дээрээ хүгэдэн мүргэбэ. ²⁷Иосиф тэдэнэй амар мэндые асууһанай удаа иигэжэ һураба:

— Намда хөөрөхэн тэрэ үбгэн буурал эсэгынтнай тамир хайн гү? Амиды мэндэ гү?

²⁸Тиихэдэнь тэдэ дахин урдань үбдэг дээрээ хүгэдэн мүргэжэ, иигэжэ харюусаба:

— Танай богоол болохо эсэгымнай бэе хайн.

²⁹Иосиф нэгэ эхэхээ түрэхэн Биньямиин дүүгээ хараад, иигэжэ асууба:

— Энэ танай намда хөөрэгшэ одхон дүү хүбүүнтнай болоно гү? Бурхан шамайе үршөөхэнь болтогой, хүбүүмни!

³⁰Дүү хүбүүгээ харахадаа, Иосиф үнэн зүрхэнхөө уяржа, сурхирса бархирхаар болоод байба. Яаралтайгаар ондоо таһалга ороод, тэндээ тэрэ уйлаба. ³¹Тиигээд нюур, гараа угаажа, айлшадтаа ерэбэ, бэеэ барижа, зарасанартаа эдэе хоол табихыень захирба. ³²Иосиф гансаараа тусхай шэрээдэ хууба, аха дүүнэрын ондоо шэрээдэ хууба. Египет зон еврей зонтой хамта хоол барихые бузартай гэжэ тоолодог байһан ушарһаа тэндэ байһан Египет ороной зон ондоо шэрээдэ амьарлан хууба. ³³Иосифой аха дүүнэрын тэрэнэй урдаһаа харуулан табиһан шэрээдэ хуухадаа, тэдэнэй наһанай эеэр бүхы хандали табиһаниие хараад, бэе бэе руугаа гайхан харасалдаба. ³⁴Зарасанарын Иосифой шэрээ дээрэ табяатай хоолһоо тэдэндэ табиг соо хэжэ үгэхэдөө, Биньямиинда бусад аханарһаань таба дахин үлүү ехэ эдэе хоол үгэжэ байба.

Иигэжэ Иосиф аха дүүнэрээ садатарын эдеэлүүлжэ, жэмэсэй архьяр нилээд халатарын хүндэлөө бэлэй.

Иосифой аханарай эрхимээр туршалга гаралга

44 ¹Удаань Иосиф ахалагша зарасадаа хэлэбэ:
— Даахаарын тэдэнэй тулам соо орооһо хэжэ үгэ. Тулам бүридэнь орооһон дээрэнь түлбэри гэжэ асарһан сагаан мүнгыень табяарай. ²Харин эгээн бага хүбүүнэй тулам соо сагаан мүнгэнэй хажуугаар минии сагаан мүнгэн аяга хэхэш.

Зарасань Иосифой хэлэгшые дүүргэбэ.

³Эртэ үглөөгүүр тэдэниие элжэгэнүүдтэйн гэртэнь табиба.

⁴Аха дүүнэр хото городһоо гаража холо ошожо үрдеэгүйдэнь, Иосиф ахалагша зарасадаа захирба:

— Яаралтайгаар тэдэниие хүсэ! Хүсэжэ ерээд, тэдээндэ «най хэһэндэ юундэ муугаар харюусабат? ⁵Эзэнэймни мүнгэн аягы юундэ хулгайлбат? Минии эзэн тэрэ аягаһаа уудаг, тэрээгээрээ мэдэл үзэдэг. Ехэл муу юумэ хэбэт» гэжэ хэлэхэш.

⁶Иосифой ахалагша зараса тэдэниие хүсөөд, эзэнэйнгээ үгэнүүдые дамжуулба. ⁷Аха дүүнэр харюусаба:

— Эрхим хүндэтэ, та юундэ иигэжэ хэлэнэт? Танай зарасанар болохо бидэ тиимэ юумэ хэжэ зүрхэлхэгүйдди. ⁸Тулам соогоо олоһон сагаан мүнгээшье Ханаһаанһаа һөөргөнъ асараа бэлэйлди! Тиимэ хадаа танай эзэнэй алта мүнгэ хулгайлха сэдхэл маанадта байха аал? ⁹Хэрбэеэ манай хэн нэгэндэ тэрэ аягын олдоо һаа, тэрэ хүн саазада хүртүүжэн, харин бэшэмнай эзэнэйтнай богоол болон үлүүжэг.

¹⁰— Хэлэхэртнай болог, — гэбэ ахалагша зараса. — Хэндэ хулгайлһан юумэн олдоноб, тэрэтнай богоол болон абтаха, харин бэшэнтнай һаадгүй гэртээ бусаха.

¹¹Аха дүүнэр элжэгэдэй нюрганһаа ашаагаа яаралтай буулгажа, өөр өөрынгөө туламай уялаань тайлаба. ¹²Иосифой ахалагша зараса тэдэниие аха захиһаань эхилээд нэгжэбэ, Биньямиинай тулам соо аяга олдобо.

¹³Уйдал гашуудалай тэмдэг болгон, аха дүүнэр хубсаһаа яа удара татаба, дахин элжэгэнүүдтээ ашаагаа тээгээд, хото балгаһан бусаба. ¹⁴Иудын ба бэшэ аха дүүнэрэй ерэхэдэ, Иосиф гэртээ байба. Тэдэ хүлдэнь унан хүгэдэбэ. ¹⁵Иосиф тэдээндэ хэлэбэ:

— Яажа иимэ юумэ хэбэ гээшэбта? Нам шэнги хүнүүд үзэл хаража, далда юумэ мэдэхэ айхабтар шэдитэй гэжэ мэдэнэгүй гүт?

¹⁶— Эрхим хүндэтэ эзэн! Бидэ юун гэжэ хэлэхэбибди даа. Өөһэдынгөө гэмгүйе яажа гэршэлхэбибди? Бурхан маанадта гэм зэмэ олоод, мүнөө зарга шиидхэжэ байна. Эрхим хүндэтэ эзэмнай, ядуухан бидэтнай аяга хулгайлһан, хулгайлаагүйтэеэ бултадаа танай богоол болобобди, — гэжэ Иуда харюусаба.

¹⁷— Үгы, — гэбэ Иосиф. — Иигэжэ тад болохогүй. Аяга абан хүн лэ минии богоол болохо. Харин бусад амиды мэндэ эсэгэдэ бусагты.

¹⁸Тиихэдэнь Иуда Иосифто дүтэлжэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Эрхим хүндэтэ эзэн! Энэ богоолдоо үгэ хэлэхыень зүбшөөгты. Та энэ улас ороной хаан мэтэ засагтайт! Ядуухан минии үгэдэ бү уурлыт, сухалдангүй шагнажа үзыт. ¹⁹Эрхим хүндэтэ эзэн, танай бидэнһээ «таанадта эсэгэ бии гү? Ондоо ямар аха дүүтэйбта?» гэжэ асуухадатнай, ²⁰«үндэр наһатай эсэгэтэйбди, тэрэнэймнай үтэлһэн хойно гараһан нэгэ дүү хүбүүн бии. Тэрэ дүүгэймнай түрэнэн аха наһа баранхай. Тиигээд дүүгэймнай эхэнһээ гансаараа үлэнэн болохолоорнь эсэгэмнай тэрээндээ угаа дуратай юм» гэжэ харюусаа бэлэйлди. ²¹Тиихэдэмнай маанадта, танай богоолнуудта, «тэрэ дүүгээ абаад ерэгты» гэжэ захираат. ²²Эрхим хүндэтэ эзэмнай, бидэ танда хэлэхэдээ, «дүүгээ бидэ эсэгэнһээнь һалгаажа шадахаггүйбди, тиигээ һаамнай, эсэгэмнай уй гашуудалһаа боложо наһа бараха» гэжэ хэлээ бэлэйлди. ²³Зүгөөр та танай богоол болохо маанадта «дүүгээ наашань асараагүй һаа, минии нюдэндэ дахин бү харагдагты» гэжэ хэлээт. ²⁴Тиигээд бидэ танай богоол болохо эсэгэдээ бусажа, эрхим хүндэтэ танай үгэнүүдые дамжуулаабди. ²⁵Эсэгэмнай дахин иишээ ерэжэ, багаханшье һаа, эдэе хоол худалдажа абаад асарагты гэхэдэнь, ²⁶бидэ «үгы, одхон дүүгүйгөөр ошохогүйбди, тэрээнгүйгөөр тэрэ ноёной шарай хараха эрхэгүйбди» гэжэ хэлээбди. ²⁷Тиихэдэмнай манай эсэгэ, танай богоол, иигэжэ манда хэлээ һэн: «Танай мэдэхээр, минии хайрата һамган намда хоёр хүбүү түрэжэ үгөө һэн. ²⁸Нэгэниинь үгы болошоо. Зэрлиг арьяатан тэрэниие бажуугаа гэжэ ойлгоо һэмби. Би тэрэниие үгы болохоһоонь хойшо хараагүйб. ²⁹Мүнөө таанад хоёрдохи хүбүүем абахаяа һанабат. Хэрбээе тэрэнэйшье усалда ороо һаань, юун болохоб? Танай гэмээр би, үтэли үбгэжөөл, уй гашуудалда нэрбүүлжэ, үхэлэй орон руу мордохо болохоб!» ³⁰Тиимэ дээрэнһээ би эсэгэдээ, танай богоолдо, бусахадаа, энэ хүбүүе абаашаагүй һаам, амин голоороо холбоотой ³¹энэ хүбүүнэйнгээ үгы байһые хараад, эсэгэмнай тэрэ дары наһа бараха. Тиигэжэ ядуухан бидэ үбгэн буурал эсэгээ уй гашуудалда оруулаад, хүүр булашада оруулһан болохолди! ³²Би, танай богоол, эсэгэдээ үгээ үгэжэ, хүбүүнэй ами наһые өөр дээрээ даажа, «энэ хүбүүе танда амиды мэндэ бусаажа асараагүй һаам, та намайе бүхы наһанайм туршада буруутан болгооройт» гэнэмби. ³³Тиимэнһээ, эрхим

хүндэтэ эзэмнай, би, танай богоол, иигэжэ гуйха байнаб: дүүгэйнгээ орондо эндэ богоол болон үлэхүүлби. Харин тэрэмнай аханартаяа бусаг лэ. ³⁴Би тэрээнгүйгөөр гэртээ бусажа, эсэгынгээ зоболон гашуудал хаража шадахагүй байнаб!

Иосиф аха дүүнэртээ өөрыгөө танюулба

45 ¹Иосиф ондоо зоной дунда бээе барижа шадахаая болибо.

— Бултадаа эндэхээ гарагты! — гэжэ тэрэ хашхарба. Иигээд хари хүнүүдэй үгы болоходо, Иосиф өөрыгөө аха дүүнэртээ танюулба. ²Зүгөөр тэрэнэй шангаар уйлахые Египет ороной зон соносожо, эзэн хаанда дуулгаба.

³— Би Иосифби, — гэжэ тэрэ аха дүүнэртээ хэлэбэ. — Эсэгэмнай үнэхөөр мэндэ гү?

Харин тэдэнь зуг татан зогсоод, үгэшье хэлэхэ аргагүй бахардашанхай байгаа хэн.

⁴— Наашаа дүтэлэгты, — гэбэ Иосиф. Аха дүүнэр дүтэлбэ.

— Энэ би Иосифби, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Таанадай Египет руу худалдаһан дүүтнайб. ⁵Зүгөөр таанад намайе худалдаһанайнгаа түлөө мүнөө айжа, бээе зэмэлжэ бү байгты. Таанадай ами наһа абархын тула намайе Бурхан иишэнь эльгээгээ бэшэ гү? ⁶Үлэн хоохон байдал мүнөө хоёрдохи жэлээ үргэлжэлжэ байна. Газар хахалжа, таряа тарижа, ургаса хуряахагүй ган гасуурта табан жэл үшөө саашаа үргэлжэлхэ. ⁷Бурхан намайе иишэнь таанадһаа урид эльгээхэдээ, танай уг удам газар уһан дээрэ үлөөжэ, туража үхэхэ аюулһаа абарха гэжэ эльгээгээ. ⁸Таанад бэшэ, Бурхан намайе наашань асараа болоно. Тэрээнһээ гадна намайе Египедэй эзэн хаанай эгээл дээдэ тушаалтан, ордонһоонь эхилээд, Египет орониие бүхыдэнь захирдаг хүн Тэрэл болгоо бшуу. ⁹Эсэгэдэмни яаран ошоод, «танай хүбүүн Иосиф иимэ үгэ дамжуулжа байна. Бурхан намайе хамаг Египедэй дээдэ захирагша болгоо. Удаарангүй намда ерыт. ¹⁰Та минии хажууда ерэжэ, Гошен гэдэг газарта ажаһуудаг болохот. Үри хүүгэдээ, аша гушанараа, мал хүрэгөө, эд зөөриез бултыень абаад, Египет орон эрэгты. ¹¹Үлэсхэлэн хоохон жэл үшөө табан

жэл үргэлжлэхэ. Минии хажууда ерээ хаатнай, хэрэгтэй бүхы юумээр таниие хангахаб. Үгы хаа, гэр бүлэтнай, мал хүрэгтнай доройтожо, үлэсэжэ хосорхол» гэнэ гээд дамжуулагты. ¹²Мүнөө та бүгэдэ намайе нюдөөрөө харабат. Түрэнэн дүү Биньямиимни намайе нюдөөрөө хаража байна. Би, Иосиф, үнэн бэеэрээ урдатнай зогсоод, хөөрэлдэжэ байнаб. ¹³Египедтэ намай ямар агуу засагтай, ямар хүндэтэй ябаһыемни эсэгэдэмни хөөрэгты, эсэгыемни түргөөр нашань асаратгы!

¹⁴Тиигээд Иосиф түрэнэн дүү Биньямииние хүзүүдэн тэбээрээд бархирба. Биньямииншые ахаяа тэбэрин уйлаа һэн.

¹⁵Һүүлээрнь бархиран байжа, Иосиф бэшэ аха дүүнэрээ тэбэрин таалаба. Энээнэй һүүлээр лэ аха дүүнэрын хөөрэлдэхэ һэдэбтэй болобо.

¹⁶Иосифто аха дүүнэрын ерээ гэнэн мэдээ фараондо дуулдаба. Энээндэ фараон ба тэрэнэй түшэмэлнүүд ехэ баяртай байба. ¹⁷Тиигээд фараон Иосифто хэлэбэ:

— Элжэгэнүүдтэе таряа ашаад, Ханаһаан нютагаа бусахыень, ¹⁸удаань эсэгээ, түрэл гаралаа абаад, наашаа ерэхыень аха дүүнэртэе хэлэ. Би таанарта Египедэй тон һайн газарые үгэхэб, һуурижуулхаб. Тиигээд та бүгэдэ эндэ элбэг-дэлбэг ажамидархат. ¹⁹Үхибүүдэе, һамгадаа һуулгаад ерэхэ хүнгэн тэргэнүүдые Египедһээ тэдэ абуужаг. Эсэгээ тэдээнтэй хамта нашань асараг. ²⁰Эд бараан тухай ханаагаа зобохо юумэн үгы. Тэндэе орхёодшые ерэхэдэ болохо. Египедтэ байгаа бүхы һайн юумэндэ хүртэхэт.

²¹Израилиин хүбүүд хэлэһээрын болобо. Иосиф фараоний хэлээшээр, тэдээндэ хүнгэн тэргэнүүдые, харгыдаа эдихэ хоол үгэбэ. ²²Аха дүүнэртэе тус тустань Иосиф һайхан шэнэ хубсаһа бэлэглэбэ. Түрэнэн дүү Биньямииндаа тэрэ гурбан зуун шекель сагаан мүнгэ (гурба хахад килограмм), мүн табан элдэб янзын һайхан шэнэ хубсаһа үгэбэ. ²³Эсэгэдэе Египедэй газар дайдын хамагай һайхан бараа ашаһан арбан эрэ элжэгэ, таряа талха, хилээмэ, янза бүрийн эдэе хоол ашаһан арбан эмэ элжэгэ эльгээбэ. Энэнь эсэгын Египет руу ерэхэ аян замдаа эдихэ хүнэнэн болоно. ²⁴Тиигээд Иосиф аха дүүнэрээ үдэшэн, иигэжэ хэлэбэ:

— Харгыдаа бү хэрэлдээрэйгты!

²⁵Иигэжэ тэдэ Египеднээ гаража, Ханаһаан орон нютаг руу, эсэгэдээ бусажа ерэбэ. ²⁶Ерэмсээрээ, тэдэ эсэгэдээ мэдээсэбэ:

— Иосиф амиды! Тэрэмнай бүхы Египедые захиран зонхилно. Эсэгын зүрхэн яг гээд, тэрэ үнэншэжэ ядаа һэн.

²⁷Зүгөөр хүбүүдын Иосифой хэлээшые дамжуулба. Эсэгэеэ абаашаха гэжэ Иосифой эльгээнэн хүнгэн тэргэнүүдыел харахадаа Яков үбгэн хүбүүдэйнгээ хэлээшэдэ үнэншэжэ, баясан хүхибэ. Израиль үгүүлбэ:

²⁸— Зай, болоо. Иосиф хүбүүмни амиды мэндэ байна гэшэл даа. Үхэхынгөө урда тэрээнтэеэ уулзахамни! Ябахамни даа!

Иосифой аханарай Египет руу гурбадахяа ерэлгэ — энэ удаа эсэгэтэеэ хамта

46 ¹Тиигэжэ Израиль хамаг зөөриез бүридхөөд, аян замда гараба. Замдаа тэрэ Беэр-Шеевэ хүрэжэ, Исаак эсэгэдээ адляар Бурхандаа үргэл хэбэ. ²Нэгэ һүни Бурхан Израильда үзэгдэл харуулан, ооголбо:

— Яков, Яков!

— Би эндэ байнаб, — гэжэ тэрэ харюусаба. ³Бурхан тэрээндэ иигэжэ айладхаба:

— Би болбол шинии үбгэ эсэгийн хүндэлдэг Бурхамби. Египет ошохоһоо бү ай. Би тэндэ шинии уг удамнаа агууехэ арад зониие бии болгохоб. ⁴Өөрөө шамтай суг Египет ябалсахаб. Би Өөрөө тэндэһээ шинии уг удамые гаргахаб. Наһа барахадашни, Иосиф өөрынгөө гараар нюдыеш бүглэхэ.

⁵Тиигээд Яков Беэр-Шевые орхин саашалба. Фараоной үгэһэн хүнгэн тэргэнүүд дээрэ Израилиин хүбүүд эсэгээ, үхибүүд, һамгадаа һуулгаад, ⁶адууһа малаа урдаа туугаад, Ханаһаанда олоһон эд зөөриез шэрээд дабшаба. Иигэжэ Яков хамаг үри һадаһадтаяа Египет зөөгөө һэн. ⁷Тэдэнэй тоодо хүбүүдын, ашанарын, басагадын, зээнэрын, бүхы уг унгинь Египет ерэлсээ бэлэй.

⁸Египет зөөһэн Израилиин хүбүүдэй нэрэнүүд иимэ: Яковай ууган хүбүүн Рэувээн, ⁹Рэувээнэй дүрбэн хүбүүд Ханоох, Паллуу, Хедроон ба Кармии; ¹⁰Шимоон, тэрэнэй зургаан хүбүүд

Емуээл, Ямиин, Оһаад, Яхиин, Цоһаар ба ханаһаан яһанай һамганһаань түрэнэн Шауул; ¹¹Левии, тэрэнэй гурбан хүбүүд Гершоон, Кеһаат ба Мерарии; ¹²Иуда, тэрэнэй гурбан хүбүүд Шелааһ, Пээрэц ба Зараах. Ээр Оһаан хоёр хүбүүдынь бүри Ханаһаанда байхадаа гээгдээ һэн. Пээрэцэй хоёр хүбүүд Хецоон ба Хамуул; ¹³Иссахаар, тэрэнэй дүрбэн хүбүүд Толаа, Пуваа, Яшуув ба Шимроон; ¹⁴Зевулуун, тэрэнэй гурбан хүбүүд Сэрэд, Элоон ба Яхлээл. ¹⁵Яковтанай Падаан-Араамда байхада Лехаа һамганһаань Яковта дээрэ дурдагдаһан зургаан хүбүүн, нэгэ басаган Динаа түрөө бэлэй. Яковай һамган Лехаагай хүбүүд болон ашанарынь хамтадаа гушан гурбан хүн болоо һэн.

¹⁶Египет руу ошоһон зоной дунда Яковай хүбүүн Гаад, Гаадай долоон хүбүүд Цифеоон, Хаггии, Шунии, Эцбоон, Эрии, Ародии, Арелии; ¹⁷Ашээр, Ашээрэй дүрбэн хүбүүд Имнаа, Ишваа, Ишвии, Бериааһ, басаган Сераах; Бериааһай хоёр хүбүүд Хэбэр ба Малкиээл; ¹⁸Яковай Лехаае һамга абахада, Лаваан эсэгэнь басагандаа зараса болгон Зилпаа гэдэг эхэнэрые үгөө бэлэй. Зилпаа удаань Яковай бага һамган боложо, хоёр хүбүү гаргаа. Тэрэ хоёр хүбүүдынь үринээрээ абаад, Яков эсэгэтээ хамта Египет ошоо һэн. Яковай татабари эхэнэр Зилпаагай хүбүүд, ашанарынь хамта арбан зургаан хүн болоно.

¹⁹Яковай һамган Рахээлһээ гараһан хоёр хүбүүд Иосиф, Биньямиин гэгшэд байлсаа. ²⁰Иосиф Египедэй Гелиополис хотын дээдэ санаартан Потифераагай басаган Асенаахтай гэрлээд, Менашше, Эфраим гэдэг хоёр хүбүүтэй болоо һэн. ²¹Рахээлһээ гараһан хүбүүн Биньямиин, Биньямиинай арбан хүбүүд Белаа, Бэхэр, Ашбээл, Гераа, Наймаан, Эхии, Роош, Муппиим, Хуппиим ба Арда тэдэнэй дунда байгаа. ²²Эдэ Рахээлһээ гараһан Яковай үри һадаһад – арбан дүрбэн хүн – мүн лэ Египет ерэлсээ.

²³Яковай хүбүүн Даан, Даанай хүбүүн Хушиим; ²⁴нүгөө хүбүүн Нафталии, Нафталиин дүрбэн хүбүүд Яхцээл, Гүнии, Эцер ба Шилээм гэгшэд байлсаа. ²⁵Яковай Рахээлые һамга абахада, Лаваан эсэгэнь басагандаа зараса болгон Билһаа гэдэг эхэнэрые үгөө бэлэй. Удаань тэрэ зараса эхэнэр Яковай бага һамган болоод, хоёр хүбүү гаргаа һэн. Эдэ хоёр хүбүүд болон үри һадаһадынь, дүн хамта долоон хүн Яковтай хамта Египет ерээ.

²⁶Яковай үхи хүүгэдэй тоо гэдэл, өөрыень, һамгадыень, Иосифые оруулангүйгөөр тоолобол, жаран зургаан хүн Египет ерэнэн байна. ²⁷Энээнһээ гадна Египедтэ түрэнэн Иосифой хоёр хүбүүд болон Яковые, Иосифые нэмэхэдэ, Яковай гэр бүлын тоо дала болоно.

²⁸Яков Гошен дайдын хаана һуурижаха ёһотойгоо заалгахын тула Иудые Иосифто өөрһөө урид эльгээгээ һэн. Иигэжэ тэдэнэй Гошен аймагта ерэнэнһын удаа ²⁹Иосиф хүлэг мори хүллэн хүнгэн тэргээр хүрэжэ ерэбэ. Иосиф эсэгээ харамсаараа буугаад, хүзүүдэн тэбэрижэ, удаан уйлаа бэлэй. ³⁰Тиэхэдэнэ Израиль Иосифто хэлэбэ:

— Мүнөө шамайе амиды мэндэ ябахыш хараа хадаа үхэхэдэмнишье болохо!

³¹Тиигээд Иосиф аха дүүнэртээ, түрэл саданартаа иигэжэ хэлэбэ:

— Зай, мүнөө би эзэн хаанда ошожо, «аха дүүнэрни болон эсэгымни бүхы түрэл түтим нам руу Ханаһаан оронһоо ерээ. ³²Тэдэмни бултадаа малша зон, мал хүрэгөө, бүхы байһан юумээе ашаад, наашаа нүүжэ ерээ» гэжэ хэлэхэм. ³³Харин таанадһаа ямар ажал хэдэг зомта гэжэ Египедэй хаанай һураа һаань, ³⁴«танай богоол болохо бидэнэр бага наһанһаа хойшо мүнөө болотор, манай эсэгэнэр мэтэ, мал адуулдаг зомди» гэжэ хэлээрэйгты. Тиэхэдэтнай таанадые Гошен гэдэг газар нютагта һуурижуулха.

Египедэй зон хүдөө нютагай нүүдэлшэ малшадта дээрэлхүүгээр хандадаг ушарһаа Иосиф энээниие хэрэглэн, аха дүүнэртээ эгээл һайхан газар дайда үгэхэ гэжэ һанаһан байгаа.

47 ¹Египедэй хаанда ерэжэ, Иосиф иигэжэ хэлэбэ:

— Ханаһаанһаа эсэгэмни, аха дүүнэрни жэжэ, бодо малаа туугаад, эд бараагаа ашаад ерээ. Мүнөө тэдэ Гошен газар дайдада тогтоод байна.

²Иигэжэ Иосиф аха дүүнэрэйнгээ табыень шэлэн абажа, эзэн хааниие бараалхуулба.

³— Ямар ажал хэнэбта? — гэжэ хаанай асуухада, тэдэ харюусаба:

— Танай барлагууд болохо бидэнэр үбгэ эсэгэнэртээ адли малшад гээшэбди.

⁴Тиигээд тэдэ эзэн хаанда иигэжэ хандаба:

— Манай Ханаһаан нютагта үлэсхэлэн хоһон байдал тохёолдоо. Ган гасуурһаа уршагтажа, малай бэлшээри үгы болоод байна. Тиихэдэнь бидэ танай нютаг руу нүүжэ ерэнэн ушарһаа ядуухан бидэнэртэ Гошен гэдэг нютагта ажаһууха зүбшөөл үгэхыетнай гуйнабди.

⁵Египедэй хаан Иосифто хэлэбэ:

— Эсэгэшни, аха дүүнэршни шамда гэжэ наашаа ерээ. ⁶Египет орон шинии мэдэл доро байдаг бэшэ аал? Тэдэнээ энэ ороноймнай эгээл найхан газар болохо Гошен аймагта хуурижуула. Аха дүүнэрэйшни дунда мал найнаар хаарууһалдаг зоной бии хаань, минии үмсын мал хүрэгые тэдэнэй харюусалгада үгөөрэй.

⁷Һүүлээрнь Иосиф Египедэй хаанда өөрынгөө эсэгэ Яковые бараалхуулба. Яков хааниие Эзэн Бурханай нэрээр үрээбэ.

⁸Эзэн хаан тэрээнһээ хэды наһатайень асууба ха.

⁹— Нялха нарайһаа нүүдэл байдалтай би зуун гуша наһатай болоноб. Нүүдэл байдалтай элинсэг эсэгэнэрэймни үндэр наһантай зэргэсүүлбэл, энэ угаа бага юм ааб даа. Наһан соогоо би ехэ зоболон үзэнэн хүм, — гэжэ Яков харюусаба.

¹⁰Тиигээд тэрэ хааниие дахин үреэгээд, ордонһоо гаража ошобо.

¹¹Иигэжэ хаанай захирһанай ёһоор, Иосиф аха дүүнэрээ Египедэй эгээл найхан газарта хуурижуулба. Энэнь Рамсес хотын хажууда бэлэй. ¹²Иосиф эсэгэ, аха дүүнэрээ болон тэдэнэй гэр бүлэнүүдые бултыень эдэе хоолоор хангадаг һэн.

Египедтэхи үлэсхэлэн хоһон байдал

¹³Газар дайдадань орооһо таряан дууһаба — Египедтэшье, Ханаһаандашье үлэн хоһон байдал бүри хэсүү болобо. ¹⁴Эдэ нютагуудай хүн зондо орооһо наймаалжа, Иосиф хаанай санда Египедэй, Ханаһаанай газар дайдада байһан хамаг сагаан мүнгэ суглуулба. ¹⁵Тиигэхээр Египедтэшье, Ханаһаандашье сагаан мүнгэнэй дууһахада, Египедэй зон Иосифто ерэжэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэ мүнэггүй болообди. Хараһаар байжа та бидэниие үхүүлхэ гээгүй һаа, эдэе хоол үгыт!

¹⁶— Сагаан мүнгэнэй дууһаа хаань, малаа наашань асарагты, — гэбэ Иосиф. — Эдэе хоол малаар андалдан абажа болохо.

¹⁷Тэрэ жэл зон адууһа, хони, ямаа, үхэр болон элжэгэ Иосифто асаржа үгөөд, орондонь орооһо абадаг болобо. Иигээд тэдэ малаашье үгэжэ дууһаба.

¹⁸Нүгөө жэлынь Египедэй зон Иосифто ерээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Бүхы мүнгэнэйнгээ дууһаһан тухай бидэ танһаа, манай эрхим хүндэтэ эзэнһээ, нюугаадшые яахабибди. Адууһа малнай, эрхим хүндэтэ, танай болонхой. Маанадта өөрын гэхэ юумэн гэбэл, гансал үмсын газар, энэ бэемнай үлэнхэй. ¹⁹Арад зоной туража үхэбэл, энэ газар хооһон болохо бэшэ гү? Хэрбэеэ танай маанадта эдихэ хоол үгөө хаатнай, бидэ үмсын газарта яа хамта хаанай албатан болохобди. Бидэндэ мүн лэ тариха үрэнэн хэрэгтэй.

²⁰Тиигэжэ Иосиф Египедэй бүхы зоной үмсын газарые хаанда худалдан абажа үгэбэ. Эдихэ хоолгүй болоһон бүхы арад зон аргагүйдэн, эдлэдэг газараа иигэжэ худалдаа бэлэй. ²¹Тэрээнһээ гадна Египет орон нютагай нэгэ захиһаа нүгөө заха хүрэтэр үргэн уужам нютагай хүн зон эзэн хаанай албатан болобо. ²²Гансал санаартан үмсэ газараа Иосифто худалдаагүй хэн. Юуб гэхэдэ, хаан тэдэниие тусхай зарлиг гарган, үнэгүй хоолоор хангадаг байгаа, тиимэхээ тэдэ үлэсхэлэн ябаагүй, тэдэндэ газараашье худалдаха хэрэг гарабагүй.

²³Иосиф Египедэй арад зондо хандан, иигэжэ хэлэбэ:

— Би та бүгэдые газартайтнай хамта эзэн хаанда худалдан абажа үгөөб. Мүнөө таанадта тариха үрэнэ үгэнэб. ²⁴Харин таанад ургаса хуряахадаа, табанай нэгэ хубиень хаанда үгэдэг байхат, табанай дүрбэн хубиень тариха үрэнэн, мүн гэр бүлөө тэжээхэ хоол болгон өөһэдтөө үлөөдэг байхат.

²⁵Египедэй арад зон Иосифто иигэжэ хэлэбэ:

— Эрхим хүндэтэ эзэмнай! Та маанадые абараат! Тиимэхээ танай үгөөр бидэ хаанай албатан болохобди.

²⁶Иигэжэ Иосиф газар тухай зарлиг гаргажа, мүнөө хүрэтэр Египедэй зон хуряаһан ургасынгаа табанай нэгые эзэн хаанда татабари болгон түлэдэг юм. Гансал Египедэй санаартан үмсэ газараа хаанда үгөөгүй, өөһэдтөө үлөөнхэй.

Үри надаадаа Яковай үрээлгэ

²⁷Израилин уг удамайхид Египедэй Гошен газарта амидаран ажаһуужа, эдлэхэ үмсын газартай, эд зөөритэй, үри хүүгэдээр олон боложо, ажабайдалынь ехэ найн болоо бэлэй.

²⁸Яков Египедтэ арбан долоон жэл ажаһуужа, зуун дүшэн долоон наһатай болобо. ²⁹Наһа бараха сагай ерэхэдэ, Израиль Иосиф хүбүүгээ дуудажа, иигэжэ хэлэбэ:

— Хүбүүмни, ши үнэхөөр абадаа дуратай юм наа, хүсэлымни бээлүүлхэб гэжэ үгөө үгэ. Зай, хүбүүмни, ши энээнийем бээлүүлхэ наа, эртын заншалай ёһоор, абынгаа хоёр гуяын хоорондо гараа табяад, энэ нютагта яһыем орхихогүйб гэжэ тангаригла. ³⁰Үбгэ эсэгэнэрэймнай шарил хүдөөлүүлһэн Ханаан орон нютагта абаашажа, абаяа табяарай.

— Абамни, хэлэһыетнай дүүргэхэб, — гэжэ Иосиф харюусаба.

³¹— Тиигэбэл, тангаригла! — гэбэ Израиль. Иосиф тангариг үргэбэ.

Израиль хэбтэридээ хэбтэшоо һэн.

48 ¹Нэгэ хэды саг болоод, эсэгэмни ехээр үбшэлбэ гэжэ Иосиф дуулаба. Тиигээд тэрэ Менашше болон Эфраим гэдэг хүбүүдээ дахуулаад, эсэгэдээ ерэбэ. ²«Иосиф хүбүүнтнай танда зорин ерээ» гэһэн үгэ дуулаад, Израиль хамаг хүсээ суглуулан, орон дээрээ үндыжэ һууба. ³Тиигээд Яков Иосиф хүбүүндээ иигэжэ хандаба:

— Ханаан ороной Лууз гэдэг газарта байхадамни, хизааргүй хүсэтэ Бурхан намда үзэгдэжэ, үрээгээ бэлэй. ⁴Үрээхэдээ, Тэрэ «Би шинии уг удамые үрээжэлтэй олон болгохоб, олон арадуудые шамнаа бии болгохоб, энэ газар нютагые хэтэ мүнхэдөө шинии үри надаадаа үгэхэб» гэһэн юм. ⁵Минии Египет ерээдүй байхада түрэнэн хоёр хүбүүдшни минии хүбүүд болохо. Эфраим Менашше хоёр ууган хүбүүн Рэувээн Шимоон хоёртой адли минии түрэнэн хүбүүд болобо гээшэ. ⁶Харин тэдэнэй удаа түрэнэн хүбүүд шинии болохо. Тэдээндэ өөрын гэхэ үмсэ газар намнаа үгтэхэгүй. Харин намнаа үмсын газарта хүртэнэн аханарайнгаа газар дайдада тэдэ ажаһууха эрхэтэй. ⁷Месопотаминаа Ханаан руу нүүхэ замдам Эфратаа, ондоогоор Бейт-Лехем,

хотодо дүтэ Рахээл минии гар дээрэ наһа баража, би тэрэниие харгын хажууда хүдөөлүүлээ бэлэйб.

⁸Иигэжэ хөөрэжэ байтараа Израиль гэнтэ Иосифой хоёр хүбүүдые хараад, асууба:

— Эдэ хэд бэлэй?

⁹— Бурханай үршөөһэн хоёр хүбүүдни, — гэжэ Иосиф харюусаба.

— Тэдэнээ намда дүтэлүүлэ, — гэбэ Израиль. — Би тэдэнииеш Эзэн Бурханай нэрээр үрээхэм.

¹⁰Үбгэ наһан боложо, Израилиин хараа муудаад, мүртэй хайнаар харадаггүй хэн. Иосиф хүбүүдээ дүтэлүүлбэ, Израиль ашанараа тэбэрээд үнсэбэ. ¹¹Тиигээд тэрэ Иосифто хэлэбэ:

— Би шамайе харахаб гэжэ найдаагүй хэм, харин Бурхан шамайешье, шинии хүбүүдыешье хараха аза талаан үршөөбэл.

¹²Иосиф хоёр хүбүүдээ эсэгынгээ үбэр дээрэһээ абаад, урдань хүгэдэн, доро дохибо. ¹³Удаань тэрэ хоёр хүбүүдээ хүтэлөөд, бага хүбүүн Эфраимые Израилиин зүүн гарта, ууган хүбүүн Менашше гэгшые баруун гартань абаашан, урдань зогсообо. ¹⁴Зүгөөр Израиль баруун гараа бага хүбүүн Эфраимай толгой дээрэ, зүүн гараа ууган хүбүүн Менашше гэгшын толгой дээрэ табиба. ¹⁵Тиигээд Иосифые үрээхэдээ, хоёр хүбүүдые нь үрээн, иигэжэ тэрэ хэлэбэ:

— Минии үбгэ эсэгэ Авраһаам, эсэгэмни Исаак Бурханай зааһан замаар ябадаг байһан юм. Наһанаймни туршада намайе Бурхан дахуулжа, энэ үдэр хүрэтэр хаража хамгаалан байна.

¹⁶Намайе ёро муухай хүсэһөө хамгаалжа байһан Бурханай элшэн эдэ хоёр хүбүүдые үрээхэнь болтогой! Минии нэрые эдэ хоёр хүбүүд залгамжалан абажа, үбгэ эсэгэнэр болохо Авраамай, Исаагай нэрэнүүдые уламжалан абажа ябахань болтогой! Эдэ хүбүүдэй үри наһададынь үй түмэн болохонь болтогой!

¹⁷Эсэгынгээ баруун гараа Эфраимай толгой дээрэ табиһые Иосиф хараад, дурагүйдэжэ, гарыень абажа, ууган хүбүүн Менашше гэгшын толгой дээрэ табяад, ¹⁸иигэжэ хэлэбэ:

48:12 Ашанараа үбдэг дээрээ һуулгахадаа Яков тэдэниие өөрын хүбүүд болгоһон ёһолол хээ болоно.

— Тиимэ бэшэ, аба! Та эндүүржэ байнат. Ууган хүбүүмни энэ байна. Баруун гараа энэ хүбүүнэйм толгой дээрэ табиит.

¹⁹— Би мэдэнэб, — гэбэ Израиль. — Мэдэнэб, хүбүүмни. Энээн-нээш мүн лэ агууехэ арад гараха. Тиигэбэшье, дүү хүбүүниинь тэрээнһээ үлүү байха, олон арадай эхи табиха.

²⁰Тиигээд тэрэ хоёр ашанараа саашань үрээжэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Израилиин үри хадаһад бэе бээ үрээхэдээ, та хоёрой нэрэ хэлэжэ байхань болтогой! «Эфраим Менаше хоёрой абаһан хайн хайханиие Эзэн Бурхан танда баһа үгэхэнь болтогой!» гэжэ үрээжэ байг лэ.

Эфраимай нэрэһээ эхилжэ Яковай хэлэһэниинь ахаһаа үлүү хүндэтэй хүн тэрэ болохо гэһыень элирхэйлнэ.

²¹Һүүлээрнь Израиль Иосифто хэлэбэ:

— Абашни удахагүй хада гэртээ харихань. Харин Бурхан таанадтай хамта байжа, үбгэ эсэгэнэрэйтнай нютаглан байһан Ханаһаан орон таанадые бусаан абаашаха. ²²Урдань би эмории гэдэг обог аймагай урдаһаа тулалдахадаа, һэлмэ, һурша номой хүсөөр шэмэтэй хайхан нэгэ хадалиг газар дайда оложо абаһан хүм. Хүбүүдэйнгээ дундаһаа гансал шамдаа би тэрэ газарые үмсын болгон үгэнэб. Иигэжэ, хүбүүмни, ши аханарайнгаа дундаһаа абаһаа эгээл ехэ эд зөөри уг залгамжалан абаа болонош.

49 ¹Яков хүбүүдээ ерүүлээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Зай, тойроод зогсогты, хүбүүдни. Ерээдүйдэ юун таанадые хүлээнэб гэжэ хэлэхэмни. ²Яковай хүбүүд, сугларагты, Израиль эсэгээ шагнагты!

³Ууган хүбүүн Рэувээмни! Эрэ бээ хүсөөд, хаба шадалдаа ябахадамни түрэнэн түрүүшын хүбүүмни, хүсэ шадалыем, бар тэнхээем абажа түрэнэнши. Эрэ хүнэй омог хүсэн шамда бусадһаа үлүү шэнгээгдээ. ⁴Гэбэшье үерэй уһандал тогтуургүй ши үриин ёһо гуримые бата сахижа шадаагүйш. Тиимэһээ тэрэ ехэ хүсэ шадалшни үхи хүүгэдтэшни шэнгэхэгүй. Түрэнэн эсэгынгээ орондо орожо, ши эсэгынгээ эрхэ эбдэжэ, гэр бүлыень бузарлааш.

⁵Шимоон болон Леви хүбүүдни! Бэе бээдээ туһалжа, хамта та хоёр ябашье, хэсүү шэрүүн абьяастайт. ⁶Уураа хүрээбэл,

хүниие хороожо, мийн байханаа үхэр малай шүрбэһые амидыгаар отолжо зугаасадаг та хоёрой бузар үйлэ хэрэгүүдтэ би хэзээдэшые хамааралсаагүйб, хэзээшые дэмжээгүйб. ⁷Хэтэрмэ дошхон уур сухалтай, хэрзэгы зантай та хоёрые Эзэн Бурхан Яковай удам соо шэнгээхэ, Израилиин хүбүүд соо шэргээхэ, үмсэ газар үгэхэгүй!

⁸Иуда хүбүүмни! Аха дүүнэршни үеын үедэ уг удамыеш магтан байхань болтогой! Үри хадаһадшни дайсадаа шэлэ хүзүүн дээрэһээнъ адхан барихан мэтэ хүдэлгүүлэнгүй захиржа, аха дүүнэрэйшни үри хадаһад уг удамайш урда хүгэдэн мүргэхэ. ⁹Залуу арсалан мэтэ, Иуда, олзо дээрээ омогтой нуухаш, хүбүүмни. Залуу арсаланай агнажа, олзотой хэбтэшэдээ ерээд, амархадань, хэншые зүрхэлжэ һэрээдэггүй бэшэ гү? Шинии уг удам тиймэ ехэ һүр хүсэтэй болохо. ¹⁰Иудын үри хадаһад хододоо гартаа хаанай баяг бариха, уг удамынь хододоо зонхилогшод байха. Олон улас түрэнүүд шинии уг удамда албан татабари түлэжэ, урдаш хүгэдэн байха. ¹¹Үри хадаһадшни үеһөө үедэ дэгжэн дээшэлжэ, баян бүдүүн ажаһууха. Ажаһууһан нютагайнь газар дээрэ үрэжэлтэй, эрхим шанартай, үрэ жэмэсээр элбэг-дэлбэг виноградай модод ургажа, унажа ябаһан унаагаа ургаһан модондо уяжа, элжэгэнииньшые хүрэтэр тэрэ элбэг-дэлбэг жэмэсхэ эдихэ. Уг удамшни архи хэхэдээ, элбэг ургаһан тэрэ жэмэсые хүлөөрөө гэшхэн шахажа, амтата һайхан хүрин шүүһээрнь хубсаһаа угаажа, дэлгэр баян амидаржа байһанаа харуулхал. ¹²Тэдэнэй нюдэдынь хүрин хара архиһаа боложо хара, шүдэдынь һүнһөө боложо, дун сагаан байхал.

¹³Зевулуумни! Шинии үри хадаһад Дундада далайн эрьеэр түбхинэн, үмсын газартай байха. Тэдэ уһан онгосоор худалдаа наймаа эрхилхэ. Уг удамшни Цидоон хото хүрэтэр таран амидарха.

¹⁴Иссахаар хүбүүмни! Хоёр ганзага сумаагай хоорондо хэбтэжэ байһан хүйхэр бүхэ элжэгэн мэтэ уг удамшни байхал. ¹⁵Үбһе ногоотой газарта амаржа байхада аятай гэжэ харахадаа, уг удамшни хүсэ шадалаа зангидан, хүндэ ажалда богоол мэтэ жүдхэхэл.

¹⁶Даан хүбүүмни! Шинии уг удамууд Израилиин бусад обог аймагтал адли бээе даан ажаһууха. ¹⁷Тиихэдээ харгы замай

хажуугаар мүлхидэг хорото могой мэтэ ханаатай зон шамһаа түрэн гараха. Унажа ябаһан моринойнь шагай хадхаж, дээрнь мордоод байгааша хүниие унагааха хорон ханаатай могой мэтээр сэдхэхэдэг үри хадаһад шамһаа түрэхэ.

¹⁸Эзэн Бурхамни! Тэдэнииемни абархат гэжэ найданаб!

¹⁹Гаад хүбүүмни! Дээрмэшэ дайсан оло дахин орон нютагташ довтолбошье, тэдэниие илаха, мүрдэн намнаха үри хадаһад шамһаа түрэн гарахал.

²⁰Ашээр хүбүүмни! Эдээ хоолоор элбэг-дэлбэг нютагта шини үри хадаһад амидаржа, хаанда хайхан эдээ хоол бэлэдхэн, асардаг байхал.

²¹Нафталии хүбүүмни! Гоё хайхан инзага түрэн, заха хизааргүй хээрэ талада дуран соогоо амидаржа байгааша ногоон мэтэ сүлөөтэ арад түмэн шамһаа үдэн гарахал.

²²Иосиф хүбүүмни! Булагай дэргэдэ ургаһан, үрэ жэмэсээр элбэг виноградай эшэ мэтэ үнэр баян байхаш, халаа ехэтэ уян эшээрээ ханада аһаһан модон мэтэ гээшэш. ²³Һурша ном агсаһан сэрэгшэд шам руу дугташан дайлаһан болобошье, ²⁴хүсэтэ гараараа ши һурша номоо шанга адхан харбажа, дайсанһаа өөрыгөө хамгаалжа шададаг хүндэл ажабайдалай бүхы һаад түбэгые дабажа, хорото дайсадаа илан диилээш. Юуб гэхэдэ, Яков эсэгыншни шүтэн хүндэлдэг Хизааргүй хүсэтэ Бурханай хүсэтэ гар шамайе хамгаалан туһалжа байна. Тэрэ болбол минии уг удам болохо Израилиин зоной найдаха хадын һуури мэтэ бата хамгаалалта юм. Тэрэ болбол Израилиин арад зонииемнай хонин хүрэг мэтэ дахуулан, адуулан байгша эзэн юм. ²⁵Эсэгыншни хүндэлэн шүтэдэг хизааргүй хүсэтэ Бурхан шамда, шинии уг удамуудта хододоо туһалан, таряалангуудташни уһа элбэг бороо хура оруулан, газарайшни гүн оёорһоо сэбэр хайхан булагай уһа гаргажа байхань болтогой! Арюун ябадалтай, үйлэ хэрэг бүтэмжэтэй үй олон үри хадаһадтай боложо, мал хүрэгшни өө мөөгүй, элүүр энхэ үсхэн олошоржо байхань болтогой! ²⁶Эзэн Бурхан намайе, Яков эсэгыешни, үбгэ эсэгэнэр-һээмни үлүү ехээр үреэжэ, элбэг ехээр хэшэглээ. Тэрэнэй үреэл мүнхэ саһатай, мүһэн голтой үндэр уулашье дабажа гараал. Иосиф хүбүүмни! Аха дүүнэрһээ холо байбашье, тэдэнээ дажа, туһалжа гараһан шинии магнай дээрэ энэ үреэл тамгалагдажа,

үеын үедэ уг удамшни энээнһээ хүртэжэ ябахань болто-
гой!

²⁷Биньямиин хүбүүмни! Шоно аряатандал адли ши дайсадаа,
үдэшэ-үглөө хамаагүй, таһа татан олзолдог байхаш.

²⁸Иигэжэ Израиль бүхы хүбүүдээ үреэн, тус бүридэнь үреэл
хэлэжэ үгэбэ. Эдэ хүбүүдһэнь хожом Израилиин арбан хоёр
обог аймаг үдэн гараа бэлэй.

Яковай наһа баралга

²⁹Удаань Яков хүбүүдтээ хэлэбэ:

–Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ хойноһоо хада гэртээ хариха саг намда
дүтэлөө. Хиит обог аймагай Эфроон гэдэг хүнһөө худалдажа
абаһан үмсын газарта оршогшо хадын агыда үбгэ эсэгэнэрни
хүдөөлүүлэгдэнхэй. Тэндэ намайе абаашажа табяарайгты. ³⁰Урда
сагта минии үбгэ эсэгэ Авраһаам хиит обог аймагай Эфроон
гэгшэ хүнһөө Ханаһаан нютагтахи Мамрээгэй зүүн талада
оршодог Махпелаа гэдэг агы нүхые худалдан абажа, булаша
бунхан болгоһон юм. ³¹Тэндэ минии хүгшэн аба Авраһаам,
хүгшэн эжы Саарра, Исаак аба, Ривкаа эжы хүдөөлүүлэгдэн,
тэндэ би Леһаа намгаяа хүдөөлүүлэб. ³²Тэрэ газар болон агы
нүхэн хиит обог аймагайхидһаа худалдажа абтаһан юм.

³³Яков хүбүүдтээ захяа үгэнүүдээ дууһан хэлээд, дахин орон
дээрээ хэбтэн, амяа табижа, үбгэ эсэнэртээ мордобо.

50 ¹Иосиф эсэгынгээ толгой тэбэрээд, уйлан хайлан,
таалан байба.

²Эмшэ домшонороо дуудан, эсэгынгээ шарилые занданшуулха
захиралта тэрэ үгэбэ. ³Дүшэн хоногой туршада занданшуулха
ажал ябуулагдаба, удаань далан хоногой туршада Египедэй
улад зон Израилиин хойноһоо гашуудаа һэн.

⁴Уй гашуудалай үдэрнүүдэй дүүрэхэдэ, хаанай түшэмэлнүүд-
тэ Иосиф хандаба:

– Та бүхэнэй һанаанда таарамжатай байгаа һаам, эзэн хаанда
иигэжэ хэлыт. ⁵Минии эсэгэ наһа барахынгаа урда тээ намһаа
тангариг абаһан юм. Тэрэнэй ёһоор, би эсэгынгээ шарилые
Ханаһаан ороной нэгэ хадын булаша бунханда абаашажа
хүдөөлүүлхэ ёһотойб. Тэрэ булаша бунхание эсэгэмни өөрөө

бэлдэнэн юм. Эсэгээ хүдөөлүүлээд, бусажа ерэхэб. Минии ябахые зүбшөөгьт.

⁶Тиихэдэнь эзэн хаан иигэжэ харюу дамжуулба:

— Яба, эсэгээ хүдөөлүүлэ. Үгэнэн тангаригаа бээлүүлэ.

⁷Тиигэжэ Иосиф эсэгынгээ шарил абаад, Ханаһаан орон зорибо. Египедэй хаанай бүхы түшэмэлнүүд, зүблэгшэд болон Египедэй бүхы дээдэ зиндаата зон тэрээнтэй хамта ябаба.

⁸Тэдээнһээ гадна Иосифой бүхы гэр бүлэ, аха дүүнэр, эсэгэдэнь хамаатай бүхы түрэл гаралнууд ябалсаба. Гансал бага балшар үхибүүд, мал хүрэгын лэ Египедэй Гошен нютагта үлэбэ. ⁹Хүнгэн тэргэтэй зоной, морин сэрэгэй мүн лэ ябалсаһан ушарһаа эдэ бүгэдэ нилээд ехэ субаан болоо бэлэй.

¹⁰Тэдэ Ханаһаан орон руу ороод, Иордан голой зүүн талада оршодог Атаад гэдэг хүнэй таряанай тээрмэ дээрэ ерээд, дахин уйлалдаба. Иигэжэ Иосиф тэндэ долоон хоногой туршада тогтожо, эсэгынгээ хойноһоо угаа ехээр шаналан-гашуудан ёһолоо бэлэй. ¹¹Энэ нютагта ажаһуудаг ханаһаанайхид энээнине хараад, гайхан хэлсэбэ:

— Египедэй зон ямар ехээр бархиралдажа, гашуудажа байна гээшэб!

Тиимэнһээ энэ газарые «Египедэй зоной бархираан», үгышые хаа, «Авээл-Мицраим» гэжэ нэрлэнэн юм.

¹²Хүбүүдын эсэгынгээ хүүлшын захяа дүүргээ: ¹³шарилыень Ханаһаан орондо асаржа, Мамрээгэй урда оршодог Махпелаа гэдэг газарай хадын булашада абаашажа хүдөөлүүлбэ. Анхан сагта тэдэнэй үбгэ эсэгэ Авраһаам энэ газарые хийт обогой Эфроон гэдэг хүнһөө худалдан абаа бэлэй.

¹⁴Хүдөөлүүлһэнэй хүүлээр Иосиф суг ябаһан хүн зонтоёо хамта Египет руу бусаа бэлэй.

Аханартаяа Иосифой эблэрэлгэ

¹⁵Эсэгынгээ наһа бараһанай хүүлээр Иосифой аха дүүнэр хоорондоо хөөрэлдэбэ:

— Олон жэлэй урда тээ бидэ Иосифто муу юумэ хэнэн гээшэбди. Тиимэнһээ тэрэ мүнөө маанадта муу ханажа, үһөөгөө абахаяа ханаа хаань, яахабиди?

¹⁶Тиигэжэ тэдэ Иосифто иимэ үгэнүүдые дамжуулхыень хүниие эльгээбэ:

— Наһа барахынгаа урда тээ эсэгэмнай иигэжэ захяа хэн:
¹⁷«Урдань шамда муу юумэ хэһэн аханараа хүлисыш даа гэжэ Иосиф хүбүүндэмни дамжуулаарайгты». Тиимэхээ эсэгымнай шүтэн зальбардаг Бурханай богоолнууд болохо маанадые хүлисыш даа гэжэ бидэ мүнөө шамаые гуйнабди.

Эдэ үгэнүүдые шагнахадаа, Иосиф уйлаа хэн.

¹⁸Аха дүүнэрын тэрээндэ ерэжэ, урдань хүгэдэжэ мүргөөд, хэлэбэ:

— Бидэ мүнөө танай богоолшые болохоор бэлэн байнабди!

¹⁹— Бү айгты намһаа, — гэбэ Иосиф. — Би зарга шийдхэдэг Бурхан бэшэб. ²⁰Таанад намда мууе хэхые оролдоот, зүгөөр Бурханай үршөөлөөр энэтнай дэмбэрэлтэ хэрэгээр дүүрээ: хэды олон зоной ами наһан тэрэнэй ашаар абарагдаа гээшэб!
²¹Тиимэхээ бү айгты! Би таанадые, танай үхи хүүгэдыешье эдихэ хоолоор хангахаб.

Энэ мэтэ найн найхан үгэнүүдые тэрэ хэлэжэ, аханарайнгаа ханаа сэдхэл тэгшэрүүлэе бэлэй.

²²Иосиф аха дүүнэртээ болон бүхы түрэл гаралаараа хамта иигэжэ Египедтэ амидаржа, зуун арба наһаяа угтаба. ²³Тэрэ түрэхэн хүбүүн Эфраимайнгаа хүүгэдые, аша болон гушанараа, түрэхэн хүбүүн Менашше гэгшынгээ хүбүүн Махиирай хүүгэдые үзөө бэлэй.

²⁴Наһа барахынгаа урда тээ Иосиф аха дүүнэрээ дуудаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Минии мордохо саг дүтэлжэ байна. Гэбэшые Бурхан таанадта туһалха, энэ орон нютагһаа гаргажа, үбгэ эсэгэнэрнай болохо Авраһаамда, Исаагта, Яковта үгэхөөр тангариглаһан тэрэ орон нютаг руу абаашаха.

²⁵Тиигээд Иосиф аха дүүнэрһээ тангариг абаба:

— Бурханай таанадта туһалан эндэхээ гаргажа, тэрэ орон нютаг руу зөөлгэхэдэнь, минии яһые эндэхээ тиишэнь абаашаад хүдөөлүүлхэт.

²⁶Иигэжэ Иосиф зуун арба наһандаа нүгшэбэ. Шарилайнь занданшуулагдаад, хайрсаг соо анжаруулаһан орон — Египет.

Хабсаралта

Түгэсхэлэй үгэ

+

Толи

+

Һарбаалжан

+

Картанууд

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

Библи хадаа олон ондоо зоной элдэб саг болон газарнуудта бэшээн номуудай суглуулбари юм. Тэрэ болбол Эртын Хэлсээн болон Шэнэ Хэлсээн гээд заншалта ёһоороо хубаарилагдадаг. Эртын Хэлсээнэй номууд соо Иисус Христосой мүндэлхэн сагай урда тээ болоһон үйлэ хэрэгүүд тушаа, харин Шэнэ Хэлсээнэй номууд соо Иисус Христос болон тэрэнэй шабинар тушаа зураглагдана. Шэнэ Хэлсээн эртэ урдын грек хэлэн дээрэ, харин Эртын Хэлсээн урданай еврей, арамей болон эртэ урдын грек хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэнхэй. Эртын Хэлсээн гурбан хубиһаа бүридэдэг: Хуули ёһо, Лүндэншэд ба Бэшэмэл домогууд.

Эртын Хэлсээнэй түрүүшын табан ном хадаа Хуули ёһо гү, али Моисейн табан ном болоно. «Эхинэй эхин» — Моисейн түрүүшын ном. Энэ хэблэгдэһэн номой оршуулга эртэ урдын еврей хэлэнһээ *Biblia hebraica Stuttgartensia* гэһэн номһоо хэгдэнхэй. Мүнөө үе сагта энэ болбол масорет текстын эгээл нэрэ хүндэтэй ном юм. Ондоо эхэ номуудта дурадхагдаһан янзабаринуудые оршуулга соогоо оруулхагүй гэһэн хараа шугамые проектын эхинһээ хойшо баримталан оршуулагшад хүдэлөө. Жэшэнь, Моисейн табан номой грек хэлэн дээрэхи оршуулга — Септуагинта грек хэлэн дээрэ бэшээтэй бүри эртын гар бэшэгүүдтэ үндэхэлхэншые хаа, энэ манай оршуулга соо хараада абтабагүй. Иигэжэ бидэ Эртын Хэлсээниие ород хэлэн дээрэ оршуулхада баримталагдадаг заншалһаа арсажа, эрдэмтэдэй буулгабаринуудые ба оршуулагшадай тухайлалгануудые бэшэ, үнэн бээрээ бии байһан текст уншагшада дурадханабди.

Буряад хэлэн дээрэ Библиин түрүүшын оршуулганууд XIX зуун жэлдэ бии болоһон юм. Монголшо эрдэмтэн Я. Шмидт гэгшын хүтэлбэри доро Бадма Моршунаев Номто Унгаев хоер арбан дүрбэн жэлэй туршада Шэнэ Хэлсээнэй номуудые оршуулжа, 1827 ондо хэблэн гаргаһан байна. Мүн тиихэдэ 1820-1846 онуудаар Байгалшадар, онсолбол, Селенгинскдэ, Хориин аймагта, Англиин миссионернүүд ажаһуугаа. Тэдэ Эртын Хэлсээнэй зарим номуудые буряад хэлэн дээрэ оршуулжа, Моисейн табан номые хуушан

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

монголоор хэблэн гаргаһан юм. Үнэн Алдарта шажанай санаартад болон миссионернүүдээр зарим буряадууд хүдэлдэг байгаа. Тэдэ түрэл хэлээ мэдэхэ һэн тула мүргэлдэ хэрэгтэй Шэнэ Хэлсээнэй зарим хэһэгүүдые буряад хэлэн дээрэ оршуулаа. Теэд буряад хэлэн дээрэ Библи оршуулха ажал 1917 оной октябриин хубисхалай һүүлээр замхашоо һэн.

2002 ондо Россиин Библиин бүлгэм буряад хэлэн дээрэ Эртын Хэлсээнэй номуудые оршуулжа эхилээ. Ород, грек гэхэ мэтэ хэлэнүүд дээрэ оршуулгануудые хараада абангүй, эхэ еврей хэлэнһэнь сэхэ оршуулха ажал ябуулагдана. Библиин, Бурхан шажанай болон лингвистикын талаар мэргэжэлтэд энэ ажалые хинана. Эртын Хэлсээнэй номуудые мүнөөнэй буряад литературна хэлэн дээрэ оршуулха, эртэ урдын текстын хүн зондо нүлөө үзүүлдэг шанарыень арга шадалаараа дамжуулан гаргаха, мүнөө үеын хүндэ ойлгосогүй урданай үгэнүүдые олоор оруулхагүй, абтаһан үгэнүүдые аргаараа хизаарлаха, юрын буряад уншагшада ойлгосотой оршуулга хэхэ гэхэн даабари оршуулагшадай урда табигдаһан байгаа. Тиихэдэ оршуулга шажанай алибаа конфессиин тала баримталхагүй, эхэ бэшгэй удхые эли тодоор гаргаһан байха ёһотой һэн. Тиимэхэ энэ оршуулгын ажалда юрын, тодо ба гоё һайхан оршуулга хэхэ гэхэн нэгэн хүсэлтэй, элдэб шажантай зон уригдаһан юм.

«Эхинэй эхин» гэжэ ном олон ондоо хэлэнүүд дээрэ ба элдэб соел болбосоролдо олон ондоо нэрэнүүдтэй: эртэ урдын еврей заншалаар номой нэрэ түрүүшын үгөөрнь үгтэдэг байгаа — «берешит» («эхиндэ»); грегүүд «генезис» («бии бололго», «мүндэлэлгэ») гэжэ нэрлээ. Буряад «Эхинэй эхин» гэжэ нэрэ «бүхы зүйлэй эхин» гэхэн удхатай, Эртын Хэлсээнэй үшөө нэгэ ондоо «Шир һашшириим» («Дуунай дуун» гэхэ гү, али «Эгээл һайхан дуун») гэжэ номой нэрэ бүрилдүүлгын еврей заншалые даган зохёогдоо. «Эхинэй эхин» номой удхые харахада, нээрээшье, манай оршолон түбийн эгээл эхин мүндэлэлгэ тухай эндэ хэлэгдэнэ — Бурхан тэнгэри болон газар дэлхэйе, туяа гэрэл, ургамал, одо мүшэдые, загаһа, шубуудые, амитадые, хүниие бии болгоно.

«Эхинэй эхин» болбол Библиин эгээл һайхан, онсо, мүн тиихэдэ эгээл орёо номуудай нэгэн юм. Оршуулагшадай хэды оролдобошье, олон орёо газарнууд, зүрилдэһэн мэтэ зүйлнүүд, дабталганууд уншагшада дайралдаха. Эндэ гайхаха хэрэггүй.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

Нэгэдэхээр, энэ ном хадаа жанр, бэшэлгын маяг гэхэ мэтын талаар онсо ондоо гол гуримуудтай эртэ урдын Дүтын Дурна зүгэй литературын бүтээл болоно. Тэрэ үедэ дабталга, нэгэ үндэ-
хэтэй адлирхуу үгэнүүдые олоор хэрэглэхэ гээшэ текст «гоёоно» гэжэ тоологдодог байгаа. Хиазм гэдэг литературна арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг хэн. Жэшээн, саарһа эбхээд үзэхэдэ, бэшээтэй үгэнүүд бэе бээтээ тааралдан тудандал, темэнүүд дабтагдан тудалдана:

А) Исаак ба хүбүүгээ (Эсаавые) үрээхэ тухайнь 27:1–5

В) Ривкаа Яковые хургана 27:6–17

С) Яков Исаагһаа үрээл абана 27:18–29

С1) Эсаав Исаагһаа үрээл абажа шаданагүй 27:30–40

В1) Ривкаа Яковые дахин хургана 27:41–45

А1) Исаак ба хүбүүгээ (Яковые) үрээхэн тухайнь 27:46–28:5

Хоёрдохеор, «Эхинэй эхин» онсо ондоо нюуса удхатай үгэнүүд-
тэй, метафорануудтай, бүхыдөө оршолон дэлхэйе тад ондоогоор зураглана: дээдэ оршолондо — Бурханай элшэнүүд, дунда — хүн зон, доодо оршолондо — нүгшэһэн зоной байдаг Шеол орон. Энээнһээ гадна, хайн-муу үйлэ хэрэгүүд тушаа хургаал, гэр бүлэ, нүхэсэл тухай ойлгомжонууд манай мүнөөнэй ойлгомжонуудһаа нэгэ бага ондоошог. Тиимэһээ эртэ урда сагта еврей зоной байра байдал, оршолон тушаа тэдэнэй ойлгомжонууд тухай багахан справочна материал үгтэбэ.

Гурбадахяар, энэ номой байгууламжань орёо. Ондо ондоо лите-
ратурна жанрнууд гээд мүнөө маанадай тооломоор хэһэгүүд нэгэ ном соо ушарна. Зоной бэе бээдээ хөөрэдэг эртэ урдын домогуу-
дые, бэшэмэл түүхэнүүдые танигдаагүй редактор суглуулжа, энэ ном соо ниитэлээ. Эртэ урдын еврей хэлэн дээрэ бэшээтэй текст нэгэ хахад мянганһаа үлүү стих-мүрһөө бүридэнэ, дундада зуун жэлнүүдтэ табин бүлэг болгон хубаарилагдаһан байна. Харин текст манай ээрын урдахи IV зуун жэлдэ заһагдан ниитэлэгдээ гээд багсаагдана.

Гэхэтэй хамта «Эхинэй эхин» гэжэ номые гансал элдэб түүхэ домогуудай урданай суглуулбари гээд тоолохо хэрэггүй, юуб гэхэдэ, литературын түхэл маягуудай угаа олон янзанууд эндэ дэмы дайралдана бэшэ.

Эртэ урдын еврей арадай поэзи хөөрөөнэй дунда олоор ушарна. Жэшээн, рифмэгүй, тад ондоо гол ёһонуудтай еврей арадай поэзи

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

оршолоной мүндэлхэн тухай хөөрөөн дотор (1:27) ехэ зохидоор тааралдан оруулагданхай. Поэзиин параллелизм гэдэг түхэл аргые оршуулга соогоо үлөөхые орлдообди. Иимэ аргууд нэн түрүүн шагнагшадай анхарал татахын тула хэрэглэгдэдэг бэлэй, юуб гэхэдэ, Библиин номуудые олон зондо нэгэ хүн шангаар уншагдаг байгаа бшуу.

Олон ондоо жанрнууд эндэ дайралдана: хөөрөөн, угай бэшэг, үрээл, хараалнууд, түүхэ, хуули ёһонууд. Эртэ урдын еврей хүн хуули ёһо тушаа шагнахадаа, ушар шалтагааниинь элирүүлхэ, хаанаһаа тэрэ бии болооб, юундэ тэрэ хуулиие сахиха хэрэгтэйб гэхэ мэтээр ойлгохо ёһотой һэн. Түүхын үйлэ хэрэгийг ойлгоходоо ямар нэгэ үбгэ эсэгийн нэрэтэй, үе сагтай заабол тэрэ холбодог байгаа.

Оршолоной мүндэлхэн саһаа эхилээд Яков болон Рахээлэй хүбүүн болохо Иосифой наһа бараһан хүрэтэр энэ ном соо хэлэгдэнэ. Ном гурбан гол хубиһаа бүридэнэ: нэгэдэхидэнь оршолоной мүндэлхэн, хүн түрэлтэнэй эхин түүхэ тушаа (1–11), хоёрдохидонь еврей арадай Авраһаам, Исаак, Яков гэдэг элинсэг хулинсаг үбгэ эсэгэнэрэйнь болон гэр бүлэнүүдэйнь түүхэ, гурбадахи бүлэгтэ Иосиф болон тэрэнэй аха дүүнэр тушаа хөөрөгдэнэ.

Оршолоной мүндэлхэн тухай түрүүшын хоёр бүлэг соо нэгэн ниитэ Бурхан тушаа хэлэгдэнэ. Бурханай дура хүсэлөөр энэ оршолон байгуулагдаа, Бурханай бүтээһэн алибаа зүйл бүхыдөө һайн һайхан гээд ном соо онсологдоно. Энэ талаараа «Эхинэй эхин» оршолон болбол байгуулагдаһанһаа хойшо нүгэлтэй гэхэн бөө мүргэлэй ойлгомжоһоо ондоо. Эдемдэ хэһэн түрүүшын нүгэл (3) хүнэй өөрын гэмээр болоо, эндэ дээрэһээ ямаршые шалтаг нүлөөлөөгүй. Бурханай бүтээһэн оршолон дэлхэйн ямар нэгэн дутагдалтай байһанһаа бэшэ, Бурханай хуули һургаал өөрөө сахихагүйдөө хүн зобоно-тулина гээд энэ ном ойлгуулна. Бурханай тогтооһон заяг заршам эбдэхэдэ зон хэһээгдэнэ: жэшээн, Хаин дүүгээ алахадаа, зэмээ амасана (4:3–16); зон нүгэл олоор хэхэдэ, асари ехэ үертэ хосорно (6:9–8:22); ехэ нүгэлтэй Содом болон Гоморра хотонууд усадхагдана (18–19).

Бурханай бии болгоһон Адам Ева хоерой түүхэхэ хүн түрэлтэн нэгэн үндэхэтэй гэжэ ойлгонобди. Угай бэшэгүүд хүн түрэлтэнэй хүгжэһэн-үдэһые гэршэлнэ. Хүн түрэлтэн хадаа нэгэн бүлэ гээд ном соо хэлэгдэнэ. Жэшээн, асари ехэ үерэй һүүлээр амиды

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

мэндэ үлэгшэ Ноохай гурбан хүбүүдэй үри хадаһадһаа дэлхэйн арадууд үдэн хүгжөө гээд 10-дахи бүлэг гэршэлнэ юм.

Ноохай Шеэм хүбүүн (9:26) угаа ехэ үршөөл үрээлтэй: үри хадаһаниинь болохо Авраһаамые Бурхан шэлэжэ, шэнэ арадуудай элинсэг эсэгэ болгоно. Авраһаамай түрүүшын хүбүүн Ишмаээл Бурханай үрээлэй ёһоор араб арадай элинсэг эсэгэ, нүгөөдэ хүбүүниинь Исаак еврей арадай элинсэг болоно.

Бурхан хүн хоёрой харилсаан хэлсээнэй ёһоор зохёогдонхой гэжэ энэ ном соо онсологдоно. Эгээл түрүүн хэлсээн тушаа Ноохай түүхэ (9:8–17) дотор хэлэгдэнэ. Саашадаа хэлсээнэй темэ гол һуури эзэлжэ, Авраһаам тухай түүхэ соо хүгжэжэ, бүхы Библиин оршол болоно гэхэдэ алдуугүй. Еврей арадай элинсэг эсэгэнэртэ тоо томшогүй үри хадаһадые ба ажаһууха газар дайда үршөөхэб гэжэ Бурхан найдуулна.

Бэрхэшээл, туршалга, гай гасалан дабахада Бурхан хүндэ ходоодоо туһалхаар бэлэн гээд «Эхинэй эхин» номой һүүлшын хуби батална. Жэшэнь, Иосифые богоол болгон Египет руу аханарайнь худалдаашье наа, Бурхан тэдэнэй муухай түсэб эбдэжэ, үлэсхэлэн хоһон сагта Иосифые Египедэй болон өөрын гэр бүлын абарагша болгоно. Иигэжэ Бурханай энэрэл нигүүлэхы муу муухай юумэ дараха гэхэн баталамжа энэ номой гол удха болоно.

ТОЛИ

БОГООЛ, БОГООЛШОЛГО — Эртэ урдын байдалда богоолшолго элдэб янзын түхэлтэй ба эрхэ нүхэсэлтэй байгаа. Израильда буса түрэлтэнэй болон өөрын арад түмэнэй богоолнуудые илгаруулдаг һэн. Еврей хүн үри шэриэе түлэжэ шадахагүй гү, али ехэ үгырээд байгаа һаа, бэеэ худалдаха, эхэ, эсэгэнэрнь үхибүүгээ худалдаха эрхэтэй байгаа. Богоол болоһон израиль хүниие муу ажалда заража болохогүй, хүлһэншэдэ хандаһан шэнгээр хандаха ёһотой байгаа. Мүн тэрэ хүн долоон жэл болоод эрхэ сүлөө абаха ёһотой һэн. Богоолшолгодо худалдагдаһан басагадые аршалха талаар хуули ёһо тусхай эрилтэнүүдтэй бэлэй. Бусад обогой богоолнууд дайнай үедэ олзологдожо гү, али наймаанай газарта худалдажа абтадаг байгаа (жэшээн, Тир хотодо). Тэдэнэр гэр бүлын гэшүүд гэжэ тоологдодог, гэбэшье эгээл дорой ажалда хэрэглэгдэдэг, мүн тэдэниие ондоо тээшэнь худалдажа болохо байгаа.

БУЗАРГҮЙ / БУЗАРТАЙ — Бурхан арюун һэн тула Тэрээндэ дүтэлжэ байгаа хүн (бүгэдын мүргэлэй үедэ гү, али хубиин үргэл үргэжэ байхадаа) бузаргүй байха ёһотой. Бурхантай хэн ушаржа шадахагүйб гэбэл гү, али хүн яахадаа бузартай гэжэ тоологдодог бэ гэхэдэ: наһа бараһан хүнэй бээдэ хүрөө һаа; хурилсаанай үедэ ба хүбүү түрэжэ байхадаа; арһанай үбшэнтэй болоходоо; хариин бурхадтай гү, али Хуули ёһо соо бэшээтэй бузаргүй байха гури-муудые сахидаггүй еврей бэшэ арадуудай зонтой харилсахадаа. Бузаргүй яагаад болохоб гэхэдэ: бэеэ угаахадаа; саг зуурын үедэ хэнтэйшые харилсангүй байхадаа; масаг барихадаа; үргэл үргэхэдөө. Ямаршые эрэмдэггүй хүн тахилшанай үйлэ хэрэг ябуулха эрхэтэй байгаа. Үргэлэй мал хадаа хэды наһанай ба хэр һайн тамиртайб гэһэн тусхай эрилтэнүүдтэ таараха ёһотой байгаа. Зарим амитад, жэшээн, гахай: бузартай, тиимэхээ үргэл үргэхэдэ хэрэглэгдэхгүй, үүсэшье болохогүй гэжэ тоологдодог байгаа.

БЭЛГЭ ХҮНДЭХЭ — Эрэ хүнэй бэлгэ хүндэдэг заншал олон арадай дунда таранхай байгаа. Бурхан шэлэһэн арадтайгаа Хэлсээ батална. Хэлсээнэйнь гэршэ болгон, эртын Израильда эрэ хүнэй бэлгын хушалта арһые таһа отолхо ёһотой байгаа. Иүдейнүүдэй ёһоор, нарай хүбүүнэй түрэхөөр наймадахи хоногто иимэ заншал бүтээгдэдэг.

ГАШУУДАЛАЙ ХУБСААН — Израильда гашуудалай хубсаан ямаанай шэрүүн хилгаанаар хэгдэдэг байгаа. Эртын Зүүн зүгэй оронуудта ямаануудын булта хара-хүрин гү, али хаб хара зүхэтэй байхан тула эдэ гашуудалайнше хубсаан хара гү, али хара-хүрин байдаг бэлэй (Эхинэй эхин 30: 32–35). Бүри эртэ урда сагта Зүүн зүгэй орондо ямаанай нооһоор оёһон хубсаан юрын лэ байхан юм. Библиин үедэхи сагта майхан ба хибэс нэхэдэг байгаа. Ямаанай шэрүүн хилгаан хубсаа үмдэхэдөө хүн угаа ехэ гашуудалаа мэдүүлжэ, хэн нэгэнэйгээ наһа бараһые тэмдэглэнэ. Яковто хүбүүншни наһа бараа гэжэ дуулгахадань, тэрэ үмдэжэ ябаһан хубсаһаяа удара татажа, хара нооһон бүһэлүүбшэ үмдэнэ (Эхинэй эхин 37:34).

НАНГИН — Дэлхэйн олон шажанда нангин гэхэн ойлгосо ондо ондоо байдаг. Ехэнхидээ нангин гэжэ ойлгосые хүнүүдтэ, газарта болон ёһололдо няжа, шэдитэ, нюуса, аймшагтай хүсэтэй болгожо сээрлэдэг. Иимэ удхатай нангин гэхэн ойлгосо Бурханда гү, али Һүнэхэндэ хабаатай бэшэ. Иимэ юумэнтэй хүнэй ушарбал, аймшагтай, аюултай нэгэ талаараа; нүгөө талаараа, энээнһээ зайлажа шадахагүй, тиимэхээ хүндэ заабол хамгаалта хэрэгтэй. Иигэжэ нангин гэжэ ойлгосо нангин бэшэ, юрын юумэнһээ илгагдана. Библи дотор эгээл гол ойлгосо хадаа Бурханай илгаа, үнэн дээрээ гансал Бурхан нангин гэжэ хэлэнэ. Бурханай нангиниинь хүнһээ ондоо, хүн өөрынгөө нангин бэшые, ахир хүсэгүйе, бузартайгаа ойлгодог. Хүн Бурханай нангиниинэ ойлгожошые байгаа һаа, Бурханда дүтэлжэ өөр тухайгаа һануулдаг: Бурхан гансал өөрынгөө шэлэгдэмэл арад дотор нангин (Иехез. 39:7). Тиимэхээ нангин шэнжэ Израилиин лэ Бурханай шэнжэ болоно. Бэшэ бурхад — хүнэй һанаанай. Нангин шэнжэ гээшэ харилсаанай ойлгосо. Бурхан үнэн сэхэ ябадалаараа (Ис. 5:16), хүлисэдэгөөрөө (Ос. 11:9), юртэмсые бии болгоһоороо (Иехез. 20:41) болон абарадагаараа (Иехез. 39:27) бээ мэдүүлнэ. Нангин шэнжэ ганса шүтэлгөөр дүүрэдэггүй, Библи дотор бүхы дэлхэйгээр таража, бүхы юумэндэ, хүнүүдтэ болон түүхэдэшые тарахадань, булта нангин шэнжэтэй болохо ёһотой. Бурханай ордон нангин (Иехез. 45:3), юундэб гэхэдэ, энэ Бурханай гэр байра (Иехез. 20:39), Сион хада (Соф. 3:11), Иерусалим хото (Ис. 52:1), эндэ тэрэ ордон ба хада, баһа орон нютаг Бурханай шэлэхэн арадтаа үгэхэн зүйл болоно. Бурханай шэрээ нангин (Египедһээ гаралга 30:10), гэндэ байхан аяга табэг (Лев. 8:11), үргэл (Лев. 6:18), хилээмэн (1Сам. 21:5), санаартад (Египедһээ гаралга 29:1) үмдэжэ ябаһан хубсаһатайгаа хамта, тиихэдэ санзай,

арса, үнэртэ тоһон (Египедһээ гаралга 30:25) — бултадаа нангин. Израилийн бүхы арад нангин шэнжэтэй (Йоиль 2:16), гарагай долоодохи хоног нангин (Эхинэй эхин 2:3), баярай наадан (Ис. 30:29), тиихэдэ масаг үдэр (Йоиль 1:14) нангин.

НАНГИН ҮҮЛДЭ — Үүлдэ гэжэ еврей үгэ анхан түрүүн «һалхин, һэбшээн» гэхэн удхатай байгаа. Бурхан анхан Өөрынгөө бүтээлдэ (хүндэ, амитанда) амисхал — Нангин Үүлдэ тэмдэгэе үгэжэ, тэрэнэе ходо дэмжэнэ гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Бурханай Нангин Үүлдэ зарим хүндэ тухай нүлөө үзүүлдэг: хүн дээрэ буужа, хүниие ямар нэгэн үйлэ бүтээлгэдэг. Лүндэншэд онго оруулжа, эндэ-тэндэ ябажа байһаниинь үзэгдэхэ. Бурханай Нангин Үүлдын хүн дээрэ буубалнь, энэнь Бурханда дүтэлһэнэй онсо тэмдэг болоно. Арад зомнай бүгэдэ Бурханай Нангин Үүлдээр дүүрэхэ гэжэ «Эртын Хэлсээнэй» лүндэншэд номнодог байгаа.

НҮГЭЛ — Бурхантай хэлсээ эбдэлгэ гэхэн ойлгосо болоно. «Эртын Хэлсээн» соо нүгэл гээшэ муу ябадал, амитаниие алалга болон худал хэлэлгэ; Бурханай зорилгодо эсэргүү үйлэ хойшолол болон үхэл эбдэрэл асаралга (Эхинэй эхин 3:22; 4:8; 6:5; 8:2). Нүгэлтэ ябадал тухай үгүүлэлдэ (Эхинэй эхин 3) муу юумэн ондоо тээһээ ерэнэ, гансал хүсэниинь хүнэй дэргэдэ ерэхэдэе улам хүсэтэй боложо, тэрээндэ нүлөөлнэ. Хэрбээ хүн хүсэндэнь булигдаашьегүй хаа, үгэдэнь орожо булигдаха. Энэ хадаа — нүгэл. Нүгэл — өөрынгөө Бурханда бэшэ, харин ондоо хүсэндэ булигдалга, Бурханда эсэргүү ябадал. «Эхинэй эхин» гэжэ ном соо нүгэл зургаан янзатай: 1. хохидол үзүүлһэн муу үйлэ (Эхинэй эхин 3:5, 22; 4:7; 6:5; 8:21); 2. хүсөөр эдлэлгэ (Эхинэй эхин 4:8, 10; 6:11; 9:5; 34:2); 3. худал ба муу мэхэ (Эхинэй эхин 3:4, 7; 9:21–23; 27:35; 31:33; 39:12–20); 4. үнэн сэхэ бэшэ ябадал (Эхинэй эхин 18:17–32; 19:4–11; 34:5–7); 5. бодомжогүй ябадал (Эхинэй эхин 34:7); 6. ёһололые бузарлалга (Эхинэй эхин 7:2, 8; 8:21). Хүн гээшэ муу юумэ хэхэхээ түбэгшээ-дэггүй гэжэ «Эртын Хэлсээн» харуулна (Эхинэй эхин 6:5–6; 8:21) Хүнэй нүгэл хэлгэ өөрынь һула, холборхой, тогтууриггүй занһаа болодог. Нүгэл зэм хоёрой нягта холбоое тон үнэншэмөөр нэгэ үгүүлгэ харуулна (Эхинэй эхин 3:7–13): эндэ Адам Ева хоёр зэмээ гэнтэ ойлгожо, нүгэл хэхэнээ мэдэрнэ, энэ зэмынь хүндэ ашаан боложо, нүгэлтэниие дарана (Эхинэй эхин 4:13). Үхэл гээшэ нүгэлэйл шалтагаан (Эхинэй эхин 3:3; 20:3). Зэмэнь эгээл түрүүн нүгэлшэн дээрэ бууна, харин бүхы зоной ухаагаар, нүгэл гээшэ хүнэй үхэлөөр дүүрэдэг бэшэ, бүхы холо ойрые бузарладаг (Эхи-

нэй эхин 14:13). Нүгөө талаараа Бурхан хүнэй нүгэлые аша туһа болгожошые болохо (Эхинэй эхин 50:20).

ТАХИЛШАН — Эртын Хэлсээндэ тусхай эрхэтэй, угтай зон Бурханда мүргэдэг ёһолол ябуулха, үргэл үргэхэ, мүн Бурханай зарлиг ойлгуулха эрхэтэй байгаа. Аһароной, Цадоогой угай зон ба левидүүд тахилшад байгаа гээд мэдээжэ. Тахилшад хэдэн бүлэг болодог байгаа. Тэдэ бүлэгүүд нарин нягтаар ээлжээгээ сахин, бэе бэеэ хэлгэдэг, Бурханай Нангин үргөөдэхэ мүргэлэй ёһололнуудта хабаададаг. Соломоной үе саһаа хойшо тэдэнэй толгойлогшо ахамад тахилшан байгаа.

ҮЗЭГДЭЛ — Бурхан хүн хоёрой уулзалга ходо болоно, үзэгдэнэ гэжэ Библи дотор үйлэ хэрэгүүд харуулна (Эхинэй эхин 12:7; 17:1; 18:1; 26:2; 26:24; 35:9; 48:3), тиихэдээ Бурхан заабол түрүүлэн үүсхэл гаргадаг. Жэшээлхэдэ, Бурхан Өөрыень харахые зүбшөөнэ, үгы һаа, Бурхан бэеэ харуулба гэхэ мэтэ үгүүлгэнүүд дайралдадаг. «Харагдаха», «үзэгдэхэ» гэшэнь нюдөөрөө хараха бэшэ, харин сэдхэлээрээ ойлгохо, мэдэрхэ гэхэн удхатай. Бурхание мэдэрхын тула ямар нэгэн арга үгы. Заримдаа энэ уулзалга зүүдэн шэнгээр зураглагдана (Эхинэй эхин 28:12–16), заримдаа Бурхан Өөрөө заларна (Эхинэй эхин 48:3). Зүүдэн ба ерэлгэ хамтардаг. Бурхан Соломондо зүүдэндэнь ерэнэ (3 Хаашуул 3:5). Бурханай элшэнтэй хүнэй уулзалга тухай мүн лэ иигэжэ хэлэгдэдэг (Египедһээ гаралга 3:2; Ударидагшад 6:12). Бурханай үзэгдэхэ шалтагаан хадаа онсо ёһоной найдүүлга ба үреэл болоно.

ҮРГЭЛ / ГҮЙСЭД ШАТААЛГАТА ҮРГЭЛ — Эртын арадуудта эгээл шухала баяр ёһололой хуви болохо үргэл ехэ дэлгэрэнгы байһан юм. Тэрэнэй гол зорилго хадаа Бурхание ёһолхо, Тэрэнэй хайн хандасые туйлажа шадаха, али үгы һаа, Тэрэнэй хэлээлтэ зайлуулха гэхэн удхатай. Урдандаа Израилиин нангин газарнуудай сүмэнүүдтэ, һүүл тээшээ Иерусалимда үргэл хэдэг болоо бэлэй. Үргэлнүүд шуһата ба шуһата бэшэ гэжэ илгардаг. Шуһата үргэлдэ буха, тугал, хони, ямаад болон тагтаа шубууд ородог. Харин шуһата бэшэ үргэлдэ жэмэс, хилээмэн, архи, тоһон гэхэ мэтэ хоолой зүйлнүүд ородог юм. Эгээл шухала удхатай үргэлынь — гүйсэд шатаалгата үргэл. Үдэртөө хоёр дахин үргэлөө үргэлэй шэрээ дээрэ гүйсэд шатаадаг байгаа. Энэ үргэл хэхэдээ, үргэлөө үнэнэн тоборог болотор шатааха ёһотой хэн.

ҮРЭЛ / ХАРААЛ — Еврей хүнэй мэдэрэлээр хүнэй хэлэһэн үгэ нүлөөлхэ хүсэтэй. Тиихэдэ үгын нүлөө хүсэн хадаа хэлэжэ байһан хүнэй ааша абариһаа аргагүй дулдыдаха. Зарим хүн өөрсэ шадабаритайгаар үрээдэг. Жэшэнь, үбшэн, мордохоёо мэдэһэн Яков (Эхинэй эхин 48:3–6) Иосиф хүбүүгээ үрээдэ. Гэмыень гэршэлхэ аргагүй гэмтэндэ эсэргүү хэрэглэхэ үгэ хадаа хараал болоно. Бурханай хүсэл бээлдүүлхэ эрмэлзэл түрүүлхын тулада мүргэлэй үедэ зоной дунда хараал табидаг заншал байһан юм.

ХҮГЖЭМЭЙ ЗЭР ЗЭМСЭГҮҮД — Библи дотор хэлэгдэһэн хүгжэмэй зэр зэмсэгүүд мүнөө байгаа хүгжэмэй зэмсэгүүдтэй адлирхуу: үлээдэг, хүбшэргэйтэ ба сохидог зэмсэгүүд гэжэ илгардаг. «Эхинэй эхин» гэжэ ном соо ятага (Эхинэй эхин 4:21; 31:27), хэнгэрэг (Эхинэй эхин 31:27) ба лимбэ гэхэн зэмсэгүүд бии. Ятага гэжэ хүгжэмэй зэмсэгэй хүбшэргэйнүүд бэе бээтэйгээ зэргэлээд адли татагдаһан байдаг. Хүгжэмшэн ехэнхидээ хүл дээрээ зогсожо, ятагаяа мүрэбшээр уяад, зүүн гараараа хүбшэргэйнүүдые сүлөөтэй татадаг, баруун гараараа нарин, бүдүүн абьяень тааруулдаг. Хэнгэрэг — түхэрээн модон дугы, амитанай арһа татажа бүтээдэг, абья гаргахада хэрэглэгдэдэг. Израильда эхэнэрнүүд ганса гансаараа хүгжэмдэдэг байгаа. Лимбэ болбол хүнды модон зэмсэг, үлээхэ хоруултай ба элдэб хүсэтэй абья гаргаха хүхэнүүдтэй.

ХЭЛСЭЭН — Библи дотор энэ үгөөр зоной хоорондох харилсаа тэмдэглэдэг (Эхинэй эхин 14:13; 21:27; 31:44), тиихэдээ эрхэтэйсье эрхэгүйсье хоёрой хоорондох холбоо хэлсээнэй ёһоор дүүргэхэ ёһотой байгаа (Эхинэй эхин 14:13; 21:27). Хэрбээ эрхэ багатай хүниие абаад үзөө һаа, тэрээндэ зиндаагаар дээгүүр хүн нигүүлэхы хандажа, туһа хүргэжэ, дээшэнь татаха ёһотой һэн. Эндэ хоёр ондоо удха шанар гаража ерэдэг, юуб гэхэдэ, нэгэ талаһаа, хаан ба юрын хүн (Эхинэй эхин 26:28), хаан ба албата — эдэнэр адли бэшэ шатада байна, тиихэдээ дээдэ зиндаатань доогуурхидаа заабари һургаал үгэнэ; нүгөө талаар, дээдэ зиндаатань өөрынгөө үйлэ хэрэгыг нүгөөдынгээ хэрэгтэй жэшэжэ үзэнэ, иимэ хэрэг хоёр талы холбоһон харилсаан болоно. Тиимэһээ хоёр талын холбоо, нэгэ талань нүгөөдынгээ мэдэлдэ байжа байхадань, ехэнхидээ наһанай холбоо харилсаан боложо, алишье таладаа туһатай хэлсээн болоно. Гэбэшье нэн түрүүн «Хэлсээн» гэхэн ойлгосо Бурхан ба Тэрэнэй шэлэһэн хүнүүдэй хоорондох тусгаар харилсаанай шэнжэ болоно. «Эхинэй эхин» гэжэ ном соо Ноахда (Эхинэй эхин 6:18; 9:8–17), мүн Авраһаамда (Эхинэй эхин 15:18–21; 17:1–27),

тэдэнэй уг залгамжлагашадта, бүхы Израилиин арадта Бурханай хайн хандаса эли. Бурхантай баталхан Хэлсээнэй ёһоор, хүн туһа абана, хэрбээ Хэлсээ сахин ябаа гээшэ хаа, хүн амиды үлэнэ (Эхинэй эхин 6, 18, 20), газар дайdanь (Эхинэй эхин 15, 18, 21), уг гарбалнь (Эхинэй эхин 17, 4) үлэнэ. Энэ Хэлсээ баталхадаа, Бурхан абдар-онгосо (Эхинэй эхин 6:18–21), үргэлэй амитады (Эхинэй эхин 15:17), бэлгэ хүндэлгы (Эхинэй эхин 17:10), холонго (Эхинэй эхин 9: 12–13) гэхэ мэтые бүтээжэ, үнэн сэхэ, энхэ амгалан, шүтөө мүргэл, баян байдал байгуулна. «Эхинэй эхин» соо үнэн ябадал гэжэ тэмдэглэгдэхэ зуураа, Бурханда хүзэгтэй, Бурхантай Хэлсээ сахин ябаһан хүниие үнэн хүзэгтэ гэдэг. Израилиин үйлэ үриин зоболон хадаа Бурхантай баталхан хэлсээ сахяагүйһөөл болоно гээд «Эртын Хэлсээнэй» олон номууд соо хэлэгдэнэ. Тиигэбэшье Бурхан эшэ үндэһэн үзэлдөө сэхэ һэн тула, Хэлсээн соогоо үгэһэн үгэдөө хүрэжэ, Өөрынгөө шэлэһэн арадта үреэлэе табижа, зүб харгыда оруулдаг.

ЭЗЭН — «Эртын Хэлсээн» соо (хуушан заншалаар) еврейнүүдэй Бурханай нэрэ гансал хашалгануудһаа бүридэжэ бэшэгдэһэн байгаа — ЙХВХ (һүүлшын үзэг уншагдадаггүй). Урданай еврей эрдэмтэд эхэ бэшэгтээ аялгануудые нэмэжэ, айжа, Бурханайнгаа нэрые дурдахаяа болиһон, тиигээд «Адонай» (Бурхан) гэжэ үгынгөө «а» үзэг абажа табихадань, тэрэнь «е» боложо хубилаад, хэмэл ЙеХоВаХ гэжэ бии болоо. Анханда хайшан гэжэ соностодог байһыень грек арадай Халлелу-Ях (Бурханаа магтагты) гэһэн магтаалай дуудалгада Ях гээшэнь гарана. Мүнөө Яхве гэжэ иврит дээрэ бэшэгдэдэгшые хаа, уншагдадаггүй, хорюултай, энэ үгые «Адонай» гээд уншаха ёһотой.

ЭЛШЭН — «Эртын Хэлсээнэй» эхэ бэшэг соо «элшэн» гэхэдээ, Бурханай эльгээмэл, харин «Бурханай элшэн», «Эзэнэй элшэн» гэхэдээ, ехэнхидээ Бурхан Өөрөө айладхадаг ба Бурхан хүнэй дүрсэ абажа хүнтэй хөөрэлдэдэг гэнэ. Баһа «элшэн» гэжэ тэнгэрийн амитады дурдахадаа хэрэглэдэг. Бурханиинь — хаан, харин элшэнүүд — хаанай ордоной албатан, хаанайнгаа нигүүлэхы сэдхэл магтажа, Бурханайнгаа хүсэл бэелүүлнэ.